

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΕΙΦΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Pocket parks

Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα

Συγγραφέας/είς:

Νεκταρία Αραμπατζή

ΑΜ: ssd18001

Επιβλέπων/ουσα:

Ευγενία Τούση

Αθήνα, Μάρτιος 2022

**UNIVERSITY OF WEST ATTICA
SCHOOL OF APPLIED ARTS &
CULTURE**

**DEPARTMENT OF INTERIOR
ARCHITECTURE**

TITLE OF POSTGRADUATE PROGRAM (MSc/MBA)

SUSTAINABLE AND SOCIAL DESIGN

Diploma Thesis

Pocket parks

International Experience and Greece

Student name and surname:

Nektaria Arampatzi

Registration Number:

ssd18001

Supervisor name and surname:

Evgenia Tousi

Athens, March 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΕΙΦΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Τίτλος εργασίας

Rocket parks Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Μοίρα Μαρία ,Σίνου Μαρία ,Τούση Ευγενία

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	ΜΟΙΡΑ ΜΑΡΙΑ		
	ΣΙΝΟΥ ΜΑΡΙΑ		
	ΤΟΥΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ		

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η **Νεκταρία Αραμπατζή** του Αποστόλου, με αριθμό μητρώου **ssd18001** φοιτητής/τρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών **Αειφορικός και Κοινωνικός Σχεδιασμός** του Τμήματος **Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής** της Σχολής **Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού** του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

**Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι το πέρας των 12 μηνών και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.*

Ο/Η Δηλών/ούσα

*** Ονοματεπώνυμο /Ιδιότητα**

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα

(Υπογραφή)

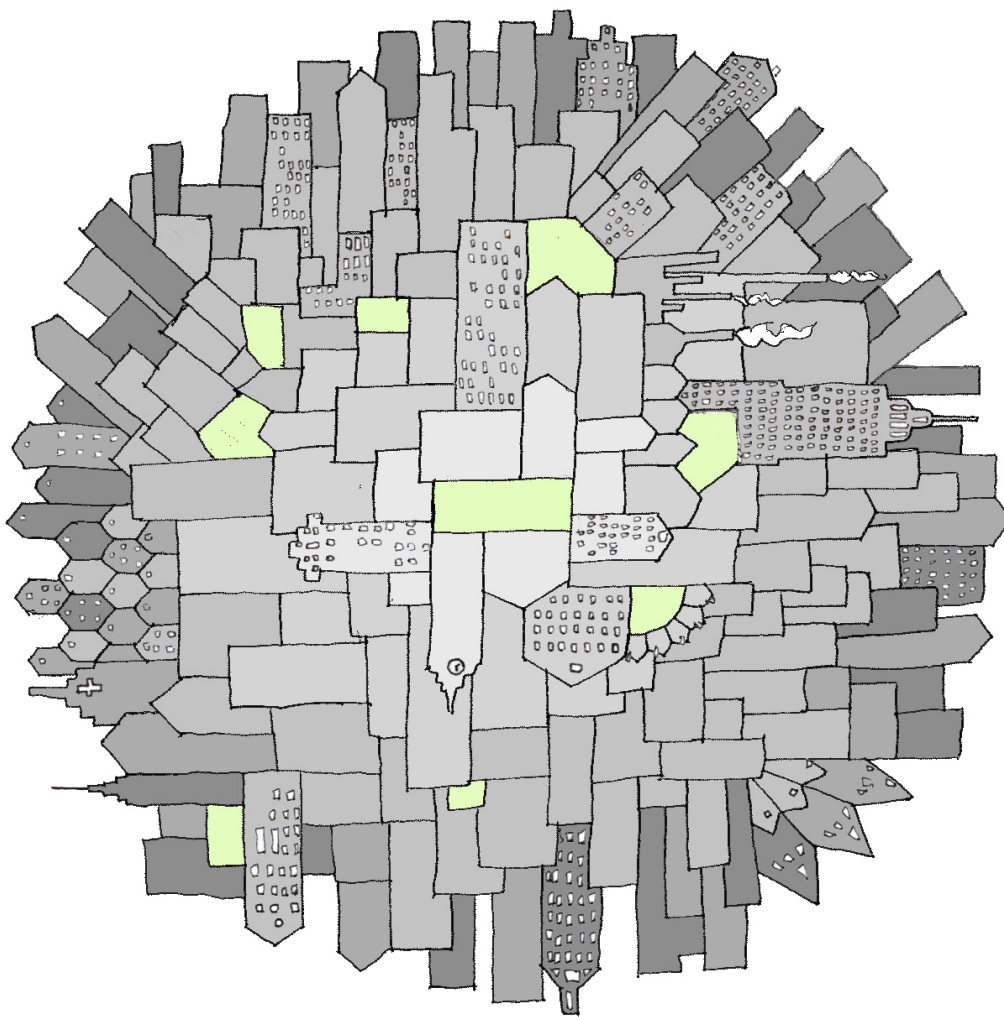
**** Εάν κάποιος επιθυμεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για χρονικό διάστημα 6-12 μηνών (embargo), θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6):***

https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Pocket parks

Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα

ΠΜΣ "Αρχιτεκτονική Εσωτερικών Χώρων: Αειφορικός και Κοινωνικός Σχεδιασμός"

"Interior Architecture: Sustainable and Social Design"

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ : ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ ΝΕΚΤΑΡΙΑ , ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΤΟΥΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1-2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2
1ο Κεφάλαιο	
1.ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	3-9
1.1 ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΠΟΛΗΣ	9-13
1.2 ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ «ΚΕΝΟ»	13-15
1.2.1 ΚΑΤΗΓΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ «ΚΕΝΩΝ»	16-18
2ο Κεφάλαιο	
2.ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	19-20
2.1 ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ: ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	20-22
2.2 ΑΣΤΙΚΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ	22-23
2.2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	23-24
2.2.2 ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ	24-28
2.2.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	28-31
2.2.4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	32-34
2.3 ΑΣΤΙΚΟΣ ΒΕΛΟΝΙΣΜΟΣ –TACTICAL URBANISM	34-42
(δίκτυα πρασίνου -green corridors-parklets και λοιποί χώροι πρασίνου και τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών)	
3ο Κεφάλαιο	
3.ROCKET PARKS	43
3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	43-44
3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	45-46
3.3 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΙΣΤΟ	46-47
3.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΓΧΩΡΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	48-56
4ο Κεφάλαιο	
4.1 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	57-80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81-82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84-85

Pocket parks

Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα

(Pocket parks International Experience and Greece)

περίληψη

Σήμερα, παρά τον εκσυγχρονισμό και την εξέλιξη των επιστημών, το περιβάλλον γύρω μας δεν τυγχάνει της προσοχής που του αξίζει.

Οι κάτοικοι μια πόλης έχουν άμεση πρόσβαση στο φυσικό τους περιβάλλον μέσω του αστικού πρασίνου. Το αστικό πράσινο προσφέρει οφέλη στον πολίτη, τα οποία δεν μπορεί να τα προσφέρει το κτισμένο περιβάλλον. Ο σχεδιασμός των αστικών πράσινων υποδομών έχει λάβει πρέπουσα σημασία τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού αστικού/αστικού σχεδιασμού και της αρχιτεκτονικής τοπίου.

Οι πράσινοι πνεύμονες μια περιοχής συμβάλλουν σημαντικά στην αειφόρο ανάπτυξη μιας περιοχής. Σε όσες κοινότητες παρατηρείται αυξημένο πράσινο ποσοστό κάλυψης, βελτιώνεται τόσο την όψη της, όσο και τις συνθήκες επιβίωσης των πολιτών της.

Στόχος της διπλωματικής εργασίας μου αποτελεί η ανάδειξη της σημασίας και της συνεισφοράς των rocket parks στη βελτίωση του αστικού μικροκλίματος.

Αρχικά γίνεται μία ανάγνωση των σύγχρονων προβλημάτων της Αθήνας ,εστιάζοντας στα αστικά κενά. Στην συνέχεια αναλύονται βασικοί ορισμοί της βιώσιμης ανάπτυξης και αναλύονται οι εναλλακτικές πράσινες μορφές,ώστε να καταλήξουμε στα rocket parks και να γίνει η εκτενέστερη αναφορά σε αυτά και στη συμβολή τους. Στο τέλος αναπτύσσεται πρωτογενής έρευνα στο δήμο Αιγάλεω.

Αστικά κενά ,πράσινες υποδομές, αστικό πράσινο, βιώσιμη ανάπτυξη ,rocket parks ,ποιότητα ζωής, Ελλάδα ,Αιγάλεω

εισαγωγή

Στα πρώτα χρόνια της ιστορίας του ανθρώπου το φυσικό περιβάλλον έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ζωή του , πράγμα που στην πορεία του χρόνου άλλαξε. Όταν εμφανίστηκε η πολεοδομία υιοθέτησε διάφορα μοντέλα ,τα οποία συνέβαλλαν σημαντικά στο ποσοστό του πρασίνου στα οικοσυστήματα . Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια στροφή στην επανένταξη του πρασίνου στοιχείου στις περιοχές .Αυτές οι προσπάθειες εμφάνισης πρασίνου στα αστικά κέντρα συμβάλλουν στις καλύτερες συνθήκες επιβίωσης των κατοίκων ,βελτιώνουν την εικόνα των πόλεων και αποφεύγεται ο κίνδυνος της γκετοποίησης .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

«Η πόλη όπως έγραψε κάποτε ο διακεκριμένος κοινωνιολόγος της πόλης Ρόμπερτ Πάρκ είναι η πιο συνεπής και συνολικά η πιο επιτυχημένη προσπάθεια του ανθρώπου να ανακατασκευάσει τον κόσμο στον οποίο ζει, ώστε να συμφωνεί με τις επιθυμίες του. Αλλά αν η πόλη είναι ο κόσμος που δημιούργησε ο άνθρωπος είναι και ο κόσμος στον οποίο είναι καταδικασμένος να ζει. Έτσι, έμμεσα και χωρίς καμία σαφή αίσθηση της φύσης της αποστολής του, φτιάχνοντας την πόλη ο άνθρωπος ξαναέφτιαξε τον εαυτό του. Αν ο Πάρκ έχει δίκιο, τότε το ερώτημα τι είδους πόλη θέλουμε δεν μπορεί να διαχωριστεί από το ερώτημα τι είδους άνθρωποι θέλουμε να είμαστε, τι είδους κοινωνικές σχέσεις αναζητάμε, τις σχέσεις με τη φύση διατηρούμε, ποιο είδος ζωής επιθυμούμε, ποιες αισθητικές αξίες ενστερνιζόμαστε.» Ντ. Χάρβεϊ, Απόσπασμα από τις "Έξεγερμένες Πόλεις"

1. Σύγχρονα αστικά προβλήματα στην Αθήνα

Η μελέτη της παρούσας διπλωματικής εργασίας αφορά στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον, καθώς η δομή και η μορφή του αντανακλώνεται στην ποιότητα ζωής των κατοίκων¹.

Σύμφωνα με την Μαίρη Ανανιάδου – Τζημοπούλου²,

«το αστικό τοπίο είναι χώρος οικειοποιημένος, κωδικοποιημένος, που έχει υποστεί χρήσεις, συνήθειες, ρυθμίσεις, που δεν είναι προπαντός ελεύθερος και σε καμία περίπτωση κενός. Είναι αποτέλεσμα σχέσεων ανάμεσα σε οικονομικές δραστηριότητες, κοινωνικές δομές, πολιτιστικές αξίες καθώς και το φυσικό τους υπόβαθρο που μεταβάλλεται στο χρόνο. Είναι χώρος δυναμικός με τον άνθρωπο δράστη και επηρεαζόμενο, όχι θεατή, παράγοντα δημιουργίας, κοινωνικά και λιγότερο άμεσα ατομικά. Το αστικό τοπίο είναι με την έννοια αυτή, καθρέπτης της εξέλιξης της πόλης, της μορφής και της μεταμόρφωσης του χώρου της. Είναι η φυσιογνωμία της πόλης, η εικόνα και η φαντασία της».

Το αστικό τοπίο εγγράφει πάνω του ιστορία, στο οποίο το φυσικό του υπόβαθρο μεταβάλλεται με το χρόνο. Η πόλη μπορεί να αντιληφθεί ως ένα άθροισμα αστικών τοπίων, ατόμων, κτιρίων, παγιωμένων και μη καταστάσεων. Η πορεία της Αθήνας μέσα στο χρόνο, ξεκινώντας από την αρχαιότητα έως σήμερα πέρασε διάφορες φάσεις εξαιτίας ιστορικών και κοινωνικών συγκυριών. Σημαντικό είναι να γίνει μία σύντομη αναφορά στο τρόπο εξάπλωσης του αστικού ιστού της πρωτεύουσας στον οποίο άλλωστε οφείλονται και τα σημερινά προβλήματα.

03

1. Μέγα Β., [2000] 'Η οδύσσεια της αιεφορίας στο ευρωπαϊκό αστικό αρχιπέλαγος' στο Μοδινός Μ. και Ευθυμίου Η. [επιμ.], Βιώσιμη Πόλη, Αθήνα: Εκδόσεις Στοχαστής, σελ. 70-75.

2. Ανανιάδου – Τζημοπούλου Μ., [1992], Αρχιτεκτονική τοπίου: σχεδιασμός αστικών χώρων, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη, σελ. 43

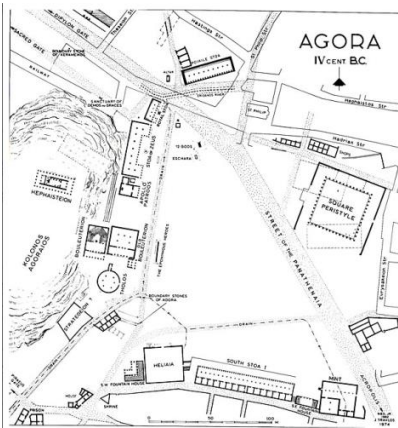
Η ομοδοποίηση της πολεοδομικής εξέλιξης της Αθήνας, μπορεί να οργανωθεί στις ακόλουθες χρονικές περιόδους :

Αρχαίοι Χρόνοι

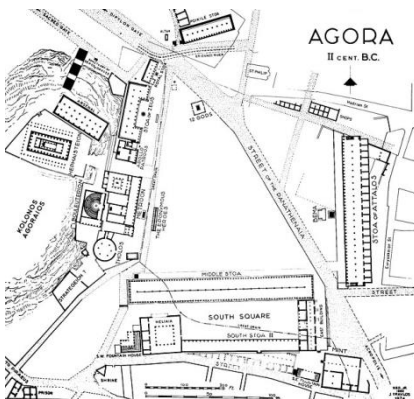
Αυτή η χρονική περίοδος ξεκινάει από την Νεολιθική Εποχή (3500π.Χ-3200 π.Χ.) έως την Ελληνιστική Εποχή(323π.Χ-86π.Χ) ,όπου συναντάμε την ιδεολογική φυσιογνωμία της πόλης που εκφράζει την κοσμοθεωρία στην οποία εντάσσεται.

«Η πόλη αποτελείται από τη σημερινή Ακρόπολη και την περιοχή που απλωνόταν κάτω από αυτήν, κυρίως στα νότια. Το αποδεικνύουν τα ιερά πάνω στον βράχο, που είναι αφιερωμένα και σε άλλους θεούς, εκτός από την Αθηνά. Και όσα είναι έξω από την Ακρόπολη, βρίσκονται κυρίως σε αυτή την περιοχή της πόλης (τη νότια), όπως ο ναός του Ολυμπίου Διός, το Πύθιο, το ιερό της Γης, το ιερό του εν Λίμναις Διονύσου...» (ελεύθερη απόδοση) Θουκυδίδης, Ιστορία, II 15. 4 – 5

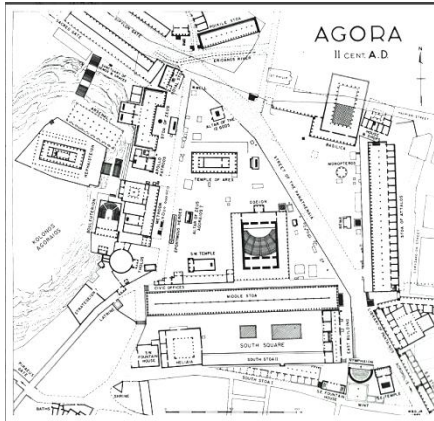
Η καρδιά της πόλης είχε γίνει η Αγορά και γύρω από αυτήν κτίστηκαν δημόσια κτίρια διαφόρων λειτουργιών ,καθώς και ναοί. Η κύρια οδική αρτηρία ήταν η «Οδός των Παναθηναίων».Η Ακρόπολη αποτελούσε τόπο ,στον οποί γινόντουσαν οι λατρείες προς τους θεούς ,Οι βασικές γειτονιές των κατοίκων ήταν στους λόφους των Νυμφών και της Πνύκας ,οι οποίες απλωνόντουσαν σαν λαβύρινθοι χωρίς κάποιο πολεοδομικό σχέδιο ,αποχέτευσης και ύδρευσης.

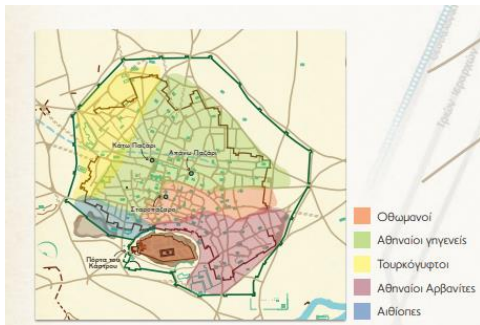
1.Κάτοψη της Κλασικής Αγοράς τον 4ο αι. π.Χ-πηγή:
http://archaeologia.eie.gr/archaeologia/gr/02_DELTA/Agora_or_Kerameikos.aspx

2.Κάτοψη της Ελληνιστικής Αγοράς τον 2ο αι. π.Χ πηγή:
http://archaeologia.ei.gr/archaeologia/gr/2_DELTA/Agora_or_Kerameikos.aspx

3. Σχέδιο της Αγοράς κατά την χρονική περίοδο της Ρωμαιοκρατίας (2ος αι. μ.Χ.).
 πηγή: http://archaeologia.ei.gr/archaeologia/gr/2_DELTA/Agora_or_Kerameikos.asx

5.0 Πληθυσμός της Αθήνας το 1821
 πηγή: <https://www.mixanitouxronou.gr/i-athina-ipirxe-chorio-prin-gini-protevousa-ti-lene-ta-stichia-gia-ton-plithismo-ta-spitia-ke-tis-emporikes-epichirisis-ti-dichnoun-i-chartes-ke-i-martiries-ton-xenon-taxidioton-pies-polis-tin-an/>

Ρωμαϊκοί Χρόνοι

Αυτή την περίοδο (86 π.Χ. – 330π.Χ) , οι Ρωμαίοι σεβάστηκαν το ένδοξο παρελθόν της Αθήνας και της παραχώρησαν αρκετά προνόμια. Όμως δεν άργησαν να τα πάρουν και να την αφήσουν ανοχύρωτη για δύο περίπου αιώνες ,όταν οι Αθηναίοι συμμαχησαν με τον εχθρό τους , τον Μιθριδάτη ΣΤ΄ του Πόντου . Η πόλη ξεκίνησε σιγά σιγά να αναγεννάτε με την στήριξη Ρωμαίων αυτοκρατόρων και με την συνεισφορά τους κτίστηκαν σπουδαία κτίρια , όπως το Ωδείο του Αγρίππα, στη μέση της πλατείας της, και τη Βιβλιοθήκη του Πανταίνου. Δημιουργήθηκε και μια νέα αγορά ανατολικά της ,την εποχή του Αυγούστου (31 π.Χ.-14π.Χ), η οποία έδωσε ζωή στους βιοτέχνες και στους έμπορους .

Βυζαντινή περίοδος

Η Βυζαντινή περίοδος (4ο αιώνα) έκανε ξανά την Αθήνα πνευματικό κέντρο. Κτίστηκαν οι πρώτες μεγάλες χριστιανικές εκκλησίες και απέκτησε μια οικιστική εικόνα , η οποία συναντάτε συχνά στις οχυρωμένες πόλεις- κάστρα της εποχής. η πόλη είχε γίνει ξανά πνευματικό κέντρο. Μία από τις πιο σημαντικές εκκλησίες της εποχής ήταν το μνημειώδες «Τετράκογχο», η οποία κτίστηκε στο μέσο της αυλής της Βιβλιοθήκης του Αδριανού.

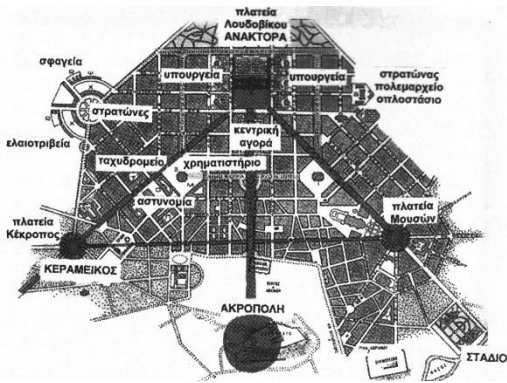
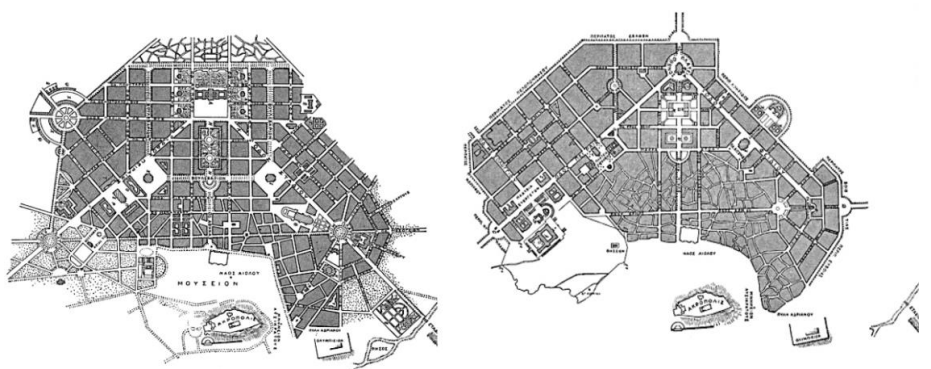
Οθωμανική Αυτοκρατορία

Οι Οθωμανοί , όπως και οι Ρωμαίοι σεβάστηκαν το ένδοξο παρελθόν της Αθήνας και δεν προκάλεσαν καταστροφές. Η Οθωμανική πόλη αποτέλεσε μωσαϊκό πολιτισμών και θρησκειών ,καθώς ο ίδιος σουλτάνος σεβόμενος απόλυτα την χριστιανική θρησκεία δεν μετέτρεψε τους ναούς σε τζαμί παρά μόνο τον Παρθενώνα . Ο Μωάμεθ έμενε στην Ακρόπολη και ο βράχος είχε γεμίσει με σπίτια. Την εποχή του Χασεκί ,κτίστηκε ένα πρόχειρο τείχος με ύψος 3 μέτρων και με πάχος λιγότερο από ένα .Οι χρήσεις γης δεν ήταν καθορισμένες ,τα νεκροταφεία πολύ μικρά και η ζωή του κέντρου είχε μαζευτεί στην περιοχή της Βιβλιοθήκης του Ανδριανού. Η ημερομηνία ,31 Μαρτίου 1833,έχει μείνει στην ιστορία αφού και τελευταίοι Οθωμανοί στρατιώτες άφησαν το οχυρό τους.

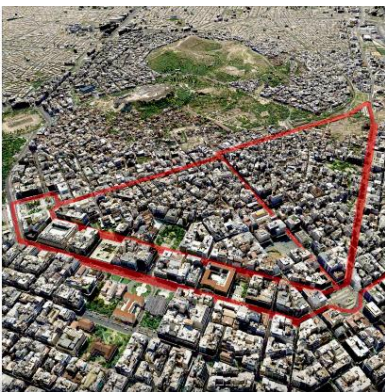
_ Νεότερα χρόνια (1833 - 1945)

Η κατεστραμμένη Αθήνα, την οποία αποκαλούσαν οι Ευρωπαίοι μικρό χωριό έγινε η πρωτεύουσα της Ελλάδας με 10.000 κατοίκους. Ο Λουδοβίκος Α' ανέθεσε στους νεαρούς αρχιτέκτονες Σταμάτη Κλεάνθη και Εδουάρδο Σάουμπερτ να σχεδιάσουν ένα πολεοδομικό σχέδιο για τις ανάγκες μίας νεοσύστατης πρωτεύουσας. Το σχέδιο στην πορεία αποδεικτικέ αρκετά φιλόδοξο για τις ανάγκες εκείνης της εποχής, όπως η στέγαση των δημοσίων κτιρίων. Για αυτό τον λόγο ο Λέο Φον Κλέντσε, αρχιτέκτονας του Λουδοβίκου Α', πρότεινε μία πιο ρεαλιστική εκδοχή της αρχικής πρότασης, διατηρώντας τις αρχικές χαράξεις των δρόμων που είχαν προτείνει, αλλά ταυτόχρονα επέκτεινε τις οικιστικές ζώνες. Εκείνη την περίοδο, η αρχιτεκτονική της Αθήνας, ακολουθεί τον νεοκλασικό ρυθμό, που είχε υιοθετηθεί από τη Δύση, παρουσιάζει, όμως, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός λιτότερου τοπικού ιδιώματος, του λεγόμενου «αθηναϊκού κλασικισμού». Σε αντίθεση με τις ογκώδεις κατασκευές των δυτικοευρωπαϊκών πόλεων, τα αθηναϊκά νεοκλασικά κτίρια ήταν κοντά στα ανθρώπινα μέτρα, με μικρό σχετικά ύψος δύο ή τριών ορόφων και πιο φανερές τις επιρροές της αρχαιότητας. Επίσης έγιναν σπουδαία έργα υποδομής, δημιουργήθηκαν οι «σιδηρόδρομοι της Αττικής» προς το Φάληρο, την Κηφισιά και το Λαύριο. Η δόμηση διατηρήθηκε χαμηλή και υπήρχαν αρκετές πράσινες ανάσες, όπως ο Βασιλικός Κήπος, ο Κήπος του Θησείου κ.ά.

8. Πηγή: <https://atexnos.gr/%CE%B7-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1-%CF%89%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%BB/#prettyPhoto>

6. Το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο των Κλεάνθη και Σάουμπερτ («Σχέδιον Αθηνών», 1833)
πηγή: <https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82->

7. Πηγή: <https://atexnos.gr/%CE%B7-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1-%CF%89%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%BB/#prettyPhoto>

06

_ Προσφυγική ροή 1922 και προσφυγική αποκατάσταση

Η προσφυγική ροή εξαιτίας της μικρασιατικής καταστροφής έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην πολεοδομική οργάνωση της Αθήνας ,Δημιουργήθηκε επιτακτική ανάγκη στέγασης των προσφύγων και για αυτό τον λόγο δεν υπήρχε ελεύθερος χώρος στην πόλη. Σιγά σιγά κατασκευάστηκαν προσφυγικοί συνοικισμοί έξω από την πόλη. Ορισμένοι σημαντικοί συνοικισμοί κατά τη χρονική περίοδο 1925-1930 υπήρξαν, της Καισαριανής, της Νέας Ιωνίας, της Κοκκινιάς και του Ταύρου. Η αποκατάσταση της στέγασης των προσφύγων αντανακλά τον ταξικό διαχωρισμό των μεσοπολεμικών κοινωνιών στους αστικούς χώρους.

_Μεταπολεμική εσωτερική μετανάστευση/αυθαίρετες επεκτάσεις της πόλης

Το εφεύρημα της αντιπαροχής στην Μεταπολεμική Αθήνα οδήγησε στην αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας, το οποίο έφερε την αναγέννηση της οικονομίας .Ακολούθησε μία τάση απαξίωσης των στοιχείων της παράδοσης ,το αποτέλεσμα ήταν να φέρει την υποβάθμιση της ιστορικής κληρονομιάς. Το 1954 ο Αυτόνομος Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (ΑΟΕΚ) ,πρόσφερε κατοικίες σε άστεγους εργαζομένους .Επιπλέον το 1955 έκανε την εμφάνισή του, ένας νέος δεύτερος Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (ΓΟΚ), οποίος επέτρεπε υψηλούς συντελεστές δόμησης και κάλυψης .Αυτά τα δύο γεγονότα συνέβαλαν στο να προσελκύσουν το ενδιαφέρον για την ανοικοδόμηση κατοικιών.

Σε συνδυασμό με την ανοχή της πολιτείας οδήγησαν στην παραπολεοδομία. Έτσι κτίστηκαν χιλιάδες αυθαίρετα ακίνητα. Όλη αυτή η άρρωστη κατάσταση δημιούργησε μια ασφυκτική εικόνα στο αστικό περιβάλλον, με απουσία κυκλοφοριακού συστήματος, πράσινων περιοχών, χώρων στάθμευσης κ.τ.λ.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1960 διάφορες ομάδες - το Γραφείο του Κωνσταντίνου Δοξιάδη, το Σπουδαστήριο Πολεοδομικών Ερευνών του ΕΜΠ κ.α.-έκαναν κάποιες προσπάθειες ανασυγκρότησης του ανεπαρκούς υφιστάμενου πλαισίου και εισήγαγαν νέες ιδέες, οι οποίες υποσχόντουσαν τον εκσυγχρονισμό του πολεοδομικού συστήματος

_ Αστική διάχυση/σύγχρονη εποχή

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι η σημερινή κακοποιημένη εικόνα της Αθήνας ,με ανεπαρκές αστικό πράσινο ,έλλειψη δημόσιων χώρων ,σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα και αύξηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Το μετρό, που άνοιξε το 2000, έφερε μεγάλη πνοή στους κατοίκους και στο περιβάλλον. Αποτέλεσε μεγάλο τεχνολογικό έργο, το οποίο βελτίωσε δραματικά τις μεταφορές και έγιναν άμεσα προσβάσιμοι γειτονιές και τα κέντρα των πόλεων . Επιπλέον, οι Ολυμπιακοί Αγώνες που διεξήχθησαν στην Αθήνα το 2004, ήταν ο λόγος για την τμηματική ανάπλαση του ιστορικού κέντρου. Αυτή η αναδιαμόρφωση είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ενός μεγάλου « αρχαιολογικού μονοπατιού» με πεζόδρομους και χώρους ανάπαυσης των επισκεπτών.

Σήμερα η Αθήνα αποτελεί μια υδροκεφαλική μητρόπολη, με ετερογενή πληθυσμό που τείνει να εξαπλωθεί στα σύνορα της Αττικής λόγω της μαζικής οικονομικής μετανάστευσης.

1.1 Το ανάγνωσμα της σύγχρονης πόλης

«Η πόλη είναι το σύμβολο της κοινωνίας, της επιστήμης, της τέχνης, του πολιτισμού, της θρησκείας. Και η ύπαιθρος! Η ύπαιθρος είναι το σύμβολο της αγάπης και της φροντίδας του Θεού για τον άνθρωπο... Η πόλη και η ύπαιθρος πρέπει να παντρευτούν και από αυτήν τη χαρμόσυνη ένωση θα ξεπηδήσει μια νέα ελπίδα, μια νέα ζωή, ένας νέος πολιτισμός...» (Ebenezer Howard, 1902, Garden Cities Of Tomorrow).

09

Αρχικά, είναι σημαντικό να αναφερθεί η Χάρτα των Αθηνών, η οποία επηρέασε και τον πολεοδομικό της σχεδιασμό. Από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι «πληγές» των μεγαλουπόλεων της Ευρώπης έχουν αποδειχθεί ότι είναι προβλήματα ασφυξίας και οικιστικής ανάπτυξης.

Προκειμένου η πόλη να γίνει πιο βιώσιμη για τους κατοίκους της και να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα „πολεοδόμοι και αρχιτέκτονες συζήτησαν για τη «λειτουργική πόλη» στο 4ο CIAM (Διεθνές Συνέδριο για τη Νέα Αρχιτεκτονική) στην Αθήνα το 1933 , στο οποίο έκαναν λόγο σχετικά με την ανάλυση και την «επεξεργασία» των πόλεων , όπως αυτές έχουν προκύψει από την εκβιομηχάνιση και την αστικοποίηση, προτείνοντας νέους οικισμούς, αρχές προσανατολισμού στον ήλιο, επαναπροσδιορισμό του ρόλου των ιστορικών κτιρίων και κέντρων στις σύγχρονες πόλεις, οι σύγχρονοι δρόμοι και οι σχέσεις τους κ.λπ.. Δέκα χρόνια αργότερα εξέδωσαν τη Χάρτα των Αθηνών.

Δέκα χρόνια μετά τη συνάντηση, ο Le Corbusier δημοσίευσε τη Χάρτα των Αθηνών (1943) στο Παρίσι, και θεωρείται ως το μανιφέστο του μοντέρνου κινήματος. Συγκεκριμένα η Χάρτα κάνει λόγο για την αστική οργάνωση, διαρθρώνοντας τη σε ζώνες τεσσάρων λειτουργιών (zoning). Η Χάρτα, επηρέασε σημαντικά τον μεταπολεμικό πολεοδομικό σχεδιασμό, και της ασκήθηκε έντονη κριτική επειδή τελικά ένας αποτυχημένος τρόπος σχεδιασμού σε όσες πόλεις εφαρμόστηκε. Η κατεδάφιση του συγκροτήματος κατοικιών Missouri Pruitt-Igoe θεωρείται από ορισμένους ως την αρχή του τέλους της.

Τα τελευταία χρόνια ,η εικόνα των σύγχρονων πόλεων αποτελεί αντικείμενο συζήτησης και έρευνας.Η κακή ποιότητα ζωής στις αναπτυσσόμενες χώρες και η συνεχής υποβάθμιση των παλαιών αστικών πυρήνων στις μεγάλες πόλεις αποτελούν πλέον μείζον πρόβλημα στους τομείς των πολεοδομών, των γεωγράφων και των κοινωνιολόγων. Εντοπίζοντας κανείς τα σημαντικότερα ζητήματα της σύγχρονης πόλης, ιδιαίτερα από την οπτική της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, σκιαγραφείται η εικόνα της σύγχρονης πόλης, υπογραμμίζοντας την ανάγκη επανασχεδιασμού του αστικού ιστού , έχοντας ως στόχο τη δημιουργία μιας βιώσιμης πόλης.

Καταλυτικός παράγοντας επιδείνωσής των συνθηκών ζωής στις σύγχρονες πόλεις, αποτέλεσε η αστυφιλία. Οι πόλεις παρατηρούν τις περιβαλλοντικές τους συνθήκες να επιδεινώνονται καθώς ο αστικός πληθυσμός τους αυξάνεται δραματικά. Το συνολικό ποσοστό του πληθυσμού που κατοικεί μέσα στις πόλεις κυμαίνεται για την Ελλάδα σε ποσοστό πάνω από το 80%. Η υπερσυγκέντρωση και η μεγάλη οικιστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την υπερεκμετάλλευση του δημοσίου χώρου εντός του λεκανοπεδίου Αττικής, οδήγησαν στην σημερινή ασφυκτιούσα εικόνα της μητρόπολης. Ορισμένοι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή τη κατεύθυνσή αφορούν στην συγκέντρωση των διοικητικών και κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων, του τριτογενούς τομέα και των ευκαιριών εργασίας στις μεγαλουπόλεις.

Η αύξηση αυτή συνδέεται άμεσα με το πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των στερεών αποβλήτων. Και τούτο διότι, παρατηρείται διόγκωση αυτής καθώς η αυτοκίνηση και η εκβιομηχάνιση ακολουθούν την δική τους ανεξέλεγκτη πορεία. Όπως εύστοχα αναφέρει ο Μοδινός Μ.³, «η σύγχρονη πόλη εμφανίζει μια «διπλή σπείρα» οικολογικών προβλημάτων: «στην ύπαιθρο μέσω της αποστέρησης των φυσικών της πόρων και στο ίδιο της τον αστικό χώρο μέσω της μετατροπής των τελευταίων σε ρύπους». Θα λέγαμε ότι η Αθήνα είναι ίσως ένα πετυχημένο παράδειγμα σύγχρονης πόλης όπου παρατηρούνται δύο είδη προβλημάτων: ο εκσυγχρονισμός παράγει νέφος και κυκλοφοριακό, η οπισθοδρόμηση προβλήματα απασχόλησης, ανυπαρξία ελεύθερων χώρων και πολεοδομική ασφυξία.

Η μορφή της Αθήνας όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα, διαμορφώθηκε σε μια αδύναμη οικονομική και κοινωνική βάση και σε ένα αδύναμο πολεοδομικό σύστημα, όπως ιδιαίτερα χαρακτηρίστηκε η μεταπολεμική περίοδος. Με βάση αυτές τις συνθήκες διαμορφώθηκε σταδιακά το σύγχρονο αστικό τοπίο χαρακτηριζόμενο έντονα από το αίσθημα της στενότητας, την έντονη κυριαρχία του τύπου της αστικής πολυκατοικίας και την συρρίκνωση του δημοσίου χώρου. Ένας παράγοντας που οδήγησε στο να μεγιστοποιηθούν τα όρια της πόλης ,γρήγορα και ασχεδίαστα, υπήρξε η απαίτηση από τους ιδιοκτήτες και τους κατασκευαστές για αύξηση της δομημένης επιφάνειας για όφελος τους.

Όπως αναφέρει ο Σερραίος Κ.⁴, «Η μεγάλη αναλογία καλυμμένων επιφανειών, ως προς τον αδόμητο χώρο προφανώς συνδέεται και με την απουσία ενός διορατικού σχεδιασμού, σε συνάρτηση με την ισχυρή θεσμική κατοχύρωση της ιδιοκτησίας και τις πολιτικο-οικονομικές εξαρτήσεις που καθόρισαν την αστικοποίηση την μεταπολεμική ελληνική κοινωνία». Ο ελληνικός αστικός ιστός δεν διαμορφώθηκε με βάση την οργάνωση ενός ποιοτικού επιπέδου ζωής για το κοινωνικό σύνολο αλλά βασίστηκε στην ικανοποίηση των αναγκών των ιδιοκτητών και το όφελος των κατασκευαστών⁵.

Κάτι τέτοιο γίνεται αντιληπτό καθ' όλη τη διάρκεια του 20 αι. στο τομέα του σχεδιασμού καθώς αυτός περιορίστηκε στην ένταξη στο «Σχέδιο Πόλης» και στη χάραξη των οικοδομικών τετραγώνων και των δρόμων, χωρίς να λαμβάνει υπόψιν τα δεδομένα του φυσικού υποβάθρου της περιοχής [κλίσεις εδάφους, χείμαρροι, δασικές εκτάσεις κλπ.]. Η αθηναϊκή πόλη μπορεί κανείς να αντιληφθεί πως συγκροτεί ένα ουδέτερο φόντο, με τις μεταπολεμικές πολυκατοικίες να παρουσιάζουν ομοιογένεια, χωρίς την αίσθηση μιας συνολικής ενότητας. Οι συνοικίες της μεταπολεμικής Αθήνας χαρακτηρίζονται από μια ποικιλία κτιρίων διαφορετικών χρονικών περιόδων, με κυριότερο πρόβλημα την αδυναμία άρθρωσης και σύνδεσης τους με τον περίγυρο τους, δηλαδή το δημόσιο χώρο. Η έννοια της «γειτονιάς» παρουσιάζει κρίση. Ο κάτοικος αδυνατεί να συνδεθεί μέσω της γειτονιάς με τον χώρο με αποτέλεσμα την αποξένωση και την διαμόρφωση διαφορετικών συνθηκών διαβίωσης και αλληλεπίδρασης με τον αστικό ιστό. Παράλληλα, τα «αστικά κενά» που δημιουργούνται κατά την πάροδο του χρόνου αντιμετωπίζονται ως ευκαιρίες ανοικοδόμησής νέων κατασκευών, ή παραμένουν αναξιοποίητα, ανεκμετάλλευτα ως επέκταση του δημοσίου χώρου και κυρίως αμήχανα μπροστά στην εξέλιξη των πραγμάτων. Η σημερινή πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από την απαξίωση του δημοσίου χώρου ως προτεραιότητα της δημόσιας παρέμβασης, με αποτέλεσμα τα 2/3 των κατοίκων να ζουν σε περιοχές που ο δημόσιος χώρος

4_5. Σερραίος Κ [2006], 'Μετασχηματισμοί της Ελληνικής πόλης.Επιπτώσεις στην εικόνα του αστικού τοπίου' στο Γοσποδίνη Α., και Μπεριάτος Η., [επιμ.] Τα Νέα Αστικά Τοπία Και Η Ελληνική Πόλη, Αθήνα: Κριτική.σελ.134-138

καταλαμβάνει το πολύ 2% της συνολικής επιφάνειας⁶.

Η καθημερινότητα διαδραματίζεται σε ένα τοπίο συσσωρευμένων ανόμοιων πραγμάτων χωρίς οργανική σύνδεση . «Ο κανόνας είναι το «νέο» που προέκυψε από το πουθενά, το άσχημο ή έστω το απρόσωπο, το ημιτελές [όπως τα σίδερα/αναμονές στις ταράτσες για το «επικείμενο» επάνω σήκωμα] κι ακόμη το συνονθύλευμα ασύμβατων οικοδομικών όγκων, η αυθαιρεσία στις προσόψεις, στις αυλές, στους ακάλυπτους, η πλημμύρα καλωδίων, κολόνων, σκουπιδιών και φυσικά και τροχοφόρων στον κοινωνικό κόσμο και η γνωστή σε όλους περιπετειώδης κίνηση του πεζού». Άμεσο αποτέλεσμα είναι στο δημόσιο χώρο να έχουν πρόσβαση ένα μικρό ποσοστό πολιτών⁷.

Μια σειρά από αρνητικούς παράγοντες (η κακή ποιότητα του αέρα, η υπερθέρμανση, το μεγάλο ποσοστό κτισμένου όγκου, η ηχορύπανση, η έλλειψη πράσινων χώρων στο αστικό ιστό, κ.α.) επηρεάζουν την εικόνα της σύγχρονη πόλης. Κατά τα σημερινά δεδομένα ,η πυκνότητα των πόλεων οδηγεί σε μία συμπαγή πολεοδομική δομή ,η οποία αφήνει ελάχιστα περιθώρια παρέμβασης. Η πυκνότητα των πόλεων ,που προαναφέρθηκε, σε συνδυασμό με τις αλλαγές χρήσεων ή τους θεσμικούς μετασχηματισμούς οδηγούν στην αναπαραγωγή κενών χώρων, τα λεγόμενα «αστικά κενά» .

1.2 Το αστικό «κενό»

Με την πάροδο του χρόνου, η δομή της πόλης έχει αναπόφευκτα υποστεί αρκετές μεταμορφώσεις. Οι αστικές και εδαφικές ανισότητες πηγάζουν από τον ανεξέλεγκτο κατακερματισμό, τον θεσμικό μετασχηματισμό και την αλλαγή χρήσης γης, προσθέτοντας στο πρόβλημα της αστικής ανισότητας στην εικόνα των σύγχρονων μητροπόλεων.

6. Σεργιάος Κ. [2006], ό.π,σελ.143-144

7. Αραβαντινός Α., [2007], Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία,σελ.255

Ο πολλαπλασιασμός των πόλεων οδηγεί σε συνεχή ανακατανομή των χρήσεων, αναπαράγοντας έτσι τις αστικές ανισότητες που προβλέπονται για τον εντοπισμό νέων δραστηριοτήτων⁸.

Η λειτουργική και μορφολογική οργάνωση των περιφερειών Αθήνας και Θεσσαλονίκης επηρεάζονται από τις αλλαγές που προκύπτουν. Συγκεκριμένα, το φαινόμενο των «περιθωριακών πόλεων» έχει αρχίσει να υπάρχει σε βαθμό παρόμοιο με την αστική περίπτωση στις Η.Π.Α.⁹. Κύριο στοιχείο των περιπτώσεων αυτών αποτελεί η ύπαρξη ενός κυρίαρχου κέντρου και η συνεχής εξάπλωση μιας «εξωτερικής πόλης» που αρχίζει να δρα ανεξάρτητα και χαρακτηρίζεται από ασαφή όρια. Σημαντικό ρόλο σε αυτή την περίπτωση κατέχουν οι αυτοκινητόδρομοι ταχείας κυκλοφορίας που διαχέουν την ανάπτυξη των πόλεων και την κατευθύνουν στις νέες περιοχές, οι οποίες γίνονται πλέον άμεσα προσβάσιμες και χαμηλές σε κόστος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να παρατηρείται η απρογραμμάτιστη χωροθέτηση παραγωγικών μονάδων, εμπορικών κέντρων και κεντρικών γραφείων επιχειρήσεων στον περαστικό χώρο. Η κατοικία στις νέες αυτές περιοχές μετατρέπεται πλέον σε εργαλείο οικιστικής ανάπτυξης καθώς παύει να αποτελεί προτέρημα των ανωτέρων εισοδηματικών τάξεων.

Στην προσπάθειά τους να κατοχυρωθεί ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, οι άνθρωποι έχουν συναντήσει αρκετές δυσκολίες στον ορισμό της έννοιας των «αστικών κενών». Οι πρώτες ιδέες που μπορούν να σχηματιστούν αφορούν περιοχές που κάποτε χτίστηκαν και τώρα είναι κενές. Ωστόσο, η απουσία αρχιτεκτονικής δεν αρκεί για να περιγράψει έναν χώρο ως «αστικό κενό». Κι αυτό γιατί, στην κατηγορία των κενών αρχιτεκτονικών χώρων, σε αυτήν την κατηγορία εμπίπτουν και οι ανοιχτοί χώροι, οι οποίοι όμως χαρακτηρίζονται από λειτουργικότητα. Συγκεκριμένα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του αστικού ιστού, πεδίο δραστηριότητας στην καθημερινότητα. Με βάση αυτή την παραδοχή, είναι λογικό να εξεταστεί το ενδεχόμενο χαρακτηρισμού ζυγών κτιρίων ως αστικών κενών, καθώς δεν πληρούν πλέον τις παραπάνω προϋποθέσεις.

8. Πολυχρονοπουλος Δ., [2006] «Αστικά κενά», Το κενό ως τόπος», Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ- ΠΕΑ, τεύχος 55 – περίοδος Β, σελ. 56 -58

9. Ποζουκίδου Γ., Σοπέογλου Ε., και Τσιούμα Β., [2006], 'Αστικά κενά: παραδείγματα και εμπειρίες από τις αμερικάνικες πόλεις της, Περιοδικό του Σ.Α.Δ.Α.Σ- ΠΕΑ, τεύχος 55 – περίοδος Β, σελ. 64- 65

Ο Πολυχρονόπουλος Δ.¹⁰ αναφέρει ότι, «τα κενά αποτελούν παράγωγα μη προβλέψιμων μετασχηματισμών της πόλης. Η παρουσία τους προκαλεί αμηχανία». Ως παράπλευρη ανάπτυξη της πόλης, θεωρούνται από τους περαστικούς ως τόποι εγκατάλειψης και αποφυγής. Δυστυχώς, η τρέχουσα χρήση τους περιορίζεται σε παράνομους χώρους στάθμευσης ή χωματερές και συχνά χρησιμοποιούνται ως προσωρινή λύση για άστεγους, μετανάστες ή αθίγγανους. Ομάδες που δεν περιλαμβάνονται στην ευρύτερη κοινότητα συχνά εκμεταλλεύονται το κενό «περιθωριοποίησης» της πόλης.

Τα παραδείγματα διαφέρουν ,για τους χώρους που εντάσσονται στην κατηγορία των αστικών κενών. Σύνηθες αποτελεί ,η ίδρυση σύγχρονων πάρκων σε χωρικές εκτάσεις ,που είχαν βιομηχανικό ρόλο, το οποίο πλέον δεν τον υπηρετούν(brownfields¹¹), όπως πρώην εκτάσεις αεροδρομίων, μέσων μεταφοράς, στρατοπέδων κτλ.

Όπως είναι λογικό, το «αστικό κενό» δεν σχετίζεται τόσο με την απουσία ή την παρουσία κτιρίων, όσο με την έλλειψη ρόλων και νοημάτων στον αστικό ιστό. Αναφέρονται σε αχαρτογράφητες περιοχές, που είτε δεν τους έχει ανατεθεί ποτέ λειτουργικός ρόλος είτε δεν έχουν χαρακτηριστεί από χρήσεις που περιείχαν στο παρελθόν¹². Η έλλειψη δόμησης και η έλλειψη αστικού περιεχομένου δεν συνυπάρχουν με χώρους, πεζοδρόμια, πλατείες κ.λπ. Αν οι λειτουργίες που σχετίζονται με τις ανάγκες είναι επαρκείς, αλλά αποτελούν μέρος της ταυτότητας της πόλης. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό όπως αναφέρθηκε και παραπάνω είναι η κατάσταση «αναμονής» και η διασπορά τους μέσα στον οργανισμό. Έτσι, προκύπτει η δυνατότητα μετατροπής τους σε δημόσιους χώρους πρασίνου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των σύγχρονων πόλεων ¹³.

10-13. Πολυχρονόπουλος Δ., [2006] ο.π.σελ.56-58

11.Ε.Τούση, Κ.Σερράος, Brownfields, Περιβαλλοντικές και κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες, Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα[2020], Αθηνά-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα,σελ.97

12.Μωραΐτης Κ., [2006], Σημειώσεις για το αστικό κενό: Προτάσεις για επεμβάσεις μικρο-τοπίων, Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ , τεύχος 55 – περίοδος Β' , σελ.68-70

1.2.2 Κατηγοριοποίηση των αστικών «κενών»

Η ανάπτυξη της σύγχρονης πόλης και η απαξίωση των ιστορικών πυρήνων της, μέσα από την ανεξέλεγκτη ανοικοδόμηση, δημιούργησαν μια ετερογένεια στην όψη της σύγχρονης πόλης. Η εξέλιξη των γεγονότων και τα νέα δεδομένα των σύγχρονων πόλεων, δημιουργούν τόπους που χάνουν την ταυτότητά τους καθώς αδυνατούν να επαναπροσδιοριστούν και να αποτελέσουν λειτουργικό κομμάτι του ιστού. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία κενών «χωρίς χρήση» χώρων που διακόπτουν την συνέχεια του ιστού της πόλης. Θα γίνει μια προσπάθεια κατηγοριοποίησης των αστικών κενών με βάση ορισμένα κριτήρια.

ο Κενά στο εσωτερικό του αστικού ιστού

Όσον αφορά στο εσωτερικό του αστικού ιστού και των διαδικασιών μετασχηματισμού της μορφής και λειτουργίας του, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στη διάδοση του μοντέρνου κινήματος στην αρχή του 20ου αιώνα και των επιπτώσεων του. Αυτό το κίνημα πυροδότησε τη δημιουργία κενών χώρων στις σύγχρονες πόλεις. Κι αυτό επειδή στόχος των αρχιτεκτόνων αποτέλεσε η παραγωγή εντυπωσιακών κτιρίων και όχι ο ολικός σχεδιασμός της πόλης. Τα νέα δομικά υλικά οδήγησαν στην παραγωγή κατασκευών που δεν συνομιλούσαν με τα γύρω κτίρια αλλά ούτε το ευρύτερο αστικό περιβάλλον. Η Αθήνα ως μια κατεξοχήν μοντέρνα πόλη ακολούθησε αυτές τις αρχές, κάτι που εξακολουθεί να ισχύει σχεδόν μέχρι και σήμερα. Μεταπολεμικά, η Αθήνα χαρακτηρίστηκε από βίαιη αστικοποίηση. Έχοντας σαν στόχο την κάλυψη των νέων αναγκών, ακολούθησε η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας. Η πολυκατοικία της αντιπαροχής, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, αποτέλεσε εργαλείο του «νέου αστικού τρόπου ζωής», γεγονός που συνέβαλε αρκετά στην διαμόρφωση της εικόνας της σύγχρονης πόλης. Με στόχο την κατασκευή νέων πολυκατοικιών, δημιουργήθηκαν αστικά κενά στον ιστό της πόλης διότι ύστερα από τις μαζικές κατεδαφίσεις που υλοποιήθηκαν, όσα κτίρια δεν συμπεριλήφθηκαν σε αυτές, εγκαταλείφθηκαν και έτσι κατέρρευσαν. Η Αθήνα φαίνεται να παρουσιάζει μια ετερογένεια στη μορφή της. Αποτελείται από κομμάτια τυχαία τοποθετημένα παρουσιάζοντας μια έλλειψη συνεκτικότητας, με τα αστικά της κενά να είναι εμφανή καθιστώντας τα ιδανικό πεδίο για τεχνικές επαναξιοποίησης.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η διαδικασία δημιουργίας αστικών κενών σχετίζεται με τη σύνθετη διαδικασία του αστικού μετασχηματισμού. Η διαδικασία της αστικής εξάπλωσης είναι ένα πανταχού παρόν φαινόμενο στις σύγχρονες πόλεις και μπορεί να κατηγορηθεί για τις ανισότητες που δημιουργούνται κατά τη διαδικασία της «εξωτερικής» επέκτασης. Αυτή η απρογραμμάτιστη θέση χρήσης και η δυναμική που συνοδεύει τις διαδικασίες αστικής διάχυσης οδηγούν στη δημιουργία των «αστικών κενών» στο αστικό δίκτυο¹⁴.

- Κενά στις παρυφές τις επεκτεινόμενης πόλης

Η παρουσία των οδικών δικτύων παίζει σημαντικό ρόλο στην εξάπλωση των πόλεων, αυτά τα οδικά δίκτυα μπορούν εύκολα να επεκτείνουν τις πόλεις άμεσα σε νέες περιοχές. Ωστόσο, αυτό το νέο οδικό δίκτυο δημιούργησε υπολειμματικές περιοχές και στις δύο πλευρές των δρόμων και στις διασταυρώσεις. Αυτού του τύπου τα «αστικά κενά» δεν αποτελούν ούτε μέρος του φυσικού τοπίου ούτε είναι κατοικήσιμα λόγω της υψηλής ηχορύπανσης, με αποτέλεσμα να «στέκονται αμήχανα» μπροστά στον λειτουργικό ιστό της πόλης¹⁵, με αποτέλεσμα, ο πολλαπλασιασμός των λειτουργιών εκτός πόλης δημιουργεί μικρές ή μεγάλες ενδιάμεσες περιοχές που δεν μπορούν να ενσωματωθούν αποτελεσματικά στο δίκτυο της πόλης. Αυτά τα μέρη μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων ιστών συχνά δυσκολεύονται να βρουν το ρόλο τους και επομένως παραμένουν ανενεργά. Είναι σύνηθες φαινόμενο οι ανενεργές αυτές περιοχές να διεκδικούνται από νομαδικές κοινότητες (π.χ. Ρομά).

- Κενά λόγω αποβιομηχανοποίησης

Εκτός από τον παράγοντα της αστικής διάχυσης, μια σημαντική διαδικασία παραγωγής αστικών κενών στον αστικό χώρο αποτελεί η αποβιομηχανοποίηση. Οι αστικοί χώροι των βιομηχανικών περιοχών αποτελούν αποτέλεσμα μετεγκατάστασης των λειτουργιών καθώς φαινόμενο της σύγχρονης αστικής ανάπτυξης αποτελεί η μεταφορά των εγκαταστάσεων στην ύπαιθρο σε βιομηχανικές περιοχές, αφήνοντας πίσω τους αστικά κενά, όπως παραδείγματος χάρη ο Ελαιώνας. Είναι μια τεράστια χωρική έκταση, η οποία βρίσκεται κοντά στο κέντρο και είναι γεμάτη με ερειπωμένες εγκαταστάσεις, αποθηκευτικούς χώρους κλπ.

Σήμερα η περιοχή βρίσκεται σε διαδικασία μετασχηματισμού . Στην κατηγορία των αστικών κενών δεν μπορούν να μην συμπεριληφθούν τα στρατόπεδα. Το στρατόπεδο στο Γουδί, περιλαμβάνει έκταση 4.500 στρεμμάτων όπου κυριαρχούν οι αδόμητες δημόσιες εκτάσεις. Σύνηθες φαινόμενο των σύγχρονων πόλεων αποτελεί η μετάθεση μιας χρήσης λόγω αυξημένων απαιτήσεων των μεταφορών, της πληθυσμιακής εξέλιξης, και των μετασχηματισμών της πόλης. Εγκαταστάσεις μεταφορών όπως σιδηροδρομικές γραμμές, λιμάνια, αεροδρόμια εγκαταλείπονται με σκοπό την αναζήτηση περιοχών που θα ανταπεξέλθουν στα καινούργια αναπτυξιακά δεδομένα. Στον Αθηναϊκό ιστό έχουμε το παράδειγμα του Ελληνικού, το οποίο εκτείνεται σε 4.500 στρέμματα και βρίσκεται κοντά στο κέντρο και τη θάλασσα. Σημαντική αναφορά πρέπει να γίνει στην περιοδική χρήση μεγάλων εκτάσεων του ιστού μιας περιοχής, όπως είχε γίνει στην Αθήνα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Συνοψίζοντας, οι λόγοι δημιουργίας των «αστικών κενών», μπορούν να συνδεθούν με τις παρακάτω διαδικασίες:

- εγκατάλειψη κελύφους και κατάρρευση
- μετάθεση χρήσης [πχ. Ελληνικό]
- ελλιπής συνολικός σχεδιασμός
- αποβιομηχανοποίηση [πχ. Ελαιώνας, οδός Πειραιώς]
- αστική διάχυση
- περιστασιακή χρήση [Ολυμπιακοί αγώνες]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

2. Βιώσιμη Ανάπτυξη

Δεν υπάρχει ακριβής ορισμός της έννοιας βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως, ωστόσο ο επικρατέστερος από όλους είναι εκείνος ο οποίος παρέθεσε πρώτη η Gro Harlem Brundtland, πρωθυπουργός της Νορβηγίας και πρόεδρος της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Η έκθεση περί της βιώσιμης ανάπτυξης παρουσιάστηκε το 1987 στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έχοντας ως τίτλο « Το Κοινό μας Μέλλον», ή αλλιώς «Brundtland report». Ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης παρουσιάζεται ως :

«Βιώσιμη ορίζεται η ανάπτυξη η οποία καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες»¹⁶

Αναλύοντας, λοιπόν, τον ορισμό αυτό με μια πιο αρχιτεκτονική προσέγγιση, μπορεί κανείς να πει ότι η αειφόρος ανάπτυξη δημιουργεί ή αναβαθμίζει χώρους και εστίες συνάθροισης που βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής. Σαφώς αυτό έχει ως παρελκόμενο την αποτελεσματική αναζήτηση και εύρεση των πόρων της κοινωνίας, είτε φυσικών, είτε οικονομικών¹⁷. Τέλος, και σύμφωνα με την έκθεση περί της αειφόρου ανάπτυξης, οφείλεται η δίκαιη κατανομή και χρήση των πόρων αυτών είτε αν αυτοί δοθούν σε μικρές ομάδες ατόμων, είτε αν μοιραστούν σε διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο.¹⁸

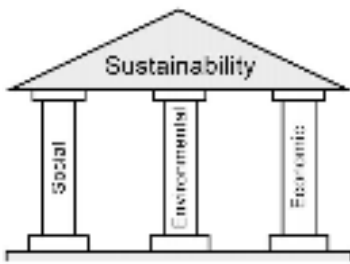
Διαβάζοντας προσεκτικά το «Brundtland report» μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι στον αναλυτικό ορισμό της βιώσιμης ανάπτυξης εμπεριέχεται η λέξη «βιωσιμότητα». Ο όρος αυτός παρουσιάζει τον βασικό στόχο της αειφόρου ανάπτυξης που είναι η επιβίωση του ανθρώπινου είδους. Για το λόγο αυτό θέτονται κάποιοι περιορισμοί που αγγίζουν, μεταξύ άλλων και την οικονομική παράμετρο, αφού κεντρική θεώρηση και στάση συμπεριφορών – ατομικών και συλλογικών- είναι η λεγόμενη «κοινωνική ευθύνη» προς την αντιμετώπιση ζητημάτων που ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα, όπως είναι η εξάντληση των πεπερασμένων πόρων, η υπερβολική χρήση

19

16. Ε. Ανδρικοπούλου, Α. Γιαννακού, Γ. Καυκαλάς, Μ. Πιτσιάβα-Λατινοπούλου (2007). Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, εκδόσεις «Κριτική», σελ. 65

17. Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Κατερίνα Ογγάρη (2015), Εισαγωγή στη βιώσιμη ανάπτυξη, σελ. 20

18. Μ. Αγγελίδης (2000). Χωρικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκδόσεις «Συμμετρία», σελ. 51- 52, Αθήνα

10. Πηγή :
https://www.researchgate.net/publication/27396629_HSD_definition_working_paper19_08_2013

χρήση ανανεώσιμων (ή μη) πηγών ενέργειας κ.ά. με σκοπό την ικανοποίηση των ανθρωπίνων αυτών αναγκών¹⁹.

Για να κατανοήσει κάποιος καλύτερα την «βιώσιμη ανάπτυξη» πρέπει να λάβει υπ' όψη του τους 3 πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες είναι η κοινωνική, η περιβαλλοντολογική και η οικονομική. Μεταξύ τους είναι άμεσα αλληλεξαρτώμενες. Όλες μαζί έχουν στόχο τη δημιουργία μιας βάσης για έναν κόσμο πιο βιώσιμο ώστε οι φυσικοί πόροι να διατηρούνται, το περιβάλλον να προστατεύεται, η οικονομία να μην πλήττεται και η ποιότητα της ζωής των πολιτών να βελτιώνεται ή να συντηρείται.²⁰

Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης «Agenda 21» που κατατέθηκε το 1992 στη Διάσκεψη του ΟΗΕ, υπογραμμίζεται η ανάγκη αλλαγής από παλαιούς τρόπους επιχειρηματικής δραστηριότητας σε νέες προσεγγίσεις που περιλαμβάνουν συντονισμό και ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κοινωνικών ανησυχιών σε όλες τις αναπτυξιακές διαδικασίες. Ακόμη, τονίζεται ότι η ευρεία συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης²¹.

Ακολουθώντας μια πιο σύγχρονη οπτική, μία μελέτη του 2013 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αναφορά για την αειφορία πρέπει να αναδιαμορφωθεί και να περιλαμβάνει τέσσερις αντί για τρεις πτυχές, οι οποίες είναι : η οικολογία, η οικονομία, η πολιτική και ο πολιτισμός²².

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ήδη εδώ και μερικά χρόνια έχουν δρομολογηθεί δράσεις που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη, ενώ προσφέρονται νέες συνιστώσες που αφορούν μία «νέα γενιά» πολεοδομικού σχεδιασμού. Τα πάρκα τσέπης, όπως και τα parklets ανήκουν σε αυτή τη μερίδα καινοτόμων μέσων αειφορίας.

2.1 Αστικό και περιαστικό πράσινο: ρόλος και λειτουργίες

20

Το πράσινο στις πόλεις έχει διάφορες μορφές, ανάλογα με τη δομή και τη θέση του. Στην τέχνη και την επιστήμη του πολεοδομικού σχεδιασμού, το πράσινο χωρίζεται σε αστικό και περιαστικό.

19.Σοφία Κετσετζόγλου (2015). Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και οι συνταγματικοί περιορισμοί στην ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία, σελ. 1

20.Think.org (2014). Finding and resolving the root causes of sustainability problems. Διαθέσιμο στο : <http://thwink.org/sustain/glossary/ThreePillarsOfSustainability.htm> Πρόσβαση στις 16/01/2021

21.Will Allen (2007). Learning for Sustainability: Sustainable Development.

22.Liam Magee, Andy Scerri, James A.Thom, Lim Padgham, Sarah Hickmott, Hepu Deng, Felicity Cahill (2013). Reframing social sustainability reporting : Towards an engaged approach. Environment, Development and Sustainability, p. 225-243

Πρώτον, όσον αφορά τον αστικό χώρο πρασίνου, μπορεί είτε να είναι ιδιωτικός χώρος, είτε να είναι μεγάλα και μικρά πάρκα, δάση, δημοτικοί και δημόσιοι κήποι ή μερικές φορές δάση σε πόλεις²³. Γενικότερα, αφορά περιοχές του αστικού ιστού που δημιουργούνται προκειμένου να διατηρηθούν ελεύθεροι για μελλοντική φύτευση. Σύμφωνα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς, ο αστικός χώρος πρασίνου μπορεί να χωριστεί στις ακόλουθες κατηγορίες:

Πρώτον, δημόσιος χώρος πρασίνου, όπως πάρκα, δάση, πλατείες, πεζοδρόμια, πεζοδρόμια, δρόμοι και μικρά νησάκια στους δρόμους γύρω από τα σχολεία και διάφορες εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης.

Δεύτερον, σε ιδιωτικούς χώρους πρασίνου όπως προκήπια, γκαζόν, βεράντες και εκτεθειμένοι χώροι μεταξύ πολυκατοικιών.

Τέλος, υπάρχουν χώροι πρασίνου έχουν ειδικό καθεστώς διαχείρισης, όπως, κατασκηνώσεις, αρχαιολογικοί χώροι, καθώς και αθλητικές εγκαταστάσεις και νεκροταφεία.²⁴ Οι αστικοί χώροι πρασίνου αποτελούν για τους κατοίκους και χώροι αναψυχής, καθώς τους παρέχει τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε σωματικές δραστηριότητες για να βελτιώσουν την υγεία τους ή απλώς να τους επιτρέπουν να απολαμβάνουν τη φύση μακριά από τη φασαρία της πόλης. Επιπλέον, οι αστικοί χώροι πρασίνου είναι οι «πνεύμονες» των αστικών κέντρων για να φιλτράρουν όσο το δυνατόν περισσότερους αέριους ρύπους από τα οχήματα.²⁵

23.Α. Αραβαντινός, «Πολοδομικός Σχεδιασμός για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου», εκδόσεις «Συμμετρία», Αθήνα 2007, σελ. 153.

24.Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Χ. Χρονοπούλου, «Εκτίμηση της Συμβολής του Αστικού Πρασίνου στο Περιβάλλον του Δήμου Περιστερίου με την Εφαρμογή του Προγράμματος i-Tree Street»

25.Ανδρικοπούλου, Α. Γιαννακού, Γ. Καυκαλάς, Μ. Πιτσιάβα-Λατινοπούλου, «Πόλη και Πολοδομικές Πρακτικές για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη», εκδόσεις «Κριτική», Δεκέμβριος 2007, σελ. 116.

Από την άλλη το προαστιακό πράσινο είναι μια άλλη μορφή πράσινου, η οποία περιλαμβάνει περιοχές εκτός πολεοδομικού σχεδιασμού, δηλαδή φυσικές περιοχές γύρω από τα όρια της πόλης. Αυτές οι περιοχές έχουν σχεδιαστεί για να δημιουργούν χώρους αναψυχής και πρασίνους πνεύμονες χωρίς να βλάπτουν το περιβάλλον. Σε αυτούς τους χώρους επιτρέπονται δραστηριότητες αναψυχής, κοινοτικές υπηρεσίες και αστικές υποδομές, που παρέχονται βάσει σχεδιασμού²⁶.

2.2 Αστικός υπαίθριος χώρος

Ο αστικός υπαίθριος χώρος αποτελεί αναμφίβολα αναπόσπαστο κομμάτι μιας πόλης, συμβάλλοντας έτσι στην αποτελεσματική σύνδεση των δομών του, εξυπηρετώντας παράλληλα την ομαλή μετάβαση των πολιτών από τη μια περιοχή στην άλλη, δημιουργώντας έτσι καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Σίγουρα, οι ιδιότητές τους είναι πολύ χρήσιμες, γι' αυτό και ορίζονται ποικιλοτρόπως κατά τη διαδικασία ελέγχου. Υπαίθριο πράσινο, ελεύθεροι, ανοιχτοί χώροι, χώροι πολιτισμού, κοινωνικοποίησης και υπαίθριας διαβίωσης είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά αυτού του πολύπλευρου τμήματος της πόλης σε σύγκριση με τους στεγασμένους χώρους²⁷. Μια πόλη με μικρό ποσοστό δημόσιου χώρου χάνει το νόημά της ως πόλη επειδή στερείται σοβαρά ένα από τα πιο βασικά στοιχεία της δομής της.

Σύμφωνα με την προσέγγιση του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ως αστικός υπαίθριος χώρος νοείται: «ένα στοιχειώδες κομμάτι της αστικής κληρονομιάς, ένα δομικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής και αισθητικής μορφής μιας πόλης. Παίζει σημαντικό εκπαιδευτικό ρόλο. Έχει οικολογική σημασία. Είναι σημαντικός για την κοινωνική συναναστροφή και για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Υποστηρίζει οικονομικές δραστηριότητες και στόχους. Βοηθά στη μείωση των εσωτερικών εντάσεων και συγκρούσεων μεταξύ μειονεκτικών τμημάτων των αστικών περιοχών της Ευρώπης. Παίζει σπουδαίο ρόλο στο να εξυπηρετεί ανάγκες για την απόλαυση του ελεύθερου χρόνου και για την αναψυχή. Επιπλέον έχει και οικονομική αξία εκτός από την συμβολή του στη περιβαλλοντική αναβάθμιση του αστικού τοπίου»²⁸.

26. Δικτυακός Τόπος Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

27. Λιονάτου, Μ. [2008], 'Αρχιτεκτονική Τοπίου και Δίκτυα Πρασίνου στα Σύγχρονα Αστικά Κέντρα: Δυνατότητες και Προοπτικές - Μεθοδολογία και Εφαρμογή: Το παράδειγμα της Λάρισας', Διδακτορική Διατριβή, Σχολή Γεωπονίας, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 23

28. Council of Europe, [1986] Open space: public living room from the locality. Brussels, p. 8-9

Η παρουσία πρασίνου σε μία πόλη , οι διαθέσιμοι χώροι για αυτή την χρήση , καθώς και η διατήρηση και συντήρησή τους, αποτελούν σημαντικοί ,που αποδεικνύουν το ποσοστό βιωσιμότητας και πολιτισμού μιας πόλης. Οι αστικές περιοχές αποτελούνται από τις κατοικημένες περιοχές και τους κατά τόπους χώρους πρασίνου. Το ποσοστό του πρασίνου όμως είναι αυτό που δημιουργεί έναν υγιή αστικό χώρο²⁹. Μια πιθανή αξιολόγηση των χαρακτηριστικών του χώρου πρασίνου είναι απολύτως απαραίτητη για την ενίσχυση της διαχείρισης του και τη βελτίωση της λειτουργίας του, κάτι που θα βοηθήσει στην ορθολογική μελέτη της μελλοντικής επέκτασης. Η ορθολογική διάταξη του χώρου πρασίνου δημιουργεί μια ενιαία και αρμονική σύνδεση μεταξύ του κτιρίου και του ανοιχτού εξωτερικού χώρου. Η πόλη είναι ως επί των πλείστων ένας κοινωνικός οργανισμός, όπου τα ανθρώπινα έργα και τα φυσικά χαρακτηριστικά είναι αλληλένδετα. Φυσικά και τεχνικά χαρακτηριστικά αλληλεπιδρούν. Υπαίθριοι χώροι και δόμηση, οι φυσικές και τεχνητές συνιστώσες της πόλης λειτουργούν ανταγωνιστικά και συμπληρωματικά συγχρόνως.

2.2.1 εννοιολογικός διαχωρισμός αστικών υπαίθριων χώρων & χώρων πρασίνου

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να οριστούν περιγραφικά οι έννοιες του αστικού υπαίθριου χώρου και του χώρου πρασίνου, προκειμένου να γίνει κατανοητός ο διαχωρισμός τους . Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, οι χώροι πρασίνου θεωρούνται γενικά ως υποκατηγορία αστικών υπαίθριων χώρων και διαφέρουν κυρίως ως προς τα κύρια υλικά που καλύπτουν τους χώρους³⁰. Πιο συγκεκριμένα, ο αστικός ανοιχτός χώρος αναφέρεται σε περιοχές με σκληρές και μαλακές επιφάνειες που έχουν σχεδιαστεί για να εξυπηρετούν ανθρώπινες δραστηριότητες (αθλητισμό, εργασία, αναψυχή κ.λπ.), να προβάλλουν τον πολιτιστικό και ιστορικό χαρακτήρα της πόλης και να διατηρούν την πόλη. οικολογική ισορροπία. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και άλλες αδόμητες περιοχές της πόλης³¹. Οι χώροι αστικού πρασίνου περιλαμβάνουν χώρους εντός του αστικού ιστού.

29. Μπελαβίλας, Ν. & Βαταβάλη, Φ. (2009). Οδηγός για το περιβάλλον: Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη. WWF: Ελλάς. σελ.20- 25

30.Λιονάτου, Μ. [2008], σελ.19-20-21

31.Λιονάτου, Μ. [2008], σελ.19-20-21

2.2.2 οι αλλαγές των αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου στο χρόνο

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί που κάνουν την έννοια του αστικού πράσινου πιο κατανοητή. Αυτά τα τμήματα φιλοξενούν όλες τις τυπικές λειτουργίες ενός χώρου πρασίνου, όπου οι άνθρωποι μπορούν να παίξουν, να ασκηθούν, να περάσουν χρόνο στη φύση κ.λπ. Έννοιες όπως «αστικό πράσινο», «αστικός υπαίθριος χώρος», «δημόσιος χώρος», «ελεύθερος χώρος», «δημόσιος χώρος» και «πράσινη υποδομή» συνήθως αναφέρονται στη θεωρία και τη νομοθεσία χωρίς σαφή εξήγηση.³² Ο όρος του κοινόχρηστου χώρου περιλαμβάνει την έννοια του πρασίνου στις πόλεις, κατά το ΔΑΚ το 1953. Κοινόχρηστοι είναι οι χώροι που ορίζονται από το ρυμοτομικό σχέδιο μια περιοχής και προορίζονται για δημόσια χρήση. Τέτοιοι χώροι είναι τα πάρκα, οι πλατείες, τα πεζοδρόμια κτλ.

Στόχος των πράσινων υποδομών αποτελεί η συμβολή τους στην δημιουργία πιο οικολογικών και βιώσιμων πόλεων, καθώς επιδιώκουν να προστατεύσουν και να παρέχουν υπηρεσίες στα οικοσυστήματα. Ταυτόχρονα, επιδρά στην κλιματική αλλαγή μετριάζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις που υπάρχουν σε αυτή.

Σύμφωνα με τους Nicol και Blake³³, ο όρος αστικό πράσινο κυμαίνεται από τα rocket parks έως τα μεγάλα πάρκα, τα οποία έχουν είτε δημόσιο είτε ιδιωτικό καθεστώς και η διαχείριση τους γίνεται από νομικός ή φυσικό πρόσωπο. Η έννοια του πρασίνου στις πόλεις περιλαμβάνει τον ελεύθερο αδόμητο χώρο λόγω χλωρίδας και πανίδας.

Σημαντική αποτελεί η αναφορά στην εξέλιξη των αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου στο χρόνο. Σημείο σταθμός της ιστορίας του αποτέλεσε όταν δόθηκε η λίστα από τους αρχιτέκτονες F.L.Olmstead (1822-1903) και J.Nolen (1869-1937) που υποδείκνυαν τις βασικές κατηγορίες των πράσινων υποδομών για την τότε εποχή, οι οποίες είναι:³⁴

32.Αθανασούλη- Ρογκάκου Αθ. & Συνεργάτες. 1999.Σχεδιασμός, περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μέθοδοι εκτίμησής τους, Τόμος Α. Περιβαλλοντική τεχνολογία. Ε.Α.Π. : Πάτρα. ,σελ. 93

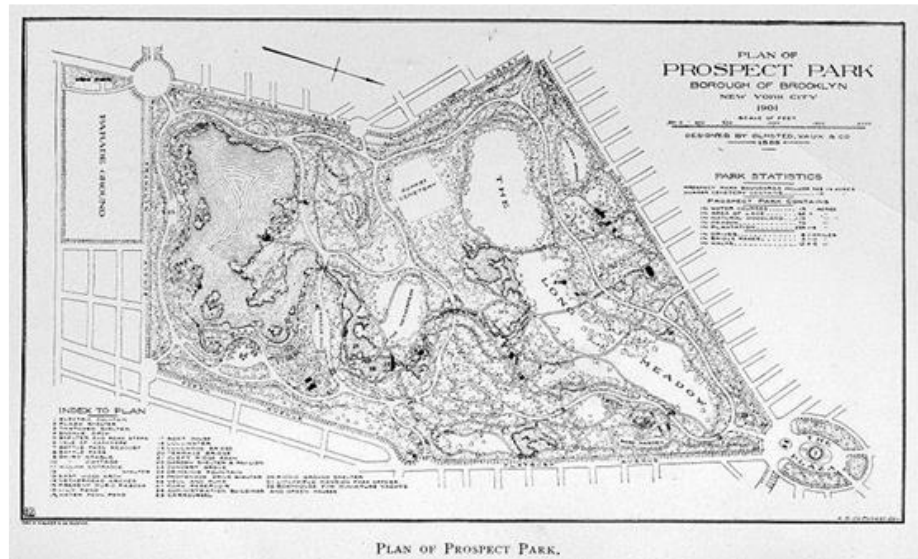
33.Chris Nicol & Ron Blake (2010). Classification and Use of Open Space in the Context of Increasing Urban Capacity. Journal Planning Practice & Re4

34.Αραβαντινός Α., Κοσμάκη Π., (1988),Υπαίθριοι χώροι στην πόλη : θέματα ανάλυσης και πολεοδομικής οργάνωσης αστικών ελεύθερων χώρων και πρασίνου. Αθήνα, Συμμένων.σελ.102-105search .Vol 15 (No3), 193-210

- A.δρόμους, λεωφόρους – πάρκα (parkways)
- B.πλατείες, και χώρους με κοινόχρηστο πράσινο (Commons)
- Γ. παιδικές χαρές
- Δ. μικρά πάρκα γειτονιάς μέσα στην πόλη
- Ε.μητροπολιτικά πάρκα έξω από την πόλη

Πολλές από αυτές εξαφανίστηκαν με τους αιώνες και επανεμφανίστηκαν σε νέες αστικές προτάσεις, ενώ άλλες άλλαξαν με την πάροδο του χρόνου.

Στα πρώτα χρόνια δημιουργίας χώρων με πράσινο ,θεωρούνταν οι ιδιωτικοί κήποι σε κατοικίες και ναούς ,τα οποία ανήκαν στην εύπορη τάξη .Στην πορεία εμφανίστηκαν τα πάρκα ,σε ισχυρά ανατολικά βασίλεια , όπως της Ασσυρίας και ένδοξων αυτοκρατοριών ,όπως της Κίνας .Για επισκέπτες δέχονταν μόνο από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα και χρησιμοποιούνταν για κοινωνικές οργανώσεις και εορτασμούς ³⁵. Τον 17^ο αιώνα ιδρύθηκαν τα πρώτα μεγάλα πάρκα και οι πρώτοι κοινόχρηστοι χώροι (Common Village Green),τα οποία βρίσκονταν στο κέντρο των πόλεων και το γρασίδι τους είχε κυκλική η ορθογώνια διάταξη³⁶. Παράλληλα στην Ευρώπη εμφανίζονται τα πρώτα βικτωριανά πάρκα ,και στα τέλη του επόμενου αιώνα εγκαθιδρύονται βασικές αρχές που είχαν σαν αποτέλεσμα τον σχεδιασμό μεγάλων δημόσιων πάρκων. Επίσης τα τέλη του 18^ο αιώνα ιδρύθηκε ένα νέο μέσο οργάνωση του πολεοδομικού συστήματος , αυτό της ενσωμάτωσης δημόσιων χώρων πρασίνου στον αστικό ιστό των αποικιακών πόλεων(Σαβάνα και Φιλαδέλφεια).Αυτή η ίδρυση συνέβαλε θετικά τόσο στην εικόνα της πόλης όσο και στην ψυχολογία των κατοίκων. Εξέλιξη αυτής της δημιουργίας ,ήταν το 19^ο αιώνα να δημιουργηθεί ένα σύστημα πάρκων που συνέδεαν τα προάστια με το κέντρο της πόλης.

11. Prospect Park- Brooklin F.L.Olmstea πηγή: en.wikipedia.org)

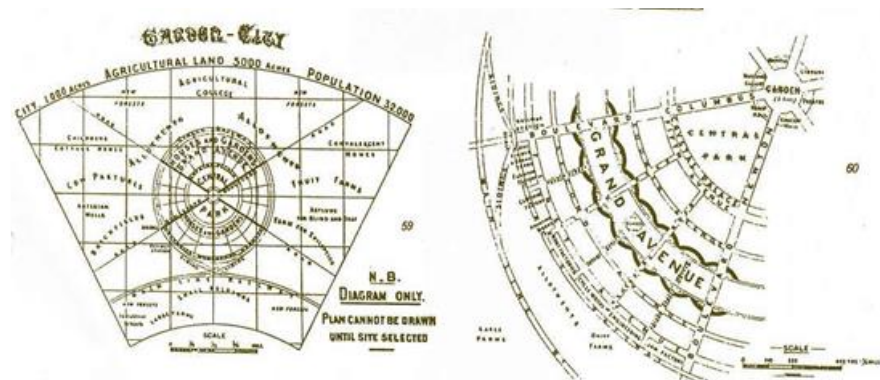
Με βάση αυτό τον μηχανισμό έγινε η ένωση μεγάλων λεωφόρων σε πάρκα, τα λεγόμενα parkways(παρκόδρομοι). Ένα από τα πιο γνωστά παραδείγματα είναι το Prospect Park που συνδέεται με το Coney Island και το Queens (εικόνα 11), όπως επίσης και το παράδειγμα του Πράσινου Περιδέرائου (Green Necklace), που σχεδιάστηκε την περίοδο 1878-1890 (εικόνα 12).

12. Emerald Green Necklace: Σύστημα πάρκων για την πόλη της Βοστώνης από τον Ολμστεντ. Σχεδιάστηκε μεταξύ 1878-1890, πηγή:

<https://i.pinimg.com/originals/f0/a5/43/f0a543dd5ce5832313692c9c7f87c71b.jpg>

Από την άλλη, στην Ευρώπη εμφανίστηκε το κίνημα των κηπουπόλεων (Garden Cities) του Ebenezer Howard (εικόνα 13), η ίδρυση των οποίων σχετίστηκε με τις κακές συνθήκες ζωής στα πρώτα βιομηχανικά κέντρα με ταυτόχρονη εξιδανίκευση της υπαίθρου. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο η πόλη είχε ακτινωτή διάταξη, στην οποία γύρω από το κεντρικό πάρκο συγκεντρωνόντουσαν τα δημόσια κτίρια. Οι δρόμοι της ήταν φαρδύς και καμπυλωτοί. Αυτό το μοντέλο βελτίωνε τις συγκοινωνίες, ενώ η χρήση των αυτοκινήτων μειωνόταν δραστικά.

13 :Κηπούπολη - Σχέδια Ebenezer Howard, 1968 (Πηγή:Image of the City, Lynch 1969) ,πηγή:

https://www.researchgate.net/publication/277771240_URBAN_SEGREGATION_AND_URBAN_FORM_From_residential_segregation_to_segregation_in_public_space/figures?lo=1&utm_source=google&utm_medium=organic

Ο McKey το 1928 έκανε πρόταση για μία άλλη μορφή των κηπουπόλεων, κατά την οποία θα έχουν την μορφή ζωνών πρασίνου περιμετρικά των πόλεων. Το αστικό πράσινο, στην Ελλάδα, κατά τους Hatzistathis et al, το 1999, διακρίνεται σε αστικά και περιαστικά δάση σε πάρκα και κήπους και σε δέντρα που απλώνονται κατά μήκος των δέντρων.. Η πιο εξελιγμένη μορφή των πράσινων δικτύων αποτελεί η πρόταση³⁷(εικόνα 14) του Abercombie το 1944 για το αστικό πράσινο του Λονδίνου³⁸. Τις τελευταίες δεκαετίες που ακολούθησαν, η πρόταση δημιουργίας δικτύων πρασίνου υιοθετήθηκε από τις σύγχρονες αστικές και περιβαλλοντικές προτάσεις σε πολλές πόλεις διεθνώς.

Από την σύντομη ιστορική αναδρομή προκύπτει το συμπέρασμα η ενιαία ανάπτυξη του δομημένου περιβάλλοντος δεν συγχρονίζεται με την εξέλιξη του αστικού πρασίνου.

37.Δε θεσμοθετήθηκε ποτέ. Πολλές από τις προτάσεις πραγματοποιήθηκαν, ενώ άλλες λαμβάνονται υπόψη τα τελευταία χρόνια.

38.Turner T.,(1995)Greenways, blueways, skyways and other ways to a better LondonLandscape and Urban Planning, 33(1-3),October,p..269-282.

14: Η πρόταση του Abercrombie 1943-44 για το δίκτυο των συνδεόμενων ανοιχτών χώρων του Λονδίνου

(Πηγή: τροποποίηση από Turner,1995)

2.2.3 Κατηγοριοποίηση του αστικού πρασίνου

Σύμφωνα με την ξένη και ελληνική βιβλιογραφία, στην πραγματικότητα δεν υπάρχει διεθνές ενιαίο σύστημα ταξινόμησης χώρων πρασίνου και κάθε χώρα και ερευνητική ομάδα υιοθετεί τη δική της ταξινόμηση σύμφωνα με τους στόχους που θέτει.

ο Α. Αραβαντινός³⁹ αναφέρει πως: «οι ελεύθεροι αστικοί χώροι περιλαμβάνουν διάφορα είδη κοινόχρηστου πρασίνου [δηλαδή όχι ιδιωτικές πρασινές, ακάλυπτοι οικοπέδων, ακάλυπτοι σχολείων ή άλλες εγκαταστάσεις περιορισμένης χρήσης], όπως π.χ. δημοτικοί και δημόσιοι κήποι, πάρκα, άλση, δάση κλπ. Είναι δυνατό ακόμα να παρουσιαστούν κατά περίπτωση αλές, νησίδες πρασίνου ή άλλες λωρίδες πρασίνου, μέσα σε λοιπές κοινόχρηστες επιφάνειες [όπως σε επιφάνειες κυκλοφορίας, κέντρα κλπ.], εφόσον η συμμετοχή του πρασίνου δεν είναι αμελητέα. Στην κατηγορία αυτή εμφανίζονται συνήθως και οι υδάτινες επιφάνειες, όπως τεχνητές ή φυσικές λίμνες, ποτάμια, χείμαρροι, βιότοποι, βαλτώδεις επιφάνειες, ζώνες, καθώς και το θαλάσσιο μέτωπο συμπεριλαμβανομένων της αιγιαλιτιδας ζώνης [άλλοτε ονομαζόταν χειμέριο κύμα] και της ζώνης παραλίας. Πάντως σε πολλά σχέδια πόλεων του εξωτερικού οι υδάτινες επιφάνειες αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία. Τέλος στην ίδια κατηγορία παρουσιάζονται ζωολογικοί και βοτανικοί κήποι, ελεύθεροι χώροι για συγκεντρώσεις, υπαίθριες γιορτές, πανηγύρια, παρελάσεις, περιπάτους, πικ-νικ κ.α., που μπορεί να συνυπάρχουν με τις παραπάνω διακρίσεις πρασίνου και ελεύθερων χώρων, αλλά και με άλλες κατηγορίες χρήσεων»

39.Αραβαντινός Α. Ι., [2007], Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία,σελ.153

Σύμφωνα με την πρόταση του εργαστηρίου Αστικού Περιβάλλοντος Ε.Μ.Π., στην οποία αναφέρει ότι στους πράσινους και ελεύθερους χώρους ανήκουν οι δρόμοι, τα πεζοδρόμια, οι παιδικές χαρές, οι πλατείες, οι κήποι, τα ρέματα των πόλεων, οι ανοικτοί αρχαιολογικοί χώροι, τα πάρκα, και οικόπεδα χωρίς κτίρια. Οι κάτοικοι μιας πόλης έχουν άμεση πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους καθώς είναι ελεύθεροι και δημόσιοι. Επιπλέον, δεν μπορούμε να μη αναφέρουμε τους ιδιωτικούς ή κλειστούς χώρους πρασίνου που περιέχονται σε αστικούς ελεύθερους χώρους. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν παραδείγματος χάρη, τα μεγάλα κτήματα εντός της πόλης ή ο χώρος πρασίνου μιας πανεπιστημιούπολης, αν και είναι περιφραγμένος⁴⁰, αποτελεί σημαντικό πνεύμονα πρασίνου της πόλης. Ακόμα, στην πόλη σε ιδιωτικά οικόπεδα, υπάρχουν ακάλυπτοι χώροι-οι οποίοι συμβάλλουν στον φωτισμό και αερισμό των κτιρίων και στη λειτουργική σύνθεση του αστικού χώρου-δεν είναι όμως ανοιχτά προς το κοινό, επομένως δεν περιλαμβάνονται στον ελεύθερο χώρο της πόλης.

Η ταξινόμηση του ελεύθερου χώρου που προτείνεται από άλλα Εργαστήρια Περιβάλλοντος του ΕΜΠ, παρουσιάζεται στην παρακάτω εικόνα:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ & ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

Κριτήριο	Κατηγορίες ελεύθερων χώρων
Σημασία	Τοπική Υπερτοπική Μητροπολιτική
Ιδιοκτησιακό καθεστώς	Δημόσιοι Ιδιωτικοί
Χρήση	Κοινόχρηστοι Ιδιωτικοί
Θέση	Αστικοί Περιαστικοί
Λειτουργία	Χώροι •πρασίνου •συνάθροισης •άθλησης •περιπάτου •κυκλοφορίας •πολιτισμού •... •και συνδυασμοί τους
***	***

Πηγή: Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος, Ε.Μ.Π., Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., Σουρέλη Ν., Πρέντου Π. [2012]

40.Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., [2009], Οδηγός για το περιβάλλον: Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη. Αθήνα: WWF Ελλάς.http://www.wwf.gr/images/pdfs/Odigos_AstikoPrasino.pdf,σελ.16

Ως σημαντικό μέρος του ελεύθερου χώρου , το πράσινο ταξινομείται με βάση την πρόελευση (αυτοφύες και ανθρωπογενές) ,το χαρακτήρα του(δασικό,αστικό και αγροτικό)και το ύψος του(χαμηλό,ψηλό)⁴¹.

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο 10788/5.3.2004 «Έγκριση πολεοδομικών σταθεροτήτων [standards] και ανώτατα όρια πυκνοτήτων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης 'ανοικτής πόλης και των πολεοδομικών μελετών» [ΦΕΚ 285 Δ'], προκύπτει η παρακάτω ταξινόμηση:

ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- _ Ελεύθεροι Χώροι Πολεοδομικής Ενότητας – Νησίδες πρασίνου
- _ Πλατείες
- _ Παιδικές χαρές- γωνιές [μικρής κλίμακας]
- _ Πάρκο Πολεοδομικής Ενότητας
- _ Πάρκο Πόλης

Πηγή : Ν. 10788/5.3.2004 - ΦΕΚ 285 Δ'

Προδιαγραφές για τους ελεύθερους χώρους των ελληνικών πόλεων				
	μ²/κάτοικο		Ακτίνα αναφοράς (μ)	Μέγεθος (μ²)
	Πολεοδομική ενότητα	Πόλη		
Νησίδες πρασίνου	0,25		800	100-1.000
Πλατείες	0,50		800	1.000-5.000
Παιδικές χαρές	0,25			100-1.000
Πάρκο		1,5	1.500	5.000-15.000
Πάρκο πόλης		5,5	Πόλης	>15.000
Σύνολο	8,0			

Στην ελληνική νομοθεσία αναφέρεται ότι το απαιτούμενο μέγεθος του ελεύθερου χώρου ανά πολίτη είναι 8τ.μ..

Από όλα τα παραπάνω ,θα έλεγε κανείς ότι η θέση των υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου είναι σημαντική στην συνολική δομή του περιβάλλοντος ,συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της βιώσιμης ανάπτυξης⁴².

Σύμφωνα με την Ανανιάδου και την Τζημοπούλου⁴³ «Οι δημόσιοι χώροι [όπως είναι και οι υπαίθριοι αστικοί χώροι και οι χώροι πρασίνου] είναι χώροι άτυπων και τυχαίων συναντήσεων, μέσα στους οποίους κυκλοφορεί κανείς καθημερινά, αναπαύεται, ψυχαγωγείται, χώροι συλλογικής μνήμης που στη διάρκεια των χρόνων διαδραματίζονται ξεχωριστά γεγονότα»⁵³.

2.2.4 Η συμβολή των υπαίθριων χώρων και των χώρων πρασίνου

Η ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος και οι συνθήκες επιβίωσης των κατοίκων επηρεάζονται άμεσα από τους αστικούς υπαίθριους χώρους και τους χώρους πρασίνου ,καθώς και από τον τρόπο εξάπλωσή τους στην πόλη . Λαμβάνοντας υπόψιν τα λεγόμενα του Αθ. Αραβαντινό, οι πολυδιάστατες συνεισφορές της στον αστικό ιστό μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες. :Η πρώτη αφορά την συνεισφορά της στο φυσικό περιβάλλον και η δεύτερη αφορά την κοινωνική, ψυχολογική και αισθητική της διάσταση, που έχει να κάνει με τον τρόπο που οι πολίτες οργανώνουν, χρησιμοποιούν, κατανοούν και εκτιμούν τους εξωτερικούς χώρους. Ακόμη ,γίνεται λόγος για τη σημασία των υπαίθριων χώρων στην οικονομία⁵⁴.

Επιγραμματικά η συνεισφορά των υπαίθριων χώρων μπορεί να συνοψιστεί στα εξής:

- Στην ελάττωση του κόστους καθαρισμού του νερού, του αέρα και του εδάφους από τους ατμοσφαιρικούς ρύπους
- Στην εξοικονόμηση ενέργειας
- Στην εκμετάλλευση της ξυλείας και των καρποφόρων δέντρων
- Στην βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγιεινής των ενεργών πληθυσμών και
- Στην αύξηση της παραγωγικότητας του ενεργού πληθυσμού με σκοπό να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας και να καλυτερεύσει η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου

42.Αραβαντινός Α., Κοσμάκη Π. [1988], ό.π.,σελ 60-80

43.Ανανιάδου – Τζημοπούλου Μ., [1992], ό.π,σελ.122

- Στη συνεισφορά τους στις φυσικές διεργασίες (συγκράτηση των εδαφών, παραγωγή οξυγόνου, εμπλουτισμός του υδροφόρου ορίζοντα, προστασία από τον άνεμο, καταπολέμηση της σκόνης και της γενικότερης επιρροής τους στις συνθήκες του μικροκλίματος
- Στη αντιμετώπιση του φαινομένου της «θερμικής αστικής νησίδας»⁴⁴

Στην διεθνής και εγχώρια βιβλιογραφία ακολουθείται κάθε φορά μια διαφορετική κατηγοριοποίηση όσων αφορά τη συνεισφορά και το ρόλο τους. Με στόχο την σαφέστερη κατανόηση του όρου θα ακολουθήσει η κατηγοριοποίηση με βάση τον οικολογικό, κοινωνικό και οικονομικό τους ρόλο.

//οικολογικός ρόλος

Βασικό πρόβλημα στις σύγχρονες πόλεις αποτελεί η υποβάθμιση και η ανυπαρξία του αστικού πρασίνου. Το αστικό πράσινο και η επιτυχής κατανομή και σύνδεση του στο χώρο επιφέρει σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη ενώ ταυτόχρονα συμβάλει στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Βασικό χαρακτηριστικό τους αποτελεί η επίδραση τους στο μικρόκλιμα της πόλης, μια διαδικασία που επηρεάζει αυτόματα τον ανθρώπινο οργανισμό. Η θερμοκρασία, ο ιονισμός του αέρα, η υγρασία, η ηλιακή ακτινοβολία, η ταχύτητα του αποτελούν στοιχεία του μικροκλίματος που επηρεάζονται θετικά μέσω της αύξησης του πρασίνου⁴⁵.

Επιπλέον βασικά πλεονεκτήματα της είναι ότι, βελτιώνει την ποιότητα του αέρα και μειώνει την ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία αποτελεί και μείζον θέμα των σύγχρονων πόλεων. Η διαδικασία αυτή κυρίως επιτυγχάνεται με την διαδικασία της φωτοσύνθεσης. Επιπρόσθετα, δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε στην συμβολή τους στην μείωση του φαινομένου της «αστικής θερμικής νησίδας». Οι πράσινοι χώροι έχουν την ιδιότητα να μετριάζουν τις μεταβολές της θερμοκρασίας. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες μπορούν να εμφανίσουν ακόμα και 2-3° C χαμηλότερη θερμοκρασία από τις γειτνιάζουσες περιοχές, ενώ τις νυχτερινές ώρες του χειμώνα μεγαλύτερη. Συνακόλουθα, παρατηρείται σημαντική μείωση της ηλιακής ακτινοβολίας, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες στο εσωτερικό χώρων πρασίνου με δέντρα με πλούσιο φύλλωμα.

44.Αραβαντινός Α., Κοσμάκη Π. [1988], ό.π.,σελ 60-80

45.Θεοχάρη, Χ. [2003], 'Η επίδραση των χώρων πρασίνου στο μικρόκλιμα και στον οργανισμό', Heleco 2003: 4η Διεθνής Έκθεση και Συνέδριο για την Τεχνολογία του Περιβάλλοντος, Τόμος Γ. Αθήνα: ΤΕΕ,σελ.120-122

Επιπλέον οι ατμοσφαιρικοί ρύποι, απορροφούνται από το φύλλωμα των δέντρων. Η ύπαρξη σημαντικής πυκνότητας πρασίνου στον αστικό ιστό έχει τη δυνατότητα να μεταβληθεί σε καταφύγιο αυτόχθονων ειδών της ορνιθοπανίδας και της μικροπανίδας. Καταληκτικά σημαντικό είναι να αναφερθεί και ο ρόλο των περιοχών πρασίνου στην συγκράτηση των υδάτων και τη μείωση του κινδύνου των πλημμυρών ⁴⁶.

Μέσες τιμές θερμοκρασίας, σχετικής υγρασίας και ταχύτητας κίνησης του αέρα σε διάφορα σημεία μιας πόλης.

Παράμετρος	Πάρκο	Πλατεία	Δρόμος		
			Εκτεταμένη δενδροφύτευση	Περιορισμένη δενδροφύτευση	Χωρίς δενδροφύτευση
Θερμοκρασία του αέρα (°C)	21,3	24,0	23,4	23,7	25,0
Σχετική υγρασία (%)	54,6	42,4	50,2	46,0	42,6
Ταχύτητα του αέρα (m/s)	0,65	0,74	0,65	0,67	0,73

και στον οργανισμό', Heleco 2003: 4η Διεθνής Έκθεση και Συνέδριο για την Τεχνολογία του Περιβάλλοντος, Τόμος Γ. Αθήνα: ΤΕΕ

//κοινωνικός ρόλος

Η προσφορά των χώρων πρασίνου στην κοινωνική ζωή των σύγχρονων πόλεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ποιοτική διαβίωση των πολιτών στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, που επικρατεί κυρίως η αποξένωση, οι γρήγοροι ρυθμοί και η έλλειψη επαφής με το φυσικό περιβάλλον. Αδιαμφισβήτητα, οι πνεύμονες πρασίνου αποτελούν σημεία ξεκούρασης, χαλάρωσης, στάσης και άθληση των κατοίκων. Σημαντικό σημείο αποτελεί η ενίσχυση των κοινωνικών συναναστροφών, η προώθηση δραστηριοτήτων όπως το περπάτημα, το διάβασμα, η συζήτηση και η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Επιπρόσθετα, ο χώρος τους μπορεί να διατεθεί για την διεξαγωγή συλλογικών δραστηριοτήτων, ψυχαγωγικών δρώμενων, υπαίθριων εκδηλώσεων και πολιτιστικών δραστηριοτήτων εν γένει. Παράλληλα το αστικό πράσινο συμβάλει στον εξωραϊσμό του αστικού ιστού και στη διαμόρφωση ενός θετικού αισθήματος για την πόλη. Οι χώροι πρασίνου λειτουργούν ως «καταφύγιο» από τους εξαντλητικούς ρυθμούς των συγχρόνων πόλεων και μειώνουν σύμφωνα με έρευνες τα επίπεδα του άγχους, προφέροντας πνευματική ηρεμία και ευεξία⁴⁷.

// οικονομικός ρόλος

Αποτελεί γεγονός πως η όψη μιας περιοχής επηρεάζεται από τον εξωραϊσμό του περιβάλλοντος και την καλύτερευση της ποιότητας του ιστού. Η αύξηση του αστικού πρασίνου οδηγεί

46.Θεοχάρη, Χ. [2003], ό.π.,σελ.120-122

47.Woolley H., [2003], Urban Open Spaces, Taylor & Francis, διαθέσιμο στο:«https://books.google.gr/books?id=7UJ5AgAAQBAJ&dq=Woolley+Urban+Open+Spaces&hl=el&source=gbs_navlinks»

2.4 Αστικός βελονισμός –tactical urbanism(δίκτυα πρασίνου -green corridors- parklets και λοιποί χώροι πρασινού)

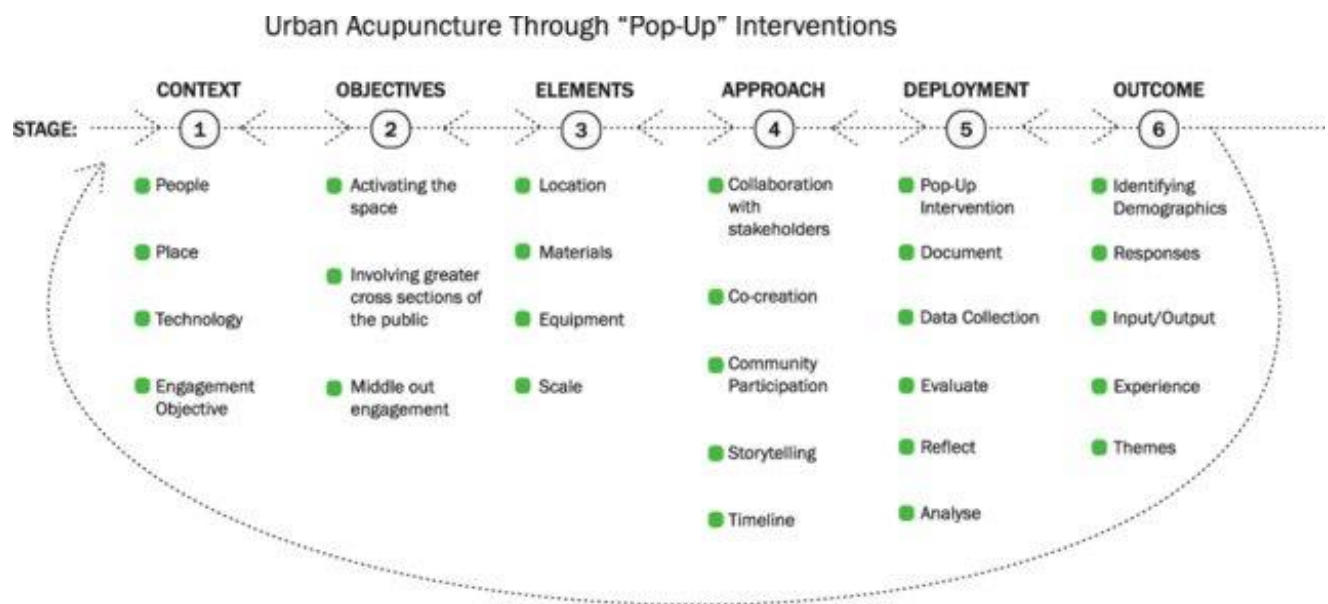
15. Καλλιτεχνική απεικόνιση του
αστικού βελονισμού

αναπόφευκτα σε νέες συνθήκες διαβίωσης, ποιότητες χώρου και φυσικής ομορφιάς συμβάλλοντας στην αύξηση της οικειοποίησης του χώρου από τους κατοίκους αλλά και τους επισκέπτες της περιοχής. Οι νέες συνθήκες μπορούν να οδηγήσουν στην προσέλκυση νέων χρηστών, στην ενίσχυση της συναναστροφής αλλά και στη διεξαγωγή συλλογικών δραστηριοτήτων και ψυχαγωγικών δρώμενων όπως αναφέρθηκε. Συνακόλουθα, η βελτίωση της εικόνας μιας περιοχής προσελκύει το ενδιαφέρον επισκεπτών από άλλες περιοχές ,με αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέες ευκαιρίες. Η αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος έχει αποδείξει πως αρκετές φορές συμβάλει στην αύξηση των αντικειμενικών αξιών του χώρου, ενώ οι οικονομικές δραστηριότητες σε παρακείμενα σημεία των πόλεων βελτιώνονται, δίνοντας έτσι περισσότερες εργασιακές θέσεις⁴⁸.

Οι πόλεις δεν αναπτύσσονται με ομοιόμορφο ρυθμό, όπως έχει αναφερθεί και στα προηγούμενα κεφάλαια και το διάγραμμα της εξέλιξης τους προσομοιάζει περισσότερο με την απρόβλεπτη και ανήσυχη πορεία ενός χρηματιστηρίου παρά με τη ρυθμικότητα ενός καρδιογραφήματος. Ήπιες περίοδοι ανάπτυξης διακόπτονται από εξάρσεις επιτάχυνσης –ενίοτε και επιβράδυνσης –αστικών μεταλλαγών .

Οι παρεμβάσεις μικρής κλίμακας σε επίπεδο γειτονιάς έχουν αποκτήσει τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερη σημασία ,από τη στιγμή μάλιστα που η οικονομική κρίση έχει περιορίσει τις δυνατότητες εκτεταμένων και φιλόδοξων σχεδίων .Αυτή η στόχευση στη μικρή κλίμακα έχει λάβει τον όρο αστικό βελονισμό (urban acupuncture), η οποία προέρχεται από τον Φιλανδό αρχιτέκτονα Marco Casagrande. Ειδικότερα , πάνω στην θεωρία του κινέζικου βελονισμού βασίστηκε η ιδέα του αστικού βελονισμού ,κατά την οποία όπως οι βελόνες μικρές αλλά δρουν αποτελεσματικά πάνω στους ασθενείς έτσι και οι ήπιες παρεμβάσεις στις πόλεις συμβάλλουν σημαντικά στην βελτίωση της εικόνας και της λειτουργίας της .Οι παρεμβάσεις μικρής κλίμακας δεν λειτουργούν μόνο σαν πράσινους πνεύμονες για τους κατοίκους ,αλλά συμβάλλουν και στην κοινωνικοποίηση τους .

Ουσιαστικά η θεωρία του αστικού βελτισμού λειτουργεί σαν κινητήρια δύναμη για τους κατοίκους μιας πόλης ,κάνοντας τους να έχουν ενεργό ρόλο στην διαμόρφωση της και να επέμβουν στην γειτονιά στην οποία ζουν με ήπιο τρόπο για να βελτιώσουν την καθημερινότητάς του .Οι παρεμβάσεις μπορεί να είναι οποιασδήποτε φύση –καλλιτεχνικές ,περιβαλλοντικές ,τεχνικές –και οφείλουν να είναι αποδέκτες συνολικά από την κοινότητα για την οποία προορίζονται. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στη συμβολή των μικρών αστικών χώρων για την βελτίωση των συνθηκών μεγάλης κλίμακας .

Πηγή:

https://www.researchgate.net/publication/329451709_The_City_as_Perpetual_Beta_Fostering_SySystem_Urban_Acupuncture_Digital_Media_and_Collaborative_City-Making_in_the_Network_Society/figures

Τα βήματα για να υλοποιηθεί η στρατηγική του αστικού βελτισμού είναι τα εξής:

- _1 Ανίχνευση και διόρθωση των "μαύρων σημείων"
- _2 Εκτίμηση υφιστάμενων πόρων και δυνατοτήτων
- _3 Αισθητικός επαναπροσδιορισμός αστικών στοιχείων
- _4 Αναγνώριση χώρων όπου δραστηριότητες μπορούν να ομαδοποιηθούν
- _5 Alternative repairs- συμμετοχή κατοίκων/εναλλακτική χρήση υπαρχόντων στοιχείων

- _6 επαναπροσδιορισμός του χώρου
- _7 προσαρμόζω, επαναχρησιμοποιώ ανακυκλώνω
- _8 ο ρόλος της φύτευσης
- _9 συνδεσιμότητα
- _10 Reversibility
- _11 Open and adaptive design
- _12 μοίρασμα ευθύνης και διαχείρισης
- _13 πλουραλισμός, διαφορετικότητα, αστική συνοχή

Μια νεότερη και παρόμοια έννοια, που περιγράφει τις πρακτικές που λαμβάνουν χώρα σε ανθρώπινες κοινότητες και πόλεις διαχρονικά, είναι ο όρος «Tactical Urbanism». Πιο συγκεκριμένα, η έννοια αυτή αναφέρεται σε παρεμβάσεις χαμηλού κόστους σε επίπεδο γειτονιάς με στόχο να αυξηθεί το κοινωνικό κεφάλαιο και οι οικονομικές ευκαιρίες⁴⁹. Αυτές οι παρεμβάσεις μικρής κλίμακας έχουν ως σκοπό μακροπρόθεσμες αλλαγές. Ξεκινώντας από τις Ηνωμένες Πολιτείες (2010-2012) γεννήθηκαν κοινωνικά κινήματα έχοντας ως εργαλεία τις πρακτικές του Tactical Urbanism και έκτοτε επεκτάθηκαν και αλλού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολυάριθμες αντιφάσεις στη βιβλιογραφία σχετικά με το εάν ο όρος Tactical Urbanism είναι μια έννοια που περιλαμβάνει την πρακτική του DIY urbanism ή αν ανήκει στην τελευταία. Σύμφωνα με τον τελευταίο ορισμό του, μπορεί να θεωρηθεί τμήμα του DIY έχοντας όμως ως στόχο τον πειραματικό και σύντομο σχεδιασμό.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι στη βιβλιογραφία παρατηρείται μεγάλη αντίφαση σχετικά με το εάν ο όρος Tactical Urbanism είναι έννοια η οποία περιλαμβάνει πρακτικές DIY urbanism ή εάν αποτελεί τμήμα του τελευταίου. Έχοντας κατά νου τον τελευταίο ορισμό, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι αποτελεί ένα κομμάτι του DIY έχοντας όμως κατευθύνσεις στο πιο βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό. Μια άλλη θεώρηση αναφέρει ότι είναι συνώνυμο του DIY ή μετεξέλιξη αυτού του όρου. Πάρα ταύτα όμως είναι αδιαμφισβήτητο, πώς πέρα από την άμεση βελτίωση της λειτουργικότητας των πόλεων στην οποία συμβάλλει, οι πρακτικές του Tactical Urbanism προσφέρουν και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε βασικά ζητήματα του αστικού περιβάλλοντος. Σε αυτό το σημείο, σημαντικό είναι να αναφερθούν κάποιες ειδοποιείς διαφορές από τον urban acupuncture. Ο όρος tactical urbanism μπορεί να έχει πιο εφήμερο και low cast χαρακτήρα συγκριτικά με τις παρεμβάσεις του αστικού βελτισμού.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα λεγόμενα των Lydon και Garcia ⁵⁰, οι πρακτικές του Tactical Urbanism πρέπει να ακολουθούν πέντε βασικά βήματα για την εφαρμογή τους. Σύμφωνα με τα βήματα αυτά :

1. Αρχικά θα πρέπει να κατανοηθεί το φυσικό αντικείμενο του σχεδιασμού δηλαδή για ποιον σχεδιάζουμε
2. Ύστερα να προσδιοριστεί ένας χώρος ο οποίος θα είναι εύκολο να εντοπιστούν τα προβλήματα που θα πρέπει να επιλυθούν.
3. Στην συνέχεια να γίνει διαδικασία έρευνας ώστε να βρεθούν τρόποι επίλυσης των προβλημάτων.
4. Να σχεδιαστεί μία πρόταση ως απάντηση των προβλημάτων, η οποία να μπορεί να υλοποιηθεί σύντομα και οικονομικά.
5. Και τέλος να πραγματοποιηθεί η εφαρμογή της πρότασης.

Τώρα όσον αφορά τις εναλλακτικές μορφές πρασίνου αποτελούν τα δίκτυα πρασίνου, τα green corridors, τα parklets και τα pocket parks. Ο οικολογικός σχεδιασμός των πόλεων με επίκεντρο την προστασία του αστικού πρασίνου βρίσκεται στο επίκεντρο των εξελίξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο τα τελευταία χρόνια. Τα δίκτυα πρασίνου, τα green corridors, τα parklets και τα pocket parks έρχονται να ανατρέψουν τις κλασικές μορφές πρασίνου στα αστικά κέντρα. Με σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τοπίου κρίνεται πλέον απαραίτητη η εξεύρεση καινοτόμων λύσεων όπως τα δίκτυα πρασίνου. Η σύνδεση των

αστικών υπαίθριων χώρων δημιουργεί ευκαιρίες εναλλακτικής μετακίνησης,, ενισχύει την εδαφική και κοινωνική συνοχή και εφαρμόζει τις αρχές της αειφορικής ανάπτυξης. Το σύμπλεγμα των διαδρομών που θα διαπερνά την πόλη στοχεύει παράλληλα και στην σύνδεση περιαστικού και αστικού πρασίνου δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά οφέλη για τον αστικό ιστό της πόλης ⁵¹. Η σύνδεση και η ύπαρξη «διαύλων επικοινωνίας» μεταξύ των χώρων του αστικού και περιαστικού πρασίνου συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη των συνθηκών της πόλης.

Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται συστήματα χώρων πρασίνου που συμβάλουν στην επιτυχημένη σύνδεση των επιμέρους στοιχείων της δομής της πόλης. Σημαντικό χαρακτηριστικό των πράσινων διαδρομών αποτελεί η σύνδεση όλων των τμημάτων πρασίνου της πόλης [μικρά και μεγάλα τμήματα]. Εντός του δικτύου μπορούν να συμπεριληφθούν νησίδες, δενδροστοιχίες, διαδρομές πρασίνου, αδόμητοι χώροι με στοιχεία πρασίνου, πάρκα και όλες οι κατηγορίες αστικών υπαίθριων χώρων . Αρά σε αυτό το σημείο γίνεται κατανοητό πως ένα δίκτυο μπορεί να περιλαμβάνει και να συνδέει μεγάλες εκτάσεις αστικών και περιαστικών χώρων πρασίνου με πάρκα μικρής κλίμακας επιπέδου γειτονιάς όπως τα «πάρκα τσέπης».

Τα δίκτυα πρασίνου μπορούν να ταξινομηθούν⁶²:

I Με τη χωρική τους κλίμακα [διαπεριφερειακή, διαδημοτική, συνοικιακή, διεθνή και διηπειρωτική εμβέλεια]. Με σκοπό τη διατήρηση των φυσικών χαρακτηριστικών μπορούν να εξελιχθούν σχέδια που συνδέουν τις δομές πρασίνου σε επίπεδο χώρας ή και ηπείρου.

I Με τα δομικά τους χαρακτηριστικά [επιμήκεις άξονες-διαδρομές πρασίνου, σφηνοειδείς μορφές, ζώνες πρασίνου]

I Με τον τρόπο σχεδιασμού και ανάλυσής τους [οι πολεοδομικές και νομοθετικές διατάξεις και οι σχεδιαστικές τάσεις στο χωρικό πλαίσιο που αναπτύσσονται, ο αειφορικός σχεδιασμός]

51.Θεοχάρη, Χ. [2003], ό.π.,σελ.125

52.Αραβαντινός Α., Κοσμάκη Π. [1988], ό.π.,σελ 75-80

Με βάση το τελευταίο σκέλος που αφορά στην χρήση και τον ειδικό στόχο που μπορεί να εξυπηρετήσει ένα δίκτυο πρασίνου, προτείνεται μια ειδική ταξινόμηση που αναδεικνύει τον πολυδιάστατο ρόλο των δικτύων στην κοινωνικό –οικονομική και πολιτιστική διαμόρφωση του σύγχρονου αστικού τοπίου :

| οικολογικά δίκτυα [για την διαφύλαξη της οικολογικής αξίας και των φυσικών ενδιαιτημάτων]

| δίκτυα αναψυχής [για την εξυπηρέτηση της ψυχαγωγίας των πολιτών, ανάδειξη πολιτιστικών χαρακτηριστικών]

| δίκτυα ιστορικών και πολιτιστικών πόρων [ενεργοποίηση των διαδρομών του παρελθόντος]

| δίκτυα αειφορικής μετακίνησης και πολεοδομικά δίκτυα [διαδρομές πεζών, ήπια κυκλοφορία, ποδηλατοδρόμοι]

Η συμβολή των δικτύων πρασίνου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- συμβάλλουν στην προώθηση αειφορικών μετακινήσεων και στη μείωση των παθογόνων ρύπων
- αυξάνουν τις δραστηριότητες αναψυχής, καθώς παρέχει ευκαιρίες για κίνηση, άσκηση, περπάτημα και εξερεύνηση, συμβάλλοντας έτσι στη σωματική και ψυχική υγεία των πολιτών.
- βελτιώνουν την οικολογία του τοπίου καθώς βοηθούν στη διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας μέσα στον ιστό, κάτι που με τη σειρά του βοηθά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- αναβαθμίζουν το μικροκλίμα και τη διαχείριση των υδάτων.
- βελτιώνεται η αισθητική του τοπίου μέσω της αναβάθμισης της εικόνας της πόλης.
- και τέλος δεν μπορεί να μην αναφερθεί η οικονομική αναζωογόνηση και η προβολή του τόπου ,ή οποία επιτυγχάνεται με τον συνδυασμό των παραπάνω στοιχείων.⁶³

Σ' αυτό το σημείο, με σκοπό την ανάδειξη των δυνατοτήτων δικτύωσης των πράσινων χώρων της Αθήνας, αξίζει να αναφέρουμε την πρόταση του εργαστηρίου περιβάλλοντος του τμήματος της της Αρχιτεκτονικής Σχολής ΕΜΠ, για τη δημιουργία δικτύων στο πολεοδομικό συγκροτήματα. Συγκεκριμένα όπως αναφέρει ο Πολύζος Γ.⁵⁴, αναφέρεται πως: «Οι πράσινοι διάδρομοι απαντούν στην ανάγκη

53.Θεοχάρη, Χ. [2003], ό.π,σελ.126

54Πολύζος Γ., Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., [2006] 'Τα στρατόπεδα ως πρόκληση αναβάθμισης του πολεοδομικού ιστού της Αθήνας. ΕΑΤ-ΕΣΑ και Γουδί' Ημερίδα "Στρατόπεδα στην πόλη – Ανάδειξη και αξιοποίηση" ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

βελτίωσης του μικροκλίματος στην πόλη, αντιμετώπισης του οξυμένου φαινομένου της θερμικής νησίδας ειδικά στις πυκνοδομημένες ΝΔ συνοικίες, με ταυτόχρονη ενίσχυση και αναβάθμιση του πρασίνου, δικτύωση των ελεύθερων χώρων, διαμόρφωση όρων για μια βιώσιμη κινητικότητα» .

Τα green corridors αποτελούν στοιχεία αρχιτεκτονικής αισθητικής και εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο για πράσινη ανάπτυξη. Συγχρόνως διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων μια πόλης ,καθώς:

_στοχεύουν στην αισθητική, περιβαλλοντική και λειτουργική αναβάθμιση της.

_προσφέρουν τη σύνδεση διαφορετικών λειτουργιών ,εφόσον πρόκειται για ενεργητικούς και διαδραστικούς χώρους με την δημιουργία ευχάριστων χώρων κίνησης και περιπατητικών διαδρομών ,συνάντησης αναψυχής και άθλησης,

_βελτιώνουν το μικροκλίμα σε αστικές οδούς και εξασφαλίζουν την βιοποικιλότητα μέσα στις πόλεις.

Πέρα από τα δίκτυα πρασίνου και τα green corridors σημαντικό είναι να γίνει μία αναφορά και στα parklets .Τα parklets είναι μικροί υπαίθριοι χώροι που προεκτείνονται σε πεζοδρόμια καταλαμβάνοντας τμήματα οδοστρώματος. Είναι μεταβλητοί και μεταβαλλόμενοι χώροι ,τοποθετημένοι πάνω σε κινητές πλατφόρμες για μεγάλο διάστημα , αντιθέτως λόγω της εύκολης μεταφοράς τους , μπορούν να αλλάξουν τοποθεσία.

Συχνά χρησιμοποιούν έναν ή περισσότερους χώρους στάθμευσης ,χωρίς έτσι να παρεμποδίζεται η πορεία των πεζών .Η κατασκευή αποτελείται από την τοποθέτηση μιας πλατφόρμας στις επεκτάσεις των δρόμων και εμπλουτίζεται με καθιστικούς χώρους (παγκάκια,τραπεζοκαθίσματα κ.τ.λ.) και φυτεύσεις. Εφόσον , τα parklets προορίζονται ως σημεία προσωρινής στάσης για τους πεζούς ,απαραίτητη είναι η προσθήκη εξοπλισμού που να αφορά τις ανάγκες των πολιτών .Συχνά χρησιμοποιούνται μέσα που εξυπηρετούν το διάβασμα ,την χαλάρωση ,τον καφέ ή το σνακ που μπορεί να χρειαστεί ένας επισκέπτης κ.α.

Χαρακτηριστικά αυτής της εναλλακτικής μορφής πρασίνου αποτελούν η άμεση πρόσβαση τους από το κοινό και το γεγονός ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως χώροι εστίασης και αναψυχής , υπό κάποιες συγκεκριμένους κανόνες λειτουργίας .

Όπως να μην είναι μόνιμες εγκαταστάσεις ,να μην αλλοιώνουν το οδόστρωμα και να μην παρεμποδίζονται άλλες λειτουργίες στην πόλη. Ένας επιπλέον στόχος του είναι να βελτιώνουν την αισθητική και την εικόνα μιας περιοχής⁵⁵. Συνήθως όμως χρηματοδοτούνται από ιδιωτικές ή δημόσιες υπηρεσίες που κάνουν χρήση του πεζοδρομίου με την τάση να θέλουν να δημιουργήσουν έναν μικρό πόλο έλξης για του περπατητές⁵⁶.

Τα πρώτα parklets δημιουργήθηκαν κατά το πέρας του 2010 μέσω του προγράμματος «Pavement to Parks». Η απαρχή έγινε στο Σαν Φρανσίσκο ,Καλιφόρνια ,όπου κατασκευάστηκαν πιλοτικά πέντε και τοποθετήθηκαν σε τέσσερις γειτονίες της πόλης .Εφόσον η ιδέα ευδοκίμησε ,συνεχίστηκε η εγκατάσταση περισσότερων parklets σε περισσότερες κομητείες της Αμερικής και σύντομα εξαπλώθηκαν σε παγκόσμιο φάσμα⁵⁷.

Πλεονέκτημα των parklets είναι το γεγονός ότι έχουν χαμηλό κόστος κατασκευής ,εγκατάστασης και συντήρησης. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο σχετικά μικρό τους μέγεθος, στο λιγότερο μόνιμο χαρακτήρα τους και το ότι οι ίδιες οι επιχειρήσεις της περιοχής δαπανούν κάποιο ποσό για να τα χρησιμοποιούν και να τα διαμορφώνουν όπως αυτές επιθυμούν. Επίσης έχουν αποδειχθεί ότι αυξάνουν την οικονομική δραστηριότητα ,ιδιαίτερα στους λιανικούς δρόμους .Πιο συγκεκριμένα ,όταν τοποθετούνται μπροστά σε καφετέριες ,εστιατόρια ,τείνουν να οδηγούν σε υψηλότερα έσοδα (των επιχειρήσεων) αυξάνοντας την κυκλοφορία των πεζών και ενθαρρύνοντας τους ανθρώπους να παραμείνουν στην περιοχή.

Τέλος οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στους σημερινούς δημόσιους χώρους, ικανοποιώντας την ανάγκη να παραμείνουμε συνδεδεμένοι με τη ροή πληροφοριών, μέρος της ζωής στην εποχή της ψηφιοποίησης . Πιο συγκεκριμένα, ζούμε σε μια εποχή αβεβαιότητας, ακολουθώντας τη σύγχρονη εποχή, όταν οι άνθρωποι έχασαν το ενδιαφέρον τους για τους δημόσιους χώρους υπέρ των εικονικών περιβαλλόντων που κατάφεραν να αναιρέσουν εντελώς τη φυσική αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων. Ωστόσο, αν και με την πρώτη ματιά οι ΤΠΕ είχαν αρνητικό αντίκτυπο στους δημόσιους χώρους με την αύξηση των «εικονικών κοινοτήτων» και τη μείωση των αλληλεπιδράσεων face to face, , οι χρήσεις αυτών των σύγχρονων τεχνολογιών μπορούν ακόμα να συμβάλλουν στην αύξηση της ποιότητας του κοινού βασιλείου. Οι ΤΠΕ προσθέτουν μια σειρά νέων

55.Agronomists of the world(2017.Σαμάτης Λ.Σεκλιζιώτης , Λάμπρος Λ.Σεκλιζιώτης.Τα Πάρκα Τσέπης(Pocket Parks) στον Αστικό Χώρο.Διαθέσιμο στο <https://worldagronomists.blogspot.com/2017/08/t-pocket-parks.html>

56.Alison Ecker ,Stella Kim(2014)ARE PARKLETS PUBLIC?PERCEPTIONS OF POLK STREET PARKLETS City Planning 241:Research Methods in Environmental Design

57. <https://pavementtoparks.org/parklets>

βοηθητικών προγραμμάτων / λειτουργιών σε δημόσιους χώρους και αλλάζουν τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε αυτά τα μέρη. Ο αντίκτυπος των ΤΠΕ στους δημόσιους χώρους μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πέντε βασικούς τομείς: (1) πολιτισμός και τέχνη, (2) πομποί πληροφοριών, (3) παιχνίδια και ψυχαγωγία (4) εκπαίδευση και (5) σχεδιασμός. Νέοι τρόποι διαδραστικής τέχνης μπορούν να βιώσουν οι άνθρωποι με τη βοήθεια νέων τεχνολογιών, όπως μεγάλες ψηφιακές οθόνες, προβολές, εγκαταστάσεις ήχου ή αισθητήρες. Μέσω των ΤΠΕ, ιδίως του ασύρματου διαδικτύου, οι δημόσιοι χώροι μπορούν να ανακτήσουν το ρόλο τους ως σημείο πρόσβασης για πληροφορίες, το οποίο αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για να προσελκύσει τους σημερινούς χρήστες. Τα παιχνίδια και η ψυχαγωγία είναι επίσης ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των επιτυχημένων δημόσιων χώρων που μπορούν να προστεθούν χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ. Εγκαταστάσεις όπως το "Piano Stairs", το Water Wall στο Digital Mile της Σαραγόσα είναι μερικές από τις επιτυχημένες παρεμβάσεις ΤΠΕ για παιχνιδιάρικους δημόσιους χώρους. Η εκπαίδευση μπορεί να προστεθεί σε δημόσιους χώρους χρησιμοποιώντας εργαλεία ΤΠΕ προσφέροντας επιπλέον πληροφορίες του ιστότοπου χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, κωδικούς Qr που συνδέονται με διάφορους σχετικούς ιστότοπους. Στον τομέα του σχεδιασμού, οι νέες τεχνολογίες υποστηρίζουν μια διαφορετική και σε βάθος ανάλυση των δημόσιων χώρων χρησιμοποιώντας συγκεκριμένο λογισμικό, όπως το μοντέλο Space Syntax που αναπτύχθηκε από τον Bill Hiller, ή ακόμα και την πρόσθετη λειτουργία των χαρτών της google που εμφανίζει δεδομένα κίνησης σε πραγματικό χρόνο. Συμπερασματικά, οι ΤΠΕ είναι μια από τις σημαντικότερες αλλαγές στους σημερινούς δημόσιους χώρους, υποστηρίζοντας την άμεση σύνδεση με τον λεγόμενο ψηφιακό χώρο, ένα μέρος γεμάτο πληροφορίες, ο οποίος είναι εξαιρετικά ελκυστικός για τον χρήστη του 21^{ου} αιώνα. Τα εργαλεία ΤΠΕ μπορούν να ενισχύσουν ή να προσθέσουν βασικά χαρακτηριστικά δημόσιων χώρων όπως: παιχνίδι και χαλάρωση ή διασκέδαση. Η κοινωνικότητα μπορεί επίσης να αυξηθεί μέσω διαφόρων εφαρμογών ή εγκαταστάσεων που στοχεύουν στην προσέγγιση ανθρώπων. Τέλος, δημιουργώντας μια ψηφιακή εικόνα δημόσιων χώρων, αυτά τα μέρη αποκτούν διαφορετικό τύπο προσβασιμότητας, «εικονική προσβασιμότητα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

3. Pocket parks

Η δημιουργία των πάρκων τσέπης γίνεται συνήθως σε άδεια τμήματα γης ή ανεκμετάλλευτα οικόπεδα μέσα στον ιστό της πόλης. Ωστόσο ,δεν φαίνεται να είναι πολύ διαδομένα στην Ευρώπη αν και σε πολλές πολιτείες της Αμερικής τα συναντάμε. Συμβάλουν στην βελτίωση της διάθεσης των πολιτών ,και λειτουργούν ως ανάσες σε πυκνοκατοικημένα σημεία της πόλης .Ως κατηγορία αστικών χώρων πρασίνου ,μπορούν να συμβάλλουν στην βελτίωση της βιωσιμότητας της πόλης μέσω της σωστής τοποθέτησης και ταυτόχρονα να συμπληρώσουν τα υπάρχοντα πάρκα δημιουργώντας δίκτυα πρασίνου. Παρακάτω θα αναφερθούν εκτενέστερα οι συνεισφορές τους στο αστικό ιστό .

3.1 Ιστορική Αναδρομή

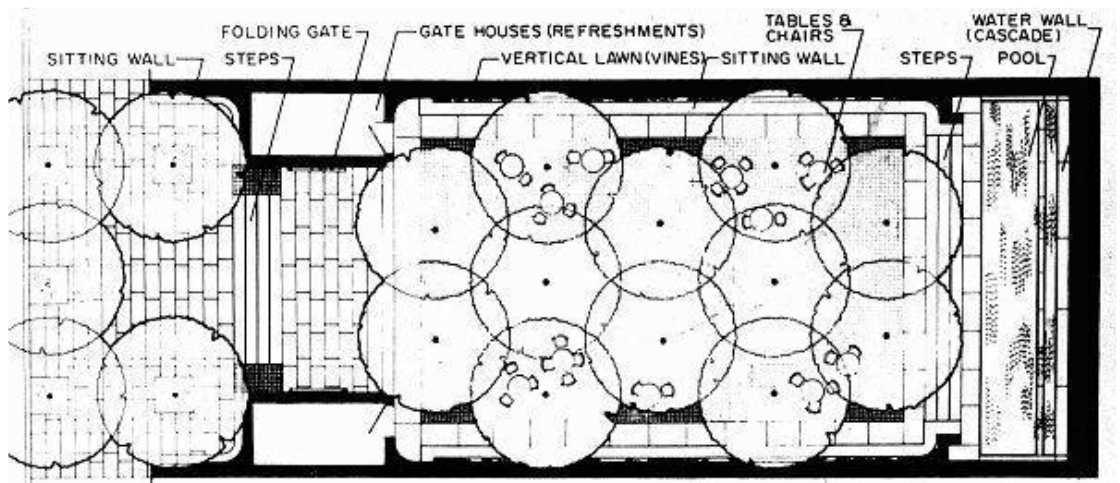
Η έννοια των Pocket Parks-Mini Parks –Vest Pocket Park εμφανίστηκε αρχικά σε μία έκθεση το 1963 στην Νέα Υόρκη με τίτλο « New Parks for New York» ,στην οποία παρουσιάστηκε η πρόταση να δημιουργηθεί ένα δίκτυο αυτών με στόχο να αναδιαμορφώσει το πυκνοδομημένο αστικό ιστό. Ο όρος χρησιμοποιείται κυρίως για να δηλώσει μικρές περιοχές πρασίνου. Η σύλληψη της ιδέας των Pocket Parks αποτέλεσε απάντηση στις αστικές κρίσεις της δεκαετίας του 1960 και μετά , και έγινε μία από τις πιο ευρέως χρησιμοποιούμενες βασικές προσεγγίσεις που υιοθετήθηκαν από την κυβέρνηση και το ιδιωτικό τομέα των ΗΠΑ .Η κάλυψη της ανάγκης για μικρούς υπαίθριους χώρους και η αξιοποίηση των αστικών κενών αντιμετωπίζεται πλέον μέσω των πάρκων τσέπης ,τα οποία αποτελούν ανάσες πρασίνου μέσα στο δομημένο περιβάλλον.

Το 1964 , μια μη κερδοσκοπική ομάδα υποστηρικτών των χώρων πρασίνου με έδρα την Νέα Υόρκη , μαζί με μία ομάδα μηχανικών και κοινωνιολόγων ,άρχισαν να κατασκευάζουν το πρώτο πάρκο τσέπης στο Μανχάταν , το οποίο εξακολουθεί να λειτουργεί έως και σήμερα ως κοινωνικός διαμεσολαβητής και βιοκλιματικός θύλακας της περιοχής .Αυτό το εύστοχο παράδειγμα του Paley Park είναι ένας μικρός χώρος στο δρόμο που το καθιστά εύκολα προσβάσιμο και αναγνωρίσιμο και έχει

γίνει με επιτυχία ένα μέρος κοινωνικής συνάθροισης και χαλάρωσης στο κέντρο της πόλης. Η δημιουργία του πρώτου πράσινου πάρκου αυτής της κλίμακας έλαβε μεγάλη τοπική και διεθνή προσοχή ,οδηγώντας και άλλες πόλεις της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών να σχεδιάσουν παρόμοια πάρκα ,σε περιοχές χαμηλού εισοδήματος που δεν διαθέτουν ελεύθερους χώρους .

16_17: Γενική Κάτοψη και Φωτογραφική λήψη του Paley Park

Πηγή:http://depts.washington.edu/open210/pdf//2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf

3.2 Ορισμός | χαρακτηριστικά

Τα "Pocket Parks" -"Mini Park" -"Vest Pocket Parks" είναι μικροί χώροι πρασίνου στο δομημένο περιβάλλον ,ανοιχτά προς όλους και δημιουργούνται σε αχρησιμοποίητους χώρους⁵⁸.

Τα πάρκα τσέπης εντοπίζονται κυρίως μέσα στο ιστό των πόλεων ,αλλά δεν αποτελεί και σπάνια η εμφάνιση τους σε χωριά για την αξιοποίηση της ανεκμετάλλευτης υπαίθρου και την προστασία της της τοπικής πανίδας .Διαφέρουν ως προς το σχεδιασμό και τα χαρακτηριστικά τους. Τα πάρκα τσέπης ,λόγω του μεγέθους τους λειτουργούν ως κοινοτικά πάρκα. Είναι συνήθως αποτέλεσμα μιας κοινότητας ή μια ιδιωτικής πρωτοβουλίας ή οργανισμού ,που στοχεύει να αυξήσει το πράσινο στοιχείο στην γειτονιά του. Αρκετές φορές έχει παρατηρηθεί όσο απλά και ανά είναι στο σχεδιασμό τους , η διατήρησή τους παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες ,ιδίως όταν δεν αποτελούν τμήμα ενός πιο ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού ή λαμβάνουν κάποια κρατική προσοχή για την συντήρηση και τη λειτουργία τους .Τα Pocket Parks, λόγω της φύσης τους τείνουν να είναι διάσπαρτα σε όλη την πόλη χωρίς να έχει κάποια ιδιαίτερη σύνδεση μεταξύ τους ,καθώς διαμορφώνονται ευκαιριακά ,Ωστόσο η ένταξη τους σε ένα πιο ολοκληρωμένο σχεδιασμό , όπως η ενσωμάτωση τους σε ένα ευρύτερο δίκτυο πρασίνου συνεισφέρει σημαντικά στην βιώσιμη ανάπτυξη. Επιπλέον η γειτνίαση τους σε μικρές αποστάσεις συμβάλλει θετικά στην συνολική διάσταση της πόλης ,καθώς οι πολίτες μια περιοχής δεν μετακινούνται σημαντικά προκειμένου να επισκεφθούν ένα πάρκο.

Η προσέγγιση των Κοσμάκη Π. και Λουκόπουλος Δ.⁵⁹ αναφέρει πως τα «πάρκα τσέπης» αποτελούν μια νέα κατηγορία χώρων πρασίνου η οποία τοποθετείται όσον αφορά στην κλίμακα τους, ανάμεσα σε πάρκο γειτονιάς και έναν ιδιωτικό χώρο. Αναπόφευκτα λειτουργούν ως πνεύμονες πρασίνου στον αστικό ιστό αλλά και ως ενδιαμέσοι κοινωνικοί χώροι. Εντοπίζονται σε κενά οικοπέδα, είτε στην γραμμή του αστικού μετώπου είτε στο εσωτερικό των οικοδομικών τετραγώνων. Η χρήση, η φύτευση και η διατήρησή τους είναι γεγονός πως εξαρτάται άμεσα από τη συμμετοχή των πολιτών της γειτονιάς.

58.Blake, A. (n.d.). Pocket parks. (2010)

59.Κοσμάκη Π. και Λουκόπουλος Δ.,[2007] Αστικά κενά – Μικρά πάρκα, διαθέσιμο στο:

«<http://www.monumenta.org/article.php?IssueID=2&lang=gr&CategoryID=3&ArticleID=86>»

Συνοψίζοντας τα κύρια χαρακτηριστικά των Pocket Parks είναι :

- Το μικρό μέγεθος τους
- Η άμεση ορατότητάς τους
- Η πυκνή βλάστηση τους
- Ο αστικός εξοπλισμός τους
- Η θέση τους, η οποία είναι εντός του αστικού ιστού

3.3 τα οφέλη και η σημασία στον αστικό ιστό

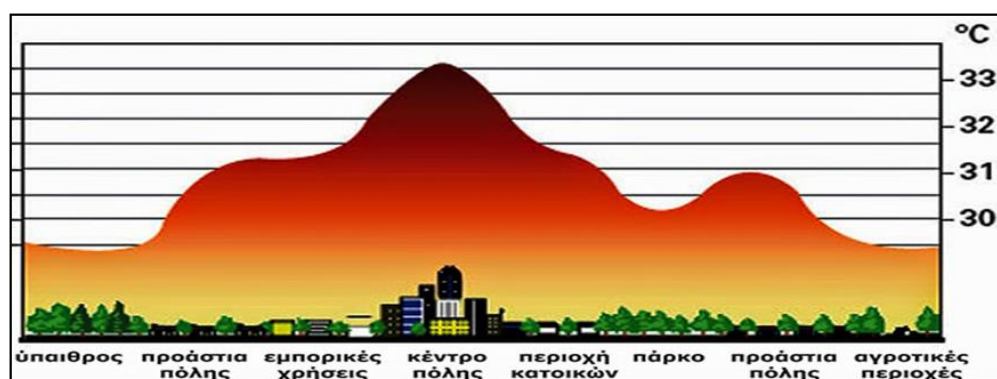
Αναλύοντας τα οφέλη του αστικού πρασίνου σε προηγούμενο κεφάλαιο ,εν μέρη έχει ειπωθεί και η αξία των rocket parks στον ιστό μιας πόλης.

Μετά από πολλές επιστημονικές προσεγγίσεις η αστικοί χώροι πρασίνου και κατ' επέκταση τα πάρκα τσέπης συμβάλλουν σημαντικά στην βελτίωση του αστικού μικροκλίματος. Έχει παρατηρηθεί ότι στις πόλεις η θερμοκρασία παρουσιάζει μεταβαλλόμενη τάση μεταξύ του κέντρου της περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα οι πόλεις εμφανίζουν υψηλότερες τιμές θερμοκρασίας σε σχέση με την περιφέρεια. Στο κέντρο διαπιστώνεται ότι οι αέριες μάζες είναι θερμότερες και αραιότερες στην πυκνότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία ανοδικού ρεύματος και πίεσης, η οποία με την σειρά της προκαλεί την πλευρική κίνηση αέριων μαζών από την περιφέρεια προς το κέντρο. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται αστική θερμική νησίδα , όπου η θερμοκρασία στα αστικά κέντρα είναι υψηλότερη σε σχέση με τις περι αστικές περιοχές . Για τα αστικά περιβάλλοντα ,το φαινόμενο αυτό επηρεάζει σημαντικά την συγκέντρωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης με αποτέλεσμα τις αυξημένες τιμές του όζοντος .Είναι δεδομένο ότι οι επιπτώσεις του δεν εντοπίζονται μόνο στο περιβάλλον ,αλλά και στο εσωτερικό των κτιρίων ,στην ανθρώπινη υγεία και στην οικονομία. Η παρακάτω εικόνα απεικονίζει όλα τα προαναφερθέντα με βάση τις χρήσεις γης και την θερμοκρασία .

Η ύπαρξη των πάρκων τσέπης συμβάλει στη μείωση αυτού του φαινομένου .Αυτό οφείλεται στην χλωρίδα τους .Γενικά η βλάστηση φιλτράρει και διευκολύνει την κίνηση του αέρα, επηρεάζοντας θετικά τον αερισμό και την θερμοκρασία. Επομένως, η θερμοκρασία του αέρα μπορεί να ρυθμιστεί λόγω της εξατμισοδιαπνοής των φυτών και τη μείωση της ηλιακής ακτινοβολίας στο έδαφος. Ο αριθμός των

18 : Αστική θερμική νησίδα, Πηγή :

<http://www.zeroenergybuildings.org/2012/04/fainomeno-heat-island-effect.html>, 27/12/2020

δέντρων, η θέση τους, το είδος και ο τρόπος τοποθέτησής τους συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της αστικής θερμικής νησίδας.

Ως προς τον κοινωνικό ρόλο των rocket parks, επιτρέπει στους πολίτες να έχουν ένα πιο ενεργό ρόλο στην βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Επίσης μπορούν να δημιουργηθούν ασφαλέστερες περιοχές και να αποφευχθεί το φαινόμενο της γκετοποίησης με την σωστή διαχείριση και οργάνωση των πάρκων. Επιπλέον όπως είχε προ αναφερθεί, οι χώροι πρασίνου τονώνουν την επιθυμία των πολιτών για σωματική άσκηση, βελτιώνοντας έτσι την υγεία τους. Παράλληλα τα πάρκα τσέπης λειτουργούν και ως χώροι εκτόνωσης των παιδιών μέσα στα πυκνοδομημένα αστικά κέντρα. Τέλος, βελτιώνουν την όψη των περιοχών και ταυτόχρονα συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Το τελευταίο μπορεί να γίνει με την τόνωση των εμπορικών κινήσεων λόγω της ελκυστικότητας του περιβάλλοντος.

Συνοπτικά, τα πάρκα τσέπης είναι μια εναλλακτική μορφή πρασίνου στα πυκνοδομημένα αστικά περιβάλλοντα. Αποτελούν μηχανισμό που μπορεί να εφαρμοστεί ποικιλοτρόπως και να συνεισφέρουν στην ανακούφιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης στις γειτονιές μέχρι την δημιουργία ενός δικτύου πάρκων τσέπης και μπορούν να αυξήσουν την συμμετοχή των κατοίκων στην αναδιαμόρφωση των περιοχών που ζουν. Η χρήση αυτών των πάρκων προσφέρει πολλά οφέλη τόσο σε κοινωνικό όσο και σε περιβαλλοντικό και πολιτιστικό επίπεδο, επομένως μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης σε μια κοινότητα ή αστικό κέντρο..

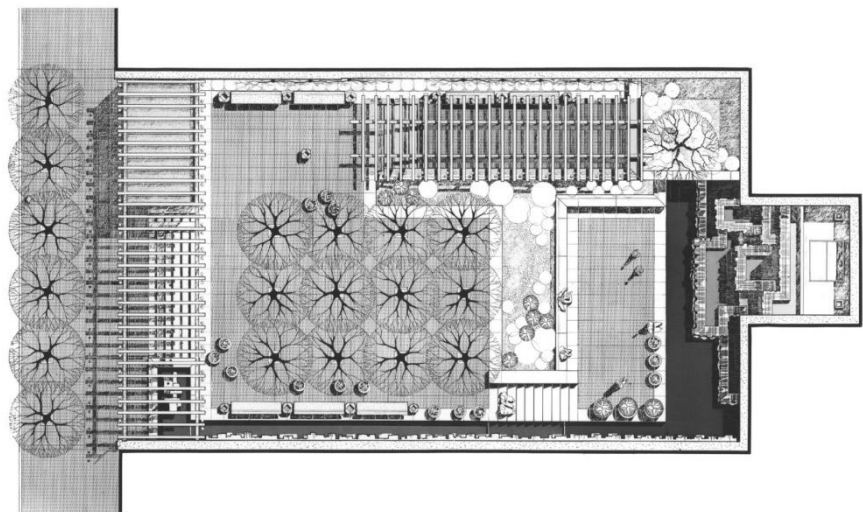
3.4 Διεθνής και εγχώρια παραδείγματα

Σε προηγούμενο κεφάλαιο έγινε ήδη αναφορά σε ένα rocket park ,στο Paley Park, το οποίο αποτελεί ορόσημο. Παρακάτω ακολουθεί η ανάλυση κάποιων rocket parkσ ,προκειμένου να γίνει πιο κατανοητός ο όρος τους .

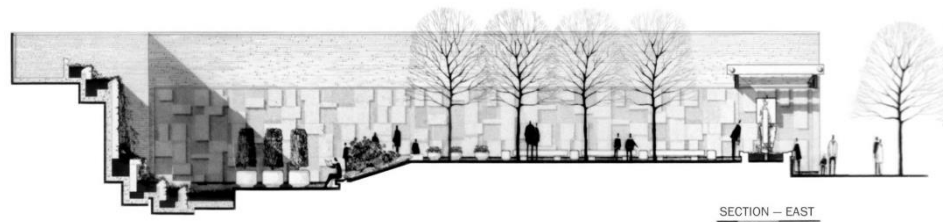
GREENACRE PARK

Στο σημείο όπου βρίσκεται το Greenacre Park το κάνει άμεσα προσβάσιμο από υπαλλήλους ,τουρίστες και απλούς περαστικούς. Μετά από τέσσερις δεκαετίες επιτυχημένης λειτουργίας, είναι ευρέως γνωστό για το υψηλό επίπεδο αισθητικής και λειτουργικότητάς του. Τα κύρια χαρακτηριστικά του αποτελούν η ορατότητα, ο αστικός εξοπλισμός και οι υψηλής ποιότητας περιβαλλοντικές συνθήκες που προσφέρει.

Μέγεθος	590 τ.μ.
Τοποθεσία	Μανχάταν, Νέα Υόρκη
Έναρξη λειτουργίας	1971
Βασικά Χαρακτηριστικά	ορατό από τον δρόμο, ψηλά δέντρα, πράσινο, καταρράκτης, λάμπες θέρμανσης για το χειμώνα
Υπεύθυνοι εγχειρήματος	Greenacre Foundation
Σχεδιαστές	Hideo Sasaki & Harmon Goldstone

ILLUSTRATIVE SITE PLAN

SECTION - EAST

Επιπλέον χαρακτηριστικά είναι το αίσθημα της αστικής άνεσης, το άφθονο πράσινο και ο καταρράκτης με το τρεχούμενο νερό.

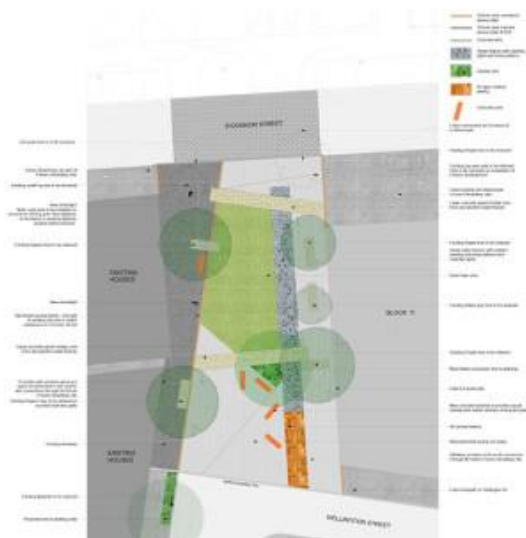
21-22-23. Πηγή : <https://www.sasaki.com/projects/greenacre-park/>

BALFOUR STREET POCKET PARK

Μέγεθος	640m ²
Τοποθεσία	Balfour Street, Chippendale, Sydney, NSW, Australia
Έναρξη λειτουργίας	2010
Βασικά Χαρακτηριστικά	Πύλη εισόδου για κεντρικό πάρκο, ψηλά δέντρα, παγκάκια, χρήση τούβλου, αναβίωση ιστορίας
Σχεδιαστές	Jane Irwin Landscape Architecture

Το Balfour Street Park είναι ένα μικρό πάρκο τσέπης που βρίσκεται σε ένα προάστιο της πόλης του Σύδνεϋ, Αυστραλία. Δημιουργήθηκε μέσα στην υπάρχουσα γεωμετρία των τοπικών δρόμων και το μερικό κλείσιμο της οδού Balfour. Το πάρκο αυτό λειτουργεί ως πύλη εισόδου για το κεντρικό πάρκο της περιοχής. Το Balfour Street Pocket Park έχει πλούσια υλική ποιότητα τούβλου, πέτρας και σκυροδέματος. Κέρδισε το βραβείο Brick Hunt για Urban Design το 2010.

Η περιοχή του πάρκου ήταν προηγουμένως ένας εγκαταλελειμμένος χώρος ο οποίος άνηκε στις αυξημένης θερμότητας ζώνες της πόλης (η τρύπα του όζοντος βρίσκεται πάνω από τα αυστραλιανά εδάφη). Ακόμα ήταν κατακλεισμένη από άγρια φύτευση και τις ράγες του σιδηροδρομικού σταθμού που πλέον δεν είχαν κάποια χρήση. Το 2011 οι κάτοικοι της περιοχή με την βοήθεια των κρατικών οργάνων –στο πλαίσιο του προγράμματος Streets Alive –μπόρεσαν να αποκτήσουν πρόσβαση και άδεια για την δημιουργία πάρκου.

Το πρόγραμμα αυτό επιτρέπει στην κοινότητα να δημιουργεί και να διατηρεί δημόσιους κήπους σε εκτάσεις που βρίσκονται υπό την αιγίδα κρατικών κυβερνητικών αρχών .Το πάρκο λειτούργησε επίσημα στις 19 Ιουνίου 2011.

Ο αρχικός σχεδιασμός του Balfour Street Park ,έγινε από την Sue Barnsley Design με στόχο την συνύπαρξη δύο διαφορετικών κλιμάκων, της μεγάλης κλίμακας (βλ. Central Park, Νέα Υόρκη) και της μικρότερης κλίμακας (βλ. ανθρωπίνη κλίμακα . Η JILA διατήρησε αυτή τη φιλοσοφία και με τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού υλικών (υπήρχαν ήδη στην περιοχή), υφών και λεπτομερειών ανέδειξε την ανθρωπίνη κλίμακα. Με τη μετατροπή της οδού Balfour σε πεζόδρομο ,η βασική όψη του πάρκου αναδείχτηκε και το κατέστησε ικανό να προσφέρει καλύτερη θέα και περισσότερο ελεύθερο χώρο στους επισκέπτες .Ακόμα ,δημιουργήθηκε μια νέα σύνδεση μεταξύ των

24. Πηγή :

<https://landezine.com/balfour-street-pocket-park-by-jane-irwin-landscape-architecture/>

25,26,27. Πηγή : <https://landezine.com/balfour-street-pocket-park-by-jane-irwin-landscape-architecture/>

50

ποδηλατών ,η οποία έπαιξε ρόλο στη βελτίωση της τοπικής κυκλοφορίας.

Το κυρίαρχο υλικό στο σχεδιασμό του πάρκου τσέπης είναι τα τούβλα, ώστε η μορφολογία του να είναι παρόμοια με αυτή των όμορων κτιρίων ,Τα τούβλα είναι τοποθετημένα σε δύο διαφορετικούς άξονες ,με μία κατεύθυνση στραμμένη προς το κανάλι αποστράγγισης και η άλλη προς το μέρος του γρασιδιού. Επίσης μία λωρίδα τούβλινης επίστρωσης «φιλοξενεί» τα φωτιστικά του κυκλοφορικού δικτύου που λειτουργούν ως σημείο προσανατολισμού στο πάρκο κατά της

της ημέρας και της νύχτας . Η τούβλινη επίστρωση περιλαμβάνει επίσης προεξέχοντα τούβλα που συγκρατούν τα σκουπίδια και επιβραδύνουν τη ροή του νερού.Επιπλέον , ο χώρος αναβιώνει τη ιστορία και τον χαρακτήρα της περιοχής μέσω των υλικών επίστρωσης , συμπεριλαμβανομένου του τραχείτη που συναντάται στο τοπικό κράσπεδο.

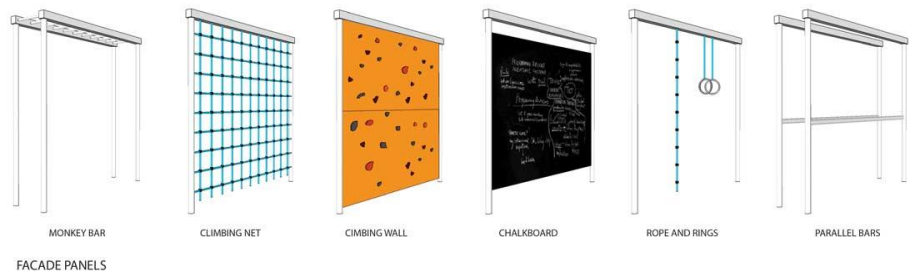
COMMON UNITY

Μέγεθος	5000m2
Τοποθεσία	Azcapotzalco, Mexico
Έναρξη λειτουργίας	2016
Βασικά Χαρακτηριστικά	διαμεμένη μονάδα διαμερισμάτων, πανελς, στέγαστρα , τοίχοι αναρρίχησης
Σχεδιαστές	Rozana Montiel Estudio de Arquitectura

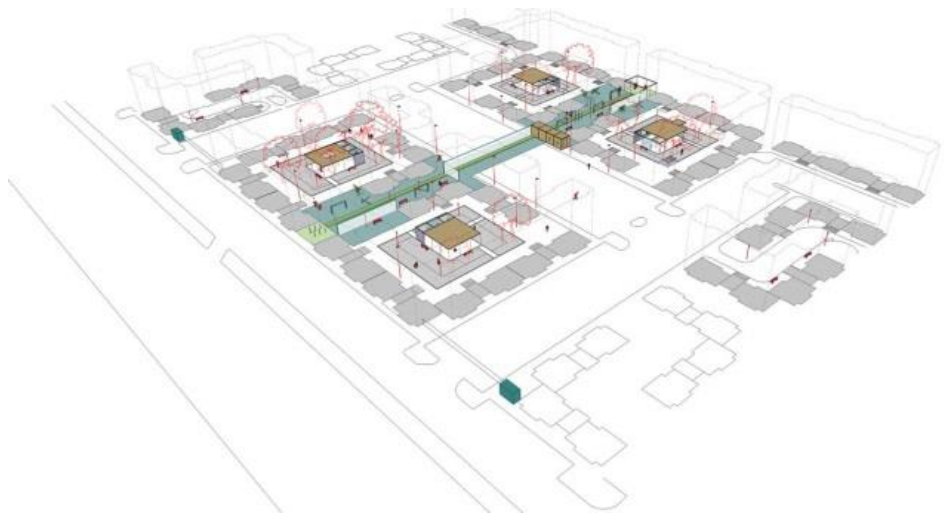
Το Common Unity είναι ένα project της Rozana Montiel (Estudio de Arquitectura) το οποίο ολοκληρώθηκε μόλις το 2015. Είναι ένα δίκτυο πάρκων τσέπης το οποίο σχεδιάστηκε για το San Pablo Xlapa Housing Unit στο Azcapotzalco του Μεξικό. Πρόκειται για ένα πάρκο για τέσσερις μικρότερες υποδιαιρέσεις , οι οποίες επιτυγχάνονται μέσω τοίχων, περιφράξεων ή ακόμα και με τον σχηματισμό μικρών πεζοδρόμων εντός του συμπλέγματος. Αρχικός στόχος ήταν να μετατραπεί μία «διαμεμένη μονάδα διαμερισμάτων» σε μια «συνεργατική γειτονιά» σχεδιάζοντας με την κοινότητα, αλλά όχι μόνο για την κοινότητα.

29. Πηγή : <https://www.archdaily.com/892388/common-unity-rozana-montiel-estudio-de-arquitectura>

Με τη συμμετοχή όλων επιτεύχθηκε η κεντρική ιδέα του project και δημιουργήθηκαν οι χώροι που φυσικά αποσκοπούν στην αναψυχή και την κοινωνικοποίηση των πολιτών.

30. Πηγή : <https://www.archdaily.com/892388/common-unity-rozana-montiel-estudio-de-arquitectura>

Κατά τη διαμόρφωση αυτή, κατασκευάστηκαν πάνελς και στέγαστρα που το καθένα από αυτά εξυπηρετούσε τις διάφορες δραστηριότητες που προβλέπονταν να γίνονται (μαυροπίνακες, τοίχοι αναρρίχησης, χειρολισθήρες και δίχτυα), ενώ ο δημόσιος χώρος αποτέλεσε και αποτελεί ένα είδος «μπαλκονιού» για το κάθε διαμέρισμα.

ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Μέγεθος	370 τ.μ. περίπου
Τοποθεσία	πάρκινγκ Νέδοντος
Έναρξη λειτουργίας	2020
Βασικά Χαρακτηριστικά	διάδρομοι κίνησης από ανοιχτόχρωμο δάπεδο, εγκατάσταση αρδευτικού δικτύου, συνεργεία αυτεπιστασί ς των Διευθύνσεων Τεχνικών & Γεωτεχνικών Υπηρεσιών υπό την επίβλεψη των Αντιδημάρχων Γ. Μπάκα και Δ. Μαστραγγελό πουλου ο πολιτικός μηχανικός Β. Κουτραφούρη ς
Υπεύθυνοι εγχειρήματος	
Σχεδιαστές	

Η υλοποίηση του έργου έγινε από συνεργεία αυτεπιστασίας των Διευθύνσεων Τεχνικών & Γεωτεχνικών Υπηρεσιών υπό την επίβλεψη των Αντιδημάρχων Γ. Μπάκα και Δ. Μαστραγγελόπουλου, ενώ το σχεδιασμό του εγχειρήματος των πάρκων τσέπης στην πόλη της Καλαμάτας έχει αναλάβει ο πολιτικός μηχανικός Β. Κουτραφούρης ,ειδικός συνεργάτης του Δημάρχου. Το πρώτο πάρκο τσέπης στην Καλαμάτα δημιουργήθηκε σε χώρο 370 τ.μ. περίπου.

Τοποθετήθηκαν σημεία και διάδρομοι κίνησης από ανοιχτόχρωμο δάπεδο. Υλοποιήθηκαν διαστάσεις τέτοιες που να επιτρέπουν την απρόσκοπτη χρήση του πάρκου τσέπης από ΑΜΕΑ. Επιτεύχθηκε λειτουργική σύνδεση με τον ποδηλατόδρομο, ενώ τοποθετήθηκε αστικός εξοπλισμός (παγκάκια από φυσικό υλικό (ξυλεία), επιπρόσθετα φωτιστικά σώματα -led- μεσαίου ύψους για τον τοπικό φωτισμό του σημείου παρέμβασης, καλαθάκια απορριμμάτων).

31. Πηγή :

<https://kalamatain.gr/new/%CE%AD%CF%84%CE%BF%CE%B9%CE%BC>

Επίσης στο σημείο υπήρξε εγκατάσταση αρδευτικού δικτύου και κατάλληλη φύτευση με χαμηλά και υψηλά δέντρα (κ.ά.). Τέλος ,να σημειωθεί ότι το εν λόγω πάρκο είναι ανοιχτός χώρος, με πρόσβαση στο κοινό, που συμβάλει στην αναβάθμιση της περιοχής που έχει δημιουργηθεί και στοχεύει στην επανοργάνωση του αστικού και κοινωνικού ιστού σε επίπεδο γειτονιάς.

53

32,33. Πηγή :

<https://kalamatain.gr/new/%CE%AD%CF%84%CE%BF%CE%B9%CE%BC>

ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ ΣΤΟΝ ΚΟΛΩΝΟ

Τοποθεσία	Κολωνός
Έναρξη λειτουργίας	2018
Υπεύθυνοι εγχειρήματος	Atenistas
Σχεδιαστές	Atenistas

Το πάρκο τσέπης βρίσκεται στον Κολωνό, Αττική, επί των οδών Άργους και Πατρών. Πριν την απόφαση δημιουργίας πάρκου, το σημείο στο οποίο έχει κατασκευαστεί, λειτουργούσε ως παράσιτο για την περιοχή και οι περισσότεροι κάτοικοι ζητούσαν την όποια αξιοποίηση του. Πριν την ανάπλαση του ήταν ένα εγκαταλελειμμένο οικόπεδο, αποκομμένο από τη γειτονιά και τις δραστηριότητες της, που χρησίμευε ως επί το πλείστον για τη στάθμευση οχημάτων.

Καμία προσοχή από την κοινότητα δεν δινόταν μέχρι πριν το σχεδιασμό του πάρκου. Πληθώρα σκουπιδιών και μπαζών δέσποζαν στο χώρο, ο οποίος παρέμενε βρώμικος και παραμελημένος. Σημαντικό στοιχείο, το οποίο διατηρήθηκε, ήταν μια συκιά, που λειτουργούσε και παλαιότερα ως τοπόσημο για τη γειτονιά. Μπορεί λοιπόν να φανταστεί κανείς, ότι επρόκειτο για μια εικόνα μη θελκτική, αντιαισθητική και κλασική όλων των παρόμοιων χωρίς χρήση οικοπέδων στην πόλη.

Το σχεδιασμό και τη γενικότερη διαμόρφωση του πάρκου ανέλαβε μια εθελοντική ομάδα ονόματι «Atenistas». Οι ίδιοι είναι γνωστοί στον ελλαδικό χώρο για τέτοιου είδους παρεμβάσεις και projects οργανώνουν κατά καιρούς. Σκοπός τους στην προκειμένη περίπτωση ήταν η δημιουργία ενός μικρού «πνεύμονα» πρασίνου μέσα στο αστικό τοπίο, ο οποίος να χρησιμεύει ως χώρος στάσης και ανάπαυλας για τους πολίτες, δίνοντας βέβαια και μια πιο καλλιτεχνική πινελιά.

Πιο αναλυτικά, το οικόπεδο καθαρίστηκε από την άγρια φύτευση και τις ογκώδεις πέτρες που προϋπήρχαν, έγινε συλλογή των σκουπιδιών και των μπαζών, ενώ το έδαφος επιστρώθηκε με χαλίκι και ψηφίδα. Ο χώρος εμπλουτίστηκε με τη φύτευση των θάμνων όπως παχύτητα, αγαύες και αλόες. Στο έδαφος διαμορφώθηκε διαδρομή που ορίζει τη κεντρική πορεία των επισκεπτών η οποία οριοθετείται από δύο κόκκινου χρώματος κατασκευές. Για τον αστικό εξοπλισμό χρησιμοποιήθηκαν ξύλινα καθρόνια. Το πάρκο τσέπης διακοσμήθηκε στο σημείο που είναι το δέντρο με ένα τρισδιάστατο σπίτι φτιαγμένο από ξύλινα καθρόνια.

34. Πηγή :
<https://www.in2life.gr/everyday/modernlife/article/621184/parko-tsephs-apekthse-o-kolonos.html>

γειτονιά. Αυτή η διαμόρφωση αποτελεί μια προσπάθεια μινιμαλιστικής και ποιητικής απόδοσης της εικόνας ενός δένδρου μέσα και πάνω από μία μορφή σπιτιού (σχεδιασμός παρέμβασης του αρχιτέκτονα Λάμπρου Σεκλιζιώτη).

35,36. Πηγή : <https://www.in2life.gr/everyday/modernlife/article/621184/parko-tsephs-apekthse-o-kolonos.html>

Τοποθεσία **Αλεξάνδρου
Σβώλου, Θεσσα
λονίκη**

Σχεδιαστές **φοιτητές**

Μέγεθος **431τ.μ**

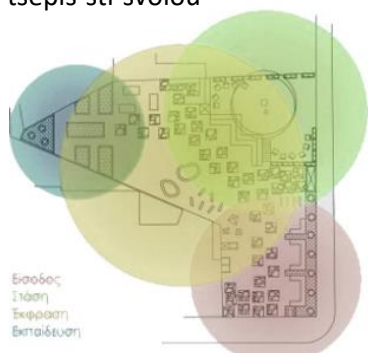
ΠΑΡΚΟ ΤΣΕΠΗΣ ΣΤΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΒΩΛΟΥ

Το πάρκο τσέπης βρίσκεται στην περιοχή της Αλεξάνδρου Σβώλου, Θεσσαλονίκη της οδού Μιχαήλ Ιωάννου και Αγαπηνού. Ο χώρος αυτός ,πριν την απόφαση να μετατραπεί σε πάρκο τσέπης ,λειτουργούσε ως σημείο συνάντησης κακόφημων ομάδων και δημιουργούσε την αίσθηση του κινδύνου προς τους κατοίκους της γύρω περιοχής. Ήταν ένα βρόμικο και εγκαταλελειμμένο οικόπεδο γεμάτο άγρια βλάστηση και σύριγγες τοξικομανών .Το μέγεθος του είναι 431τ.μ. και μορφής «Γ». Ένας μέχρι πρότινος αναξιοποίητος χώρος κεντρικά της Θεσσαλονίκης ,κρυμμένος ανάμεσα σε ψηλές πολυκατοικίες.

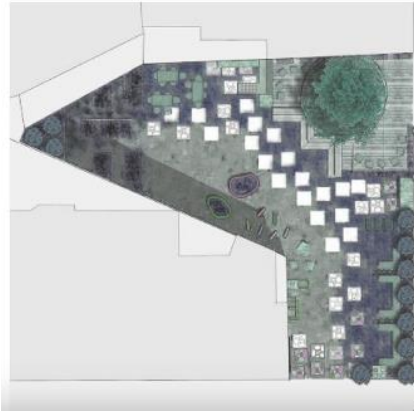
Την πρωτοβουλία καθαρισμού του οικοπέδου και μετατροπής σε πάρκο τσέπης ανέλαβαν οι ίδιοι οι κάτοικοι εμπνεόμενοι από αντίστοιχα projects του ελληνικού και μη χώρου. Στόχος τους ήταν η ανάδειξη της περιοχής ,η ένταξη του πράσινου στοιχείου σε ένα αστικό περιβάλλον που πιέζει και πιέζεται και φυσικά η δημιουργία κοινωνικής συνοχής.

Το 2016 ,με αφορμή τη μελέτη της διπλωματικής εργασίας δύο φοιτητών του τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης , που είχε ως θέμα την δυνατότητα δικτύου πάρκων τσέπης στην πόλη της Θεσσαλονίκης ,ξεκίνησε να αναπτύσσονται το σχέδιο επανάχρησης του οικοπέδου. Στην πορεία της έρευνας τους εντόπισαν τα αστικά κενά στο ιστορικό κέντρο της πόλης έχοντας ως στόχο την αστική αναγέννηση και αναζωογόνηση της Θεσσαλονίκης

37. Πηγή : <https://www.voria.gr/article/xekinoun-i-protos-paremvasis-gia-to-parko-tsephis-sti-svolou>

55

38. Πηγή :

<https://www.voria.gr/article/xekinoun-i-protos-paremvasis-gia-to-parko-tsepis-sti-svolou>

Η ιδέα αυτή έγινε αρωγός για τους κατοίκους , ενώ παράλληλα έθιξε μερικά ζητήματα της πόλης που μέχρι τότε κανείς δεν είχε δώσει βάση. Η έλλειψη του αστικού και περιαστικού πρασίνου αποτελεί μείζων πρόβλημα για την πόλη εδώ και χρόνια ,ενώ ταυτόχρονα προκύπτουν προβλήματα σε περιβαλλοντικό ,κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο. Έτσι , η εύρεση (δημιουργικών)λύσεων έγινε ανάγκη για τους πολίτες της Θεσσαλονίκης.

Άλλωστε «το πάρκο τσέπης είναι γρήγορο ,φτηνό, λειτουργικό και αναστρέψιμο σε περίπτωση ανάγκης .Αν λειτουργήσει σωστά ,μετατρέπεται σε ένα ζωντανό, δημόσιο χώρο».

Η καινοτόμα αυτή ιδέα αγκαλιάστηκε από πολλούς πολίτες , οι οποίοι προσέφεραν εθελοντικά τη βοήθεια τους. Σαφώς επειδή είναι ένα έργο που απαιτεί εξειδίκευση χρειάστηκε και η παροχή βοήθειας από αρχιτέκτονες ,τοπογράφους και σχεδιαστές για την διεκπεραίωση του , οι οποίοι επίσης εργάστηκαν χωρίς χρηματικές απολαβές. Θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς την όλη δράση ως συμμετοχικό σχεδιασμό ανοιχτό προς όλους.

39. Πηγή : <https://www.voria.gr/article/xekinoun-i-protos-paremvasis-gia-to-parko-tsepis-sti-svolou>

Το πάρκο τσέπης είναι ακόμα υπό κατασκευή , διότι δεν υπάρχει η προβλεπόμενη οικονομική ενίσχυση .Παρόλα αυτά γίνονται συνεχείς προσπάθειες μέσω της διένεξης συναυλιών ,παραστάσεων και άλλων δρώμενων ,ενώ σημαντική είναι η συμβολή των δωρεών.

Ο σχεδιασμός του πάρκου προβλέπει την υποδιαίρεση του σε πέντε θεματικές ενότητες .Η πρώτη θα παρέχει χώρο εναπόθεσης των ποδηλατών ,η δεύτερη θα λειτουργεί ως χώρο σίτισης αδέσποτων ζώων ,η Τρίτη ως υπαίθρια βιβλιοθήκη ,η τέταρτη ως bar-beque και η Πέμπτη θα είναι μια εξέδρα για την φιλοξενία εκδηλώσεων .Μια μεταγενέστερη ιδέα ήταν η δημιουργία λαχανόκηπου (ο οποίος θα λειτουργήσει σε συν-διαχείριση με σχολεία, προκειμένου να γνωρίσουν τα παιδιά την διαδικασία της καλλιέργειας και να επωφεληθούν από αυτήν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

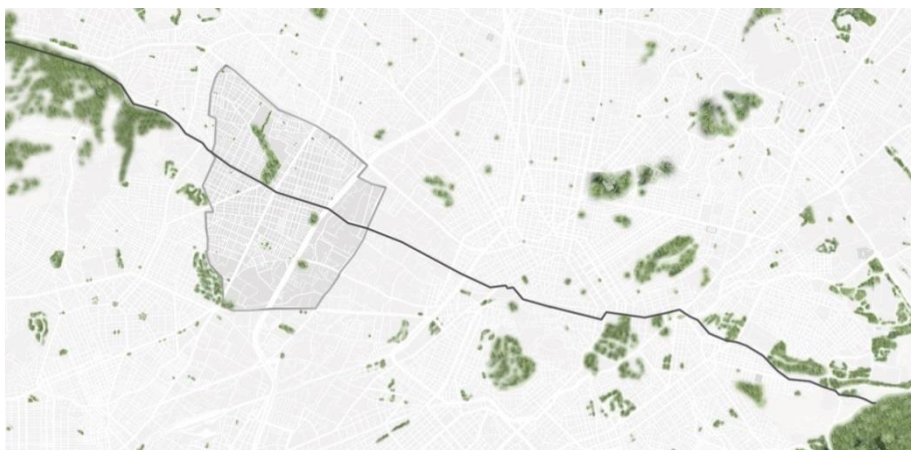
Είναι περίπλοκο να κατανοήσεις μια πόλη, να την αφουγκραστείς και να την αποκωδικοποιήσεις. Το Αιγάλεω είναι τόσο περίπλοκο όσο κάθε πόλη. Περιέχει μια σειρά από σκέλη: τον άνθρωπο και ένα σύμπλεγμα τόπων, ιστοριών, αναμνήσεων, εικόνων και συνδέσεων. Σε κάθε στροφή συναντάτε έναν άλλο «χαρακτήρα», ένα άλλο «μέρος» και με κάθε βήμα τοποθετούνται τα θεμέλια για μια νέα αφήγηση. Αλλά εύλογα κανείς θα αναρωτηθεί γιατί το Αιγάλεω.

Πέρα από το γεγονός ότι αποτελεί την πόλη, στην οποία μεγάλωσα και είμαι συναισθηματικά δεμένη μαζί της υπάρχει η δυνατότητα μιας δυναμικής σύνδεσης του περιαστικού πρασίνου με το αστικό πράσινο, καθώς ο δήμος Αιγάλεω γειτνιάζει με δύο κήπους. Από την μια μεριά είναι ο Βοτανικός κήπος, το οποίο αποτελεί καταφύγιο Άγριας ζωής και από την άλλη πλευρά είναι ο Εθνικός κήπος και πιο κάτω από αυτόν το Δάσος της Καισαριανής, το οποίο πέρα από ένα αισθητικό δάσος αποτελεί και οικότοπος. Με μια πιλοτική εφαρμογή στην περιοχή θα μπορέσει κανείς να διαπιστώσει άμεσα τα πλεονεκτήματα της ένταξης πράσινων παρεμβάσεων στην περιοχή.

Σήμερα το Αιγάλεω έχει σε μεγάλο βαθμό αποβιομηχανοποιηθεί και είναι εγκλωβισμένο και διστακτικό μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος. Σε κάποιο βαθμό ζει ακόμα στο παρελθόν: το σύγχρονο σώμα της πόλης έχει μια πλούσια ιστορία που αντανάκλαται στα ονόματα δρόμων, αναφορές στις χαμένες πατρίδες. Το Αιγάλεω εξακολουθεί και συνδέεται με το παρελθόν, την αρχαία πόλη. Η Ιερά Οδός που οδηγεί στην Ελευσίνα είναι μια κεντρική αστική αρτηρία που διαπερνάει την πόλη. Παντού συναντάς βυζαντινές εκκλησίες και σπίτια της Μικράς Ασίας. Νοσταλγικά προσφυγικά σπίτια στέκονται πλάι πλάι σε πολυκατοικίες μοντέρνας και μεταμοντέρνας αισθητικής, όλα κάτω από τον ίδιο Αθηναϊκό ορίζοντα.

Η ταυτότητα του Δήμου Αιγάλεω αναφέρεται στην πόλη που ουσιαστικά λειτουργεί ως "πρωτεύουσα" σε επίπεδο γεωγραφικής ενότητας. Διοικητικό και εμπορικό κέντρο το Αιγάλεω, με κεντροβαρική θέση στο Δυτικό Λεκανοπέδιο, με τις λειτουργίες αποτελεί το υπερτοπικό κέντρο εξυπηρητήσεων και πόλος έλξης των γειτονικών Δήμων.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Δήμος Αιγάλεω βρίσκεται στο Δυτικό μέρος του Λεκανοπεδίου της Αττικής. Τα όρια του Δήμου Αιγάλεω καθορίζονται: ανατολικά από το Δήμο Αθηναίων, βορειοανατολικά από το Δήμο Περιστερίου, νότιο-νοτιοδυτικά από τους Δήμους Αγ. Ι. Ρέντη και Ταύρου-Νίκαιας (σε μικρά μέτωπα, δυτικά από το Δήμο Αγ. Βαρβάρας και βορειοδυτικά από το Δήμο Χαϊδαρίου. Η έκταση του Δήμου είναι 6.450 τετρ. χλμ. και ο πληθυσμός του (σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ κατά το έτος 2001) ανέρχεται στις 77.917.

Πριν από μερικά χρόνια ήταν πρωτεύουσα της Δυτικής Αττικής.

Ο Δήμος Αιγάλεω ανήκει στη χωρική υπονοησία του λεκανοπεδίου της Αθήνας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1515/85 για το «Ρυθμιστικό Σχέδιο και την Προστασία του Περιβάλλοντος της Αθήνας»

Διοικητικά ανήκει στη Νομαρχία Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, ανήκει στο Δυτικό Τομέα της Νομαρχίας Αθηνών και αποτελεί μέλος του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ). Μέσα απ' το Αιγάλεω περνά ένας από τους πιο αρχαίους και ιστορικούς δρόμους της Ευρώπης: Η Ιερά Οδός οποία συνέδεε την Αθήνα με την Ελευσίνα. Η πόλη έχει πάρει το όνομά της από το όρος Αιγάλεω. Η λέξη Αιγάλεω προέρχεται κατά μια εξήγηση από τις αρχαίες ελληνικές λέξεις «αιγίς» και «λέων» που σημαίνουν βραχώδης τόπος, λιθάρι που πάνω του σπάνε μεγάλα κύματα. Πιο νότια υπάρχει ο Ελαιώνας του οποίου ένα μέρος ανήκει στο Δήμο. Ο Ελαιώνας ήταν μέρος συνάντησης και περιπάτου για αρχαίους φιλοσόφους όπως: ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης κλπ. Το Αιγάλεω διασχίζεται απ' το ποταμό Κηφισό που οι Αρχαίοι τιμούσαν ως Θεό. Ο Κηφισός ήταν τόπος αναψυχής, ξεκούρασης και δροσιάς για τους κατοίκους.

Η Ιερά Οδός τον 20ο αιώνα

59

Περίοδος 1888 – 1922

-Στην περιοχή του σημερινού Αιγάλεω αυτή την εποχή έχουμε μια πρώτη συγκέντρωση μικρής ομάδας πληθυσμού που ζει εκεί και εργάζεται στο λεγόμενο Μπαρουτάδικο, εργοστάσιο της «Ελληνικής Εταιρείας Πυριτιδοποιείου».

-Το Μπαρουτάδικο βρισκόταν αριστερά από την σημερινή οδό Θηβών και πάνω από την Ιερά Οδό.

Μέχρι το 1920 συγκροτούνταν από 38 οικογένειες που εργάζονταν στο εργοστάσιο και κατοικούσαν σε παράγκες απέναντι από αυτό, στην περιοχή του Αγ. Κωνσταντίνου.

-Στις αρχές της δεκαετίας αυτής εγκαταστάθηκε εκεί και μια ομάδα Ασσυρίων προσφύγων.

-Ο Ελαιώνας, με εξαίρεση κάποιες πρώτες βιοτεχνίες όπως κεραμοποιείες επί της Ιεράς Οδού οι οποίες υπάρχουν από το 18ο ακόμα αιώνα, είναι μια μεγάλη έκταση πρασίνου την οποία διασχίζει ο Κηφισός.

- Εκτός από την Ιερά Οδό δεν υπάρχουν άλλοι κύριοι οδικοί άξονες με εξαίρεση ένα τμήμα στη θέση της σημερινής Θηβών, συνδέοντας την Ιερά Οδό με τον Πειραιά.

Περίοδος 1928 – 1937

• Σε αυτό το χρονικό διάστημα οι πρόσφυγες συνεχίζουν να εγκαθίστανται στην περιοχή και ο πληθυσμός αυξάνεται, καθιστώντας τις Νέες Κυδωνίες, όπως ονομάστηκαν οι περιοχές εκείνες γύρω από το σταθμό του μετρό λόγω των πολλών οικογενειών προσφύγων από τις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας, βασικό πυρήνα του οικισμού του Μπαρουτάδικου.

• Το 1934, σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων από την εξέλιξη της πόλης, 12 οικισμοί αποσπώνται από τον δήμο Αθηναίων και αυτονομούνται διοικητικά, οι μεγαλύτεροι από αυτούς ως δήμοι, οι μικρότεροι ως κοινότητες.

• Τότε ιδρύεται η κοινότητα του Αιγάλεω, δυτικά από το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας και αποτελούνταν από τους συνοικισμούς:

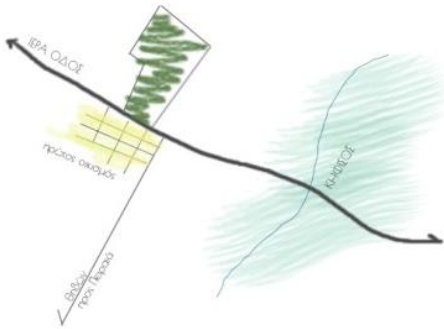
α)Κυδωνίες, Πυριτιδοποιείο, Σωτηράκι, κτήμα Αλεξάνδρου Λιούμη

β) Αγία Βαρβάρα, Αγία Ελεούσα,

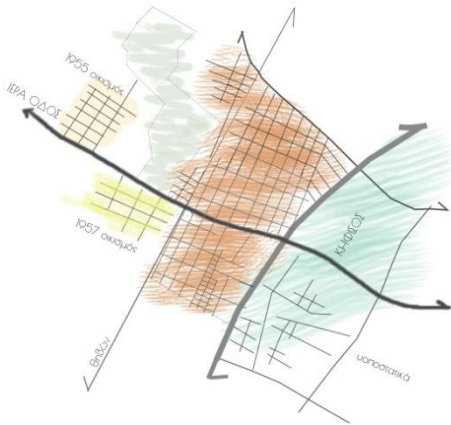
γ) Χαϊδάρι, Δαφνί, Νέα Φωκαία και Σκαραμαγκά.

• Τον επόμενο χρόνο οι 4 τελευταίοι συνοικισμοί δημιουργούν ανεξάρτητη κοινότητα. Αυτή την αύξηση στον προσφυγικό πληθυσμό αναλαμβάνει να καλύψει τον Ιούλιο του 1937 η Κοινότητα.

Παραλαμβάνονται 2.500 περίπου σπίτια, κατασκευασμένα από το κράτος, προορισμένα να στεγάσουν τους Μικρασιάτες πρόσφυγες

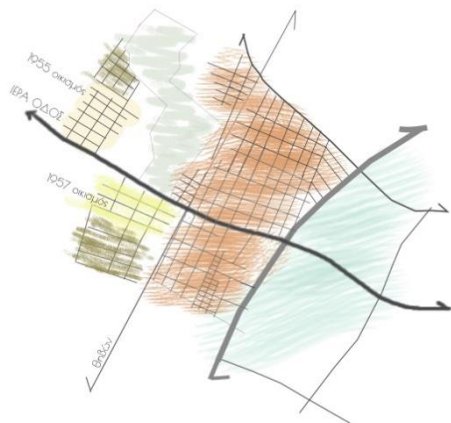

Περίοδος 1950 – 1960

Από το 1937 μέχρι και το τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου δεν έχουμε ιδιαίτερη ανάπτυξη και αλλαγές στην περιοχή αλλά και γενικά στην πρωτεύουσα, λόγω των πολύ δύσκολων συνθηκών που επικράτησαν τότε. Στα χρόνια μετά τον πόλεμο όμως, παρατηρείται μια μεγάλη ανάπτυξη στην περιοχή η οποία είναι άμεσο επακόλουθο της οικονομικής εξέλιξης και του κύματος της εσωτερικής μετανάστευσης που κατέκλυσε την Αθήνα. Η εύρεση εργασίας ήταν κάτι που φαινόταν εφικτό μόνο στην πρωτεύουσα με τα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα και με τον τριτογενή τομέα, καθώς η μεταπολεμική επαρχία δεν μπορούσε πια να συντηρήσει τους κατοίκους της. Οι ανάγκες για στέγαση είναι μεγάλες και έτσι γίνονται πολλές επεκτάσεις στην πρωτεύουσα, συχνά εκτός σχεδίου, όπως και στα δυτικά προς τους πρόποδες του Αιγάλεω όρους.

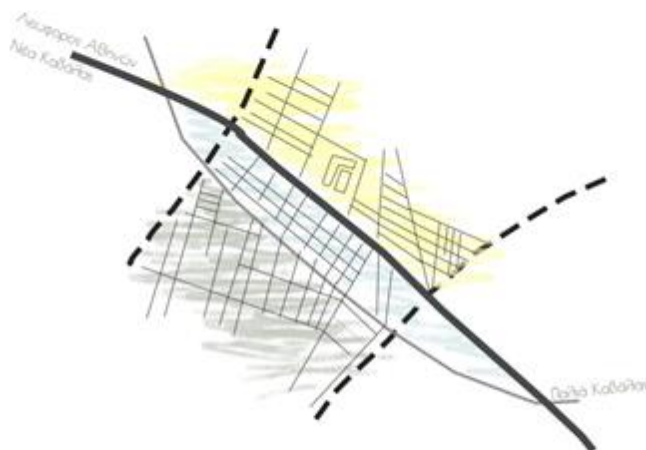
Περίοδος 1960 – 1970

Η δεκαετία του '60 μπορεί να χαρακτηριστεί και ως συνέχεια της εξέλιξης που έχουμε κατά την προηγούμενη δεκαετία. Η εσωτερική μετανάστευση συνεχίζεται και εντείνεται αυτά τα χρόνια, συγκεντρώνοντας και στο Αιγάλεω ανθρώπους από διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Η δόμηση διατηρεί τον χαρακτήρα της προηγούμενης περιόδου, με ανθρώπους από την επαρχία που πουλάνε τη γη τους στις πατρίδες τους για να αγοράσουν ένα οικόπεδο στο Αιγάλεω και να χτίσουν το δικό τους σπίτι. Έχουμε δηλαδή και αυτή τη δεκαετία επεκτάσεις στο σχέδιο πόλεως, που σημειώνονται στο χάρτη συμπληρώνοντας τα κενά του πολεοδομικού ιστού όπως αυτός διαμορφώνεται μέχρι τότε. Το κράτος σε μια προσπάθεια να στεγάσει τον μεγάλο αριθμό εσωτερικών μεταναστών – εργατών της πρωτεύουσας, χτίζει σε πολλές περιοχές της Αθήνας εργατικές πολυκατοικίες. Στο Αιγάλεω συναντάμε τέτοια κτίρια στις οδούς Αττάλειας, Κερασούντος και Θεσσαλονίκης, τα οποία δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο από 1957 έως το 1966.

Σημαντική είναι η δημιουργία της λεωφόρου Αθηνών: ένας μεγάλος κύριος οδικός άξονας, ο οποίος δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει όλο το λεκανοπέδιο και το διασχίζει. Επέκτεινε με αυτόν τον τρόπο τα όρια Αιγάλεω προς βορρά, αντικαθιστώντας το προηγούμενο όριο της παλαιάς Καβάλας, ένα τμήμα του οποίου η διάταξη των δρόμων δεν αποτελεί λογική συνέχεια με το τμήμα ακριβώς κάτω από την παλαιά Καβάλας, αλλά περισσότερο μοιάζει με συνέχεια των δρόμων που έρχονται από το Περιστέρι και συναντούν την λεωφόρο Αθηνών.

Αυτό φαίνεται στο σκίτσο που παρατίθεται: τα διαφορετικά συστήματα διαμόρφωσης του οδικού δικτύου και των οικοδομικών τετραγώνων του Περιστερίου και του Αιγάλεω συναντώνται εκεί, ώστε η λεωφόρος Αθηνών να φαίνεται σαν να διαμορφώθηκε σαν ένα όριο ανάμεσα στους δύο δήμους.

Το Αιγάλεω σήμερα

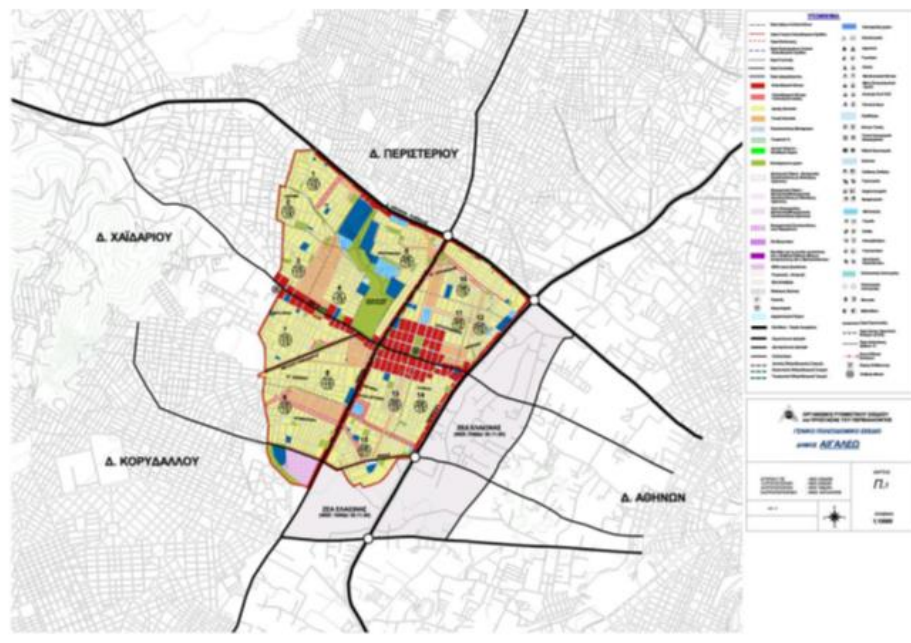
Η ταυτότητα του Δήμου Αιγάλεω αναφέρεται στην πόλη που ουσιαστικά λειτουργεί ως "πρωτεύουσα" σε επίπεδο γεωγραφικής ενότητας. Διοικητικό και εμπορικό κέντρο το Αιγάλεω, με κεντροβαρική θέση στο Δυτικό Λεκανοπέδιο, με τις λειτουργίες αποτελεί το υπερτοπικό κέντρο εξυπηρέτησεων και πόλος έλξης των γειτονικών Δήμων.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

Χαρακτηριστικό του Δήμου είναι η ύπαρξη πολλών μεγάλων κεντρικών δρόμων. Ως εκ τούτου και η δημιουργία πολλών εμπορικών δρόμων και συνοικιών με διαφορετικό χαρακτήρα εμπορευσιμότητας ο κάθε ένας, (λιανικό χονδρικό εμπόριο).

Οι κυριότεροι εμπορικοί δρόμοι είναι :

- Η Ιερά οδός
- Η Μάρκου Μπότσαρη
- Η Λεωφόρος Θηβών

*Κάθετα σε αυτούς τους δρόμους αναπτύσσονται και άλλες αγορές.

Τα καταστήματα αυτών των δρόμων εμπορεύονται τα εξής:

ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ (στο ύψους του Μετρό Αιγάλεω) & ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

- Ρουχισμό – Ενδυμασία - Υποδήματα
- Καλλυντικά – Φαρμακεία
- Καταστήματα Επικοινωνίας – Κινητής Τηλεφωνίας
- Καταστήματα Τεχνολογίας
- Καταστήματα Τροφοδοσίας Super Market.

ΘΗΒΩΝ (σε όλο το μήκος της)

- Συνεργεία αυτοκινήτων – εξοπλισμοί – συντήρηση.
- Ταχυφαγεία
- Τράπεζες
- Επιπλοποιία
- Μάντρες Πώλησης Μεταχειρισμένων Αυτοκινήτων

ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ:

Οι Εργατικές Κατοικίες του Αιγάλεω χτίστηκαν από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας το 1958 και αποτελούνται από 306 διαμερίσματα, χτισμένα σε 41,5 στρέμματα. Σήμερα υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στη στατικότητα των κτιρίων

ΚΤΙΡΙΑ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ & ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Η κατάσταση των κτιρίων στο Αιγάλεω θα μπορούσε σε γενικές γραμμές να χαρακτηριστεί καλή. Έχουμε και αρκετές περιπτώσεις που είναι μέτριες. Φαίνεται δηλαδή ότι οι κάτοικοί του έχουν την διάθεση αλλά και την οικονομική δυνατότητα να συντηρούν τις κατοικίες τους αλλά και οι έχοντες κάποιο κατάστημα, το περιποιούνται προκειμένου να προσελκύσουν κόσμο. Υπάρχουν βέβαια και κάποια εγκαταλελειμμένα κατά βάση παλιά προσφυγικά.

ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΠΑΡΚΑ

Από πλευράς χώρων πρασίνου, έχουμε έναν μεγάλο χώρο τοπικής σημασίας, το άλσος Αιγάλεω. Γενικότερα, ο υπόλοιπος δήμος δεν έχει τόσο εκτεταμένους τέτοιους χώρους. Σε σχέση με άλλες περιοχές της Αθήνας (κυρίως της δυτικής) έχει αρκετές περιοχές διαμορφωμένες με πράσινο, όπως πλατείες, μικρά πάρκα. Έτσι, σχηματίζονται διάφορες μικρές περιοχές εκτόνωσης που προσελκύουν σε κάποιο βαθμό τους κατοίκους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα περιοχών διαμορφωμένων με πράσινο, διακρίνουμε στις εργατικές κατοικίες στην Κερασούντος και στην οργανωμένη δόμηση των προσφυγικών κάτω από την Ιερά Οδό. Στην περίπτωση αυτή έχει δημιουργηθεί πεζόδρομος ανάμεσα στις πρώην μονοκατοικίες που συνδυάζονται με την πλατεία Κοτζιά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της wwf.gr από την αξιολόγηση 4.500 πολιτών σε 900 χώρους πρασίνου με κλίμακα από το 1 έως το 10 ο δήμος Αιγάλεω συγκεντρώνει κατά μέσο όρο 7,4 μονάδες, με συνολικά 8 εκτάσεις πρασίνου. Η βαθμολογία είναι μια από τις υψηλότερες στην Περιφέρεια Αττικής.

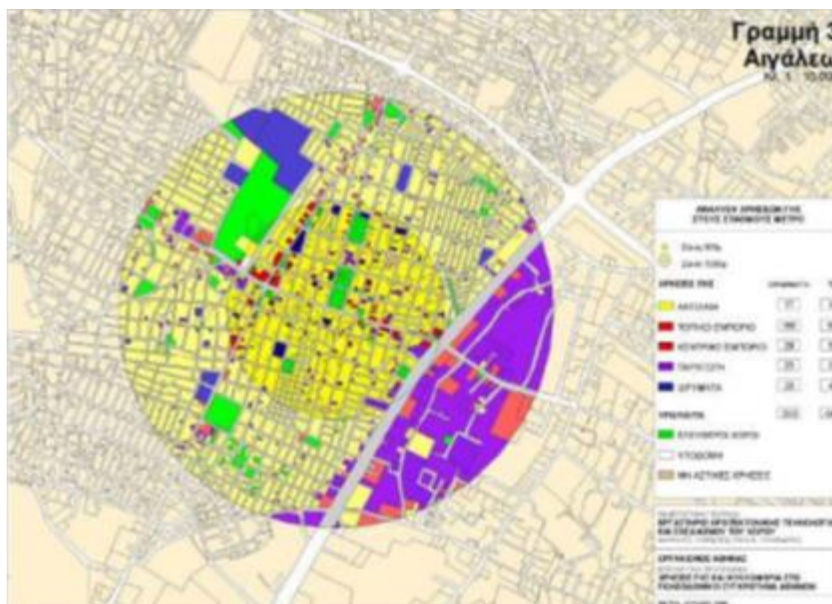
Πίνακας 1: Έκταση πάρκων ανά δήμο, ποσοστό εδαφοκάλυψης πάρκων ανά δήμο και αναλογία τετραγωνικών μέτρων πάρκου ανά κάτοικο (2ο Συνέδριο Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων και Χωρικής Ανάλυσης στη Γεωργία και στο Περιβάλλον, Αθήνα, 25 & 26 Μαΐου 2017. ISBN: 978-960-6806-21-6)

A/A	Δήμοι	Έκταση πάρκων/δήμο (m ² x 1000)	Εδαφοκάλυψη (%) πάρκων ανά δήμο	Αναλογία σε m ² πάρκων/κάτοικο
4	Αγ. Παρασκευάς	0,000	0,00*	0,00
5	Αθηναίων	3704,19	9,53	5,58
6	Αιγάλεω	207,983	3,19	2,97
7	Αλίμου	225,159	3,81	5,40
8	Αμπερούσιου	926,542	7,12	12,81
9	Αχαρνών	0,000	0,00*	0,00

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

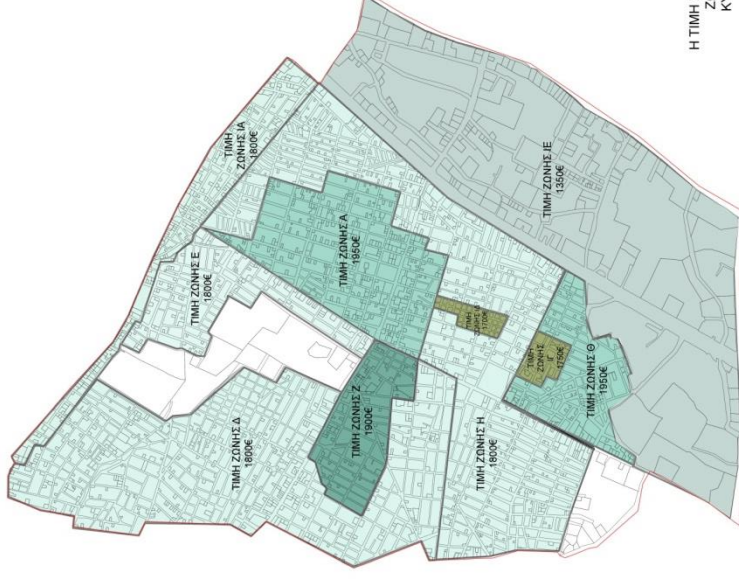
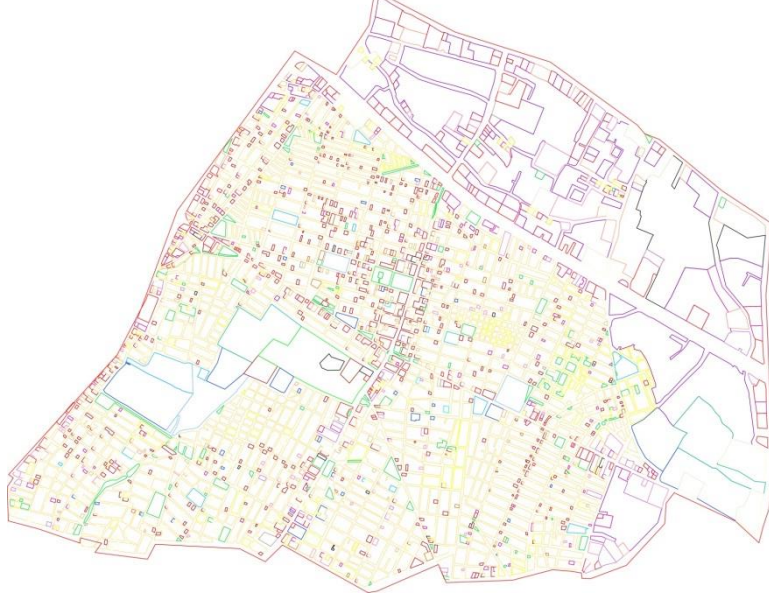
Ο δήμος Αιγάλεω αντιμετωπίζει πρόβλημα έλλειψης ελεύθερων χώρων. Ο μόνος σημαντικός ελεύθερος είναι το άλσος του Αιγάλεω, εκεί που βρίσκεται και το Μπαρουτάδικο. Οι υπόλοιποι λίγοι ελεύθεροι χώροι είναι μικρής έκτασης (με εξαίρεση ίσως την πλατεία του Εσταυρωμένου) και βρίσκονται διάσπαρτοι σε όλη την έκταση του δήμου. Παρόλα αυτά το Αιγάλεω δεν παρουσιάζει την τραγική κατάσταση που έχουν άλλες πυκνοκατοικημένες περιοχές της Αθήνας όπως η Κυψέλη.

Η περιοχή του δήμου Αιγάλεω χωρίζεται λόγω της λεωφόρου Κηφισού (ταχείας κυκλοφορίας) σε δύο περιοχές, μία γενικής κατοικίας στα ανατολικά και μία βιομηχανική ζώνη στα δυτικά (Ελαιώνας). Η περιοχή γενικής κατοικίας χωρίζεται από την Ιερά οδό και τη Θηβών. Κατά μήκος της Ιεράς οδού αναπτύσσεται μία γραμμική ζώνη εμπορίου, η οποία διευρύνεται λίγο γύρω από την πλατεία Εσταυρωμένου. Ο δήμος Αιγάλεω, αποτελώντας έδρα της νομαρχίας δυτικής Αττικής φιλοξενεί και αρκετές δημόσιες υπηρεσίες σε κτίρια που βρίσκονται διασκορπισμένα σε όλη την έκτασή του. Έχει όμως σημαντικές ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές.

Χάρτης χρήσεων πριν την κατασκευή των σταθμών

- Γεωργική Γη Α' Προτεραιότητας
- Γεωργική Γη Β' Προτεραιότητας
- Δάση - Δασικές Εκτάσεις
- Χέρσες Εκτάσεις
- Αμυγής Κατοικία
- Γενική Κατοικία
- Εμποριο - Υπηρεσίες
- Περιβαλψη-Πρόνοια-Πολιτισμός
- Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Ελευθεροι Ανοχτισι Χωροι
- Υπερτοπικό Εμποριο
- Γραφεία
- Διοικηση
- Μικτές Χρήσεις
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- Περιβαλψη
- Κοινωνική Πρόνοια
- Αθλητισμός
- Πράσινο
- Αναψυχή-Τουρισμός
- Αποθήκες
- Χανδρεμπόριο
- Βιοτεχνία
- Βιομηχανία
- Βιομηχανικές Περιοχές
- Parking
- Αστικά Μέσα Μαζικής Μεταφοράς
- Υπεραστικά Μέσα Μαζικής Μεταφοράς
- Περιοχές με Ιδίο Καθεστώς
- Εγκαταστάσεις Υποδομής
- Δομήριαμιοι Ανοχτισι Χωροι

Η ΤΙΜΗ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ
ΖΩΝΕΣ Β Γ ΣΤ Ι Β,
ΚΥΜΑΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ
900€-1950€

Σε μία πρώτη προσπάθεια εστίασης στην περιοχή ενδιαφέροντος, δημιουργήθηκαν χάρτες με τις χρήσεις γης, οι οποίοι αναλύθηκαν παραπάνω. Στην πορεία ορίζοντας την περιοχή επέμβασης, εντοπίστηκαν αρκετά αστικά κενά, μέσω έρευνας που πραγματοποιήσα. Το κενό οικόπεδο που επέλεξα, για την μελέτη περίπτωσης βρίσκεται στην Ατταλείας 60-62, Αθ.Διάκου και Πόντου. Πρόκειται για ένα οικόπεδο που έχει μείνει ανεκμετάλλευτο αρκετά χρόνια και βρίσκεται πολύ κοντά σε κεντρικούς δρόμους. Για την μετατροπή του οικοπέδου σε rocket park λήφθηκαν υπόψη οι παρακάτω παράμετροι:

-Η κοινότητα

Το σημαντικό σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη ενός concept για οποιονδήποτε δημόσιο χώρο είναι να καταγραφούν πολύτιμες πληροφορίες για το πώς λειτουργεί η περιοχή, να γίνει κατανόηση των κρίσιμων ζητημάτων και των αναγκών των ανθρώπων τις γύρω περιοχής, καθώς να προσδιοριστεί και το προφίλ των χρηστών.

-Δημιουργία ενός χρήσιμου μέρους και όχι απλά ενός σχεδίου

Για την μετατροπή του άδειου χωρίς ζωή οικοπέδου σε ένα ζωτικό "μέρος", πρέπει να εισαχθούν φυσικά στοιχεία, ώστε οι άνθρωποι να είναι ευπρόσδεκτοι και άνετοι. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα μέρος που να σου δημιουργεί την αίσθηση της κοινότητας, και να έχει δραστηριότητες και χρήσεις.

aesthetics

design elements

MOODBOARD

memories

-Ο σεβασμός προς στο περιβάλλον

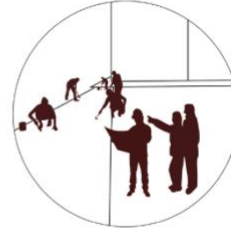
Εφόσον πρόκειται να γίνει μία παρέμβαση , η οποία συμβάλλει στην βιώσιμη ανάπτυξη καλό θα ήταν και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν σε αυτήν να είναι φιλικά προς το περιβάλλον .

-To Triangulate

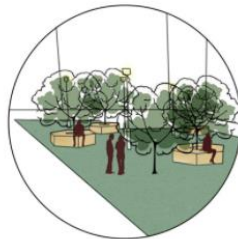
Το Triangulation, σύμφωνα με τον Holly Whyte, είναι η διαδικασία με την οποία κάποιο εξωτερικό ερέθισμα παρέχει σύνδεση μεταξύ των ανθρώπων και παροτρύνει τους ανθρώπους να μιλούν με αγνώστους σαν να γνωρίζουν ο ένας τον άλλον. Σε έναν δημόσιο χώρο, η επιλογή και η ρύθμιση διαφορετικών στοιχείων σε σχέση μεταξύ τους μπορεί να θέσει σε κίνηση τη διαδικασία τριγωνισμού, φέρνοντας τους ανθρώπους κοντά.

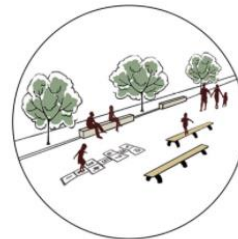
ευελξία χώρων

ενεργή συμμετοχή κατοίκων

επαφή με το φυσικό στοιχείο

χώροι παιχνιδιού

υπαίθρια καθιστικά

Έχοντας ως βασικές συνιστώσες αυτές τις παραμέτρους πέρασα στην δεύτερη φάση ,στην οποία οργανώθηκε η στρατηγική της πρότασης επέμβασης. Το βασικό στοιχείο της σχεδιαστικής πρότασης είναι ευέλικτη στερεή μορφή που αναπτύσσεται κατά μήκος του πάρκου και θυμίζει κορδέλα. Το γλυπτό αυτό έχει μεταφορική έννοια και πραγματεύεται τους μεταβαλλόμενους ρυθμούς του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος.

Καθώς αναδιπλώνεται αυτή η μορφή δημιουργεί χώρους καθίσματος ,παιχνιδιού και info points .Δεξιά και αριστερά από αυτήν δημιουργούνται χώροι πρασίνου , στους οποίους μπορούν να φυτευτούν και βότανα, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τα σχολεία για να φέρνουν οι δάσκαλοι τους μαθητές τους και να τους μαθαίνουν πώς να φυτεύουν. Σκοπός αυτής της πυκνής βλάστησης είναι να δίνει στους επισκέπτες την αίσθηση ότι περπατούν μέσα στη φύση, γεμάτη πουλιά, πεταλούδες και μέλισσες.

Τέλος η συλλογή όμβριων υδάτων παίζει σημαντικό ρόλο στο νέο πάρκο. Κατά τη διάρκεια και μετά από μεγάλες βροχοπτώσεις, το νερό μεταφέρεται μέσω ενός συστήματος υδρορροών που ελίσσονται μέσα στο πάρκο.

04. φωτορεαλιστική απεικόνιση λεπτομέρειας πάρκου

05. φωτορεαλιστική απεικόνιση από την αριστερή πλευρά

ΥΛΙΚΑ

Το βασικό στοιχείο –γλυπτό της διαμόρφωσης του rocket park καθώς και η επιφάνεια πάνω στην οποία εξελίσσεται, θα κατασκευαστούν από πορώδες σκυρόδεμα .Το πορώδες σκυρόδεμα αποτελεί μία διαπερατή επιφάνεια ,που του δίνει την δυνατότητα να φιλτράρει και να καθυστερεί την απορροή των βρόχινων νερών στα υπόγεια στρώματα του εδάφους. Η κατασκευή διαπερατών επιφανειών σε αυλές, εξωτερικούς διαδρόμους και πεζοδρόμια έχει δύο κύρια πλεονεκτήματα:

- Μειώνει την απορροή των υδάτων στους υπονόμους όμβριων.
- Μειώνει την ροή ρυπογόνων ουσιών εκτός του οικοπέδου προστατεύοντας το αστικό περιβάλλον

Κατά την διάρκεια της κατασκευής του σκυροδέματος αποφεύγεται η χρήση άμμου και μικρών σωματιδίων με αποτέλεσμα την δημιουργία μικρών κενών χώρων, οι οποίοι επιτρέπουν την απορροή των νερών της βροχής.

Οι αποχρώσεις του πορώδες σκυροδέματος που προτείνονται ,θα είναι ανοιχτόχρωμες ,γεγονός που χαρίζει στο υλικό μεγαλύτερη ανακλαστικότητα . Η αύξηση της ανακλαστικότητας των υλικών επίστρωσης στους αστικούς χώρους έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της θερμοκρασίας επιφάνειας καθώς και την θερμοκρασία του περιβάλλοντος. Για τη θερινή περίοδο διαπιστώθηκε ότι αύξηση της ανακλαστικότητας της επιφάνειας κατά 40 % επιφέρει μείωση της ατμοσφαιρικής θερμοκρασίας κατά 0.5-1.5 C, ενώ αύξηση κατά 65 % μειώνει τη θερμοκρασία κατά 1-2 C.

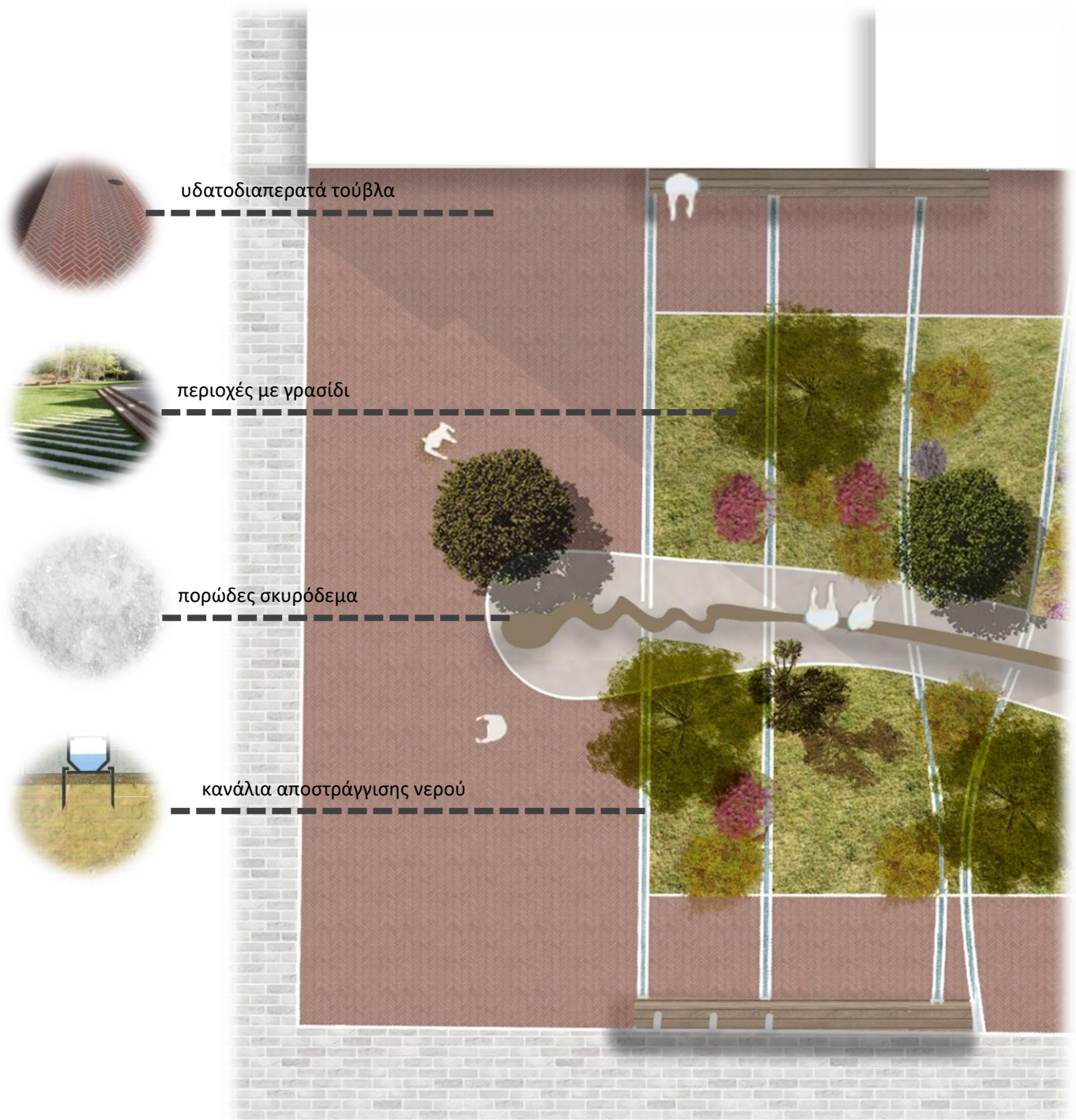
Πρόκειται για ένα ψυχρό φωτοκαταλυτικό υλικό , το οποίο βασίζεται στην ενσωμάτωση τιτανίας (TiO2) υπό μορφή νανοσωματιδίων στα χυτά υλικά εδαφοκάλυψης. Η τιτανία δρα ως καταλύτης υπό συνθήκες φωτισμού, επιταχύνοντας τη δημιουργία ισχυρών οξειδωτικών μέσων, ικανών να καταστρέφουν ρύπους ή μικροοργανισμούς.

Επιπλέον θα γίνει σε κατά τόπους περιοχές επικάλυψη με γρασίδι ,το οποίο παρεμποδίζει τις ανακλάσεις, ενώ ταυτόχρονα συνεισφέρει στο δροσισμό του αέρα μέσω της εξατμισοδιαπνοής του φυλλώματος.

Ακόμη περιμετρικά του rocket park θα μπουν υδατοδιαπερατά τούβλα πλακόστρωσης, τα οποία και εκείνα συμβάλλουν στο σύστημα συγκομιδής του βρόχινου νερού και στην αποφυγή των πλημμύρων .

Τέλος ως προς την αποστράγγιση του νερού θα χρησιμοποιηθούν καμπύλα κανάλια αποστράγγισης ,καθώς αποτελεί μία ελαφριά κατασκευή ,το οποίο δεν φέρει μεγάλο βάρος. Πιο συγκεκριμένα η βάση του καναλιού τοποθετείται σε λεπτή στρώση άμμου .

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ

ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Τα παγκάκια θα είναι μεταλλικά με ξύλινες τάβλες για κάθισμα .Επιπλέον θα έχουν ενσωματωμένες θύρες usb για ενσύρματη φόρτιση και οι ξύλινες τάβλες του καθίσματος θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ποδηλοστάτες.

Οι κάδοι απορριμμάτων που θα χρησιμοποιηθούν θα έχουν ανεστραμμένο καπάκι και ξύλινη εξωτερική επιφάνεια.

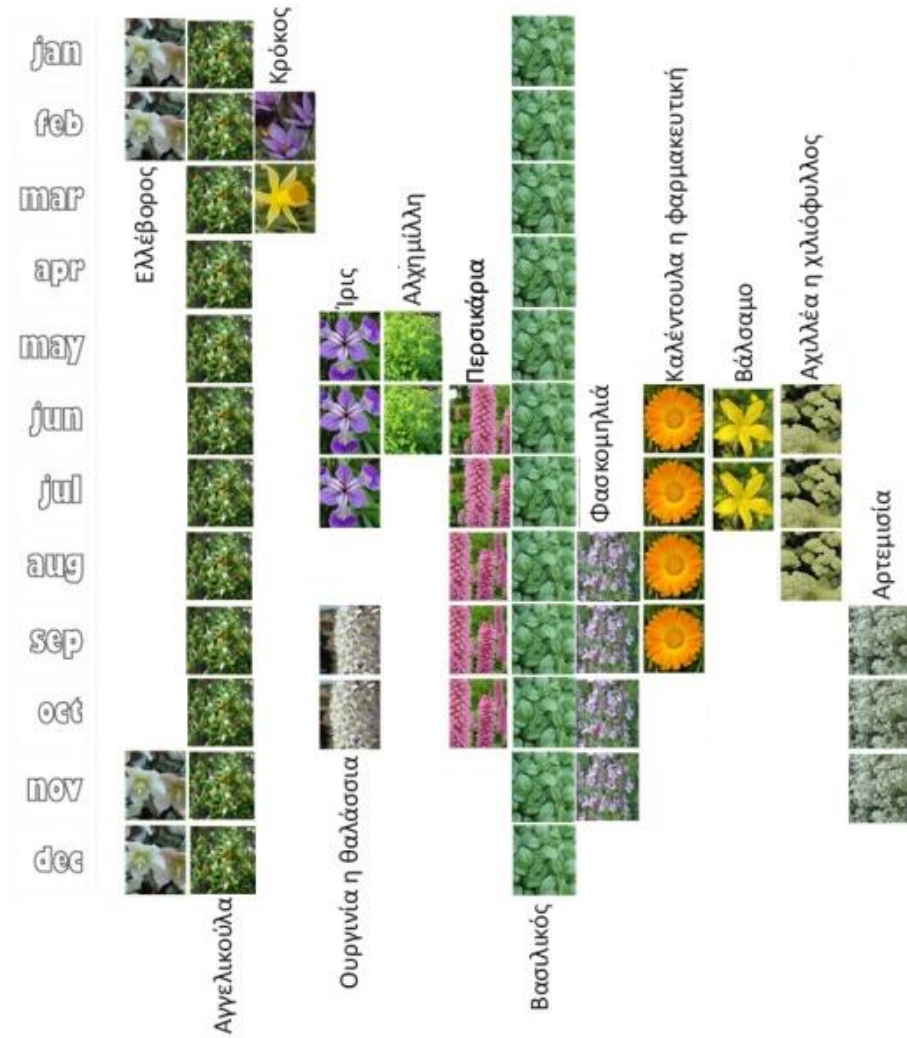

ΦΥΤΕΥΣΗ

Ένα αρκετά σημαντικό κομμάτι του σχεδιασμού είναι η φύτευση. Αρχικά προτείνεται να ενταχθεί στα πράσινα τμήματα η αστική γεωργία. Το κυριότερο χαρακτηριστικό της αστικής γεωργίας αποτελεί το ότι είναι ενσωματωμένη στο ευρύτερο κοινωνικό ,παραγωγικό ,οικιστικό ιστό ,δηλαδή είναι ενσωματωμένη και σε διαρκή αλληλεπίδραση με το αστικό οικοσύστημα .Αυτή η διασύνδεση περιλαμβάνει τη δραστηριοποίηση των κατοίκων της γύρω περιοχής ως καλλιεργητές της γης και τη χρήση τυπικών αστικών πόρων (όπως οργανικά απόβλητα ,κομπόστ, αστικά λύματα που χρησιμοποιούνται για άρδευση).

Στα τμήματα της αστικής γεωργίας θα φυτεύονται κυρίως αρωματικά άνθη και βότανα με φαρμακευτικές και καλλωπιστικές ιδιότητες έτσι ώστε να είναι άμεσα χρήσιμα προς τους κατοίκους της γύρω περιοχής. Επιπλέον θα φυτευτούν θάμνοι, λόγω της ανθεκτικότητας τους στις καιρικές συνθήκες και επιπλέον οι απαιτήσεις του σε άρδευση να είναι περιορισμένες . Τα φυτά επιλέχθηκαν με τέτοιο τρόπο προκειμένου ο κήπος να παραμένει καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου ανθισμένος .

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΦΥΤΩΝ ΑΝΑ ΕΠΟΧΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΙΑ ΘΑΜΝΙΝΩΝ

λεβάντα

θυμάρι

δεντρολίβανο

αρμπαρόριζα

Στην αριστερή και δεξιά πλευρά του πάρκου θα τοποθετηθούν φυλλοβόλα δέντρα καθώς δεν είναι απαραίτητη η σκίαση .Αειθαλή δέντρα θα φυτευτούν κατά μήκος του «γλυπτού» για να προσφέρουν σκίαση στους επισκέπτες του πάρκου και πιο μακριά από αυτήν θα τοποθετηθούν και φυλλοβόλα δέντρα προκειμένου να δημιουργήσουν μικρές συστάδες δέντρων γιατί με αυτό τον τρόπο προστατεύουν μεγαλύτερη περιοχή .

Προτεινόμενα αειθαλή δέντρα :

Ιτιά,Ευκάλυπτος,Πεύκο,Χαρουπιά,Πουρνάι

Προτεινόμενα φυλλοβόλα δέντρα:

Ακακία,Πλάτανος,,Μουριά

συμπεράσματα

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική εργασία, κατέληξα σε ορισμένα βασικά συμπεράσματα σχετικά με τις θεματικές τις οποίες επεξεργάστηκα. Από την βιβλιογραφική έρευνα κατά βάση και με κύριο αντικείμενο μελέτης την πόλη της Αθήνας, και πιο συγκεκριμένα την περιοχή Αιγάλεω, υπογραμμίζεται η δυναμική φύση του ζωντανού οργανισμού της πόλης αυτής, μέσα από διαρκείς μεταβολές ακόμα και ανάμεσα σε μικρά χρονικά διαστήματα. Στην εποχή μας, διαπιστώνουμε ότι η συνεχιζόμενη πολυεπίπεδη κρίση, οι επιπτώσεις αυτής και η κλιματική αλλαγή οδηγούν σε μια ταχύτερη απ' ό,τι στο παρελθόν, συνολική υποβάθμιση του αστικού χώρου. Οι πόλεις και τα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως είναι επόμενο, είναι οι βασικοί αποδέκτες του φαινομένου αυτού, αναλογιζόμενοι ότι πάνω από το 60% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε αυτά. Παράλληλα, ο πολεοδομικός σχεδιασμός φαίνεται να έχει προτάσεις αντιμετώπισης αυτών των αρνητικών μεταβολών και των διαφόρων ζητημάτων που προκύπτουν.

Ένα βασικό ερώτημα το οποίο προέκυψε στην μελέτη μου είναι το πως μπορεί να «ταραχθεί» ο υφιστάμενος πολεοδομικός σχεδιασμός και ακολούθως ποιος είναι ο αποδέκτης των ωφελειών του;

Έπειτα από ανάλυση της σημασίας και του ρόλου των rocket parks, γίνεται κατανοητός ο ευεργετικός ρόλος τους στο αστικό περιβάλλον, ιδιαίτερα στις πυκνοδομημένες περιοχές, όπως το Αιγάλεω. Βασικός στόχος είναι η αξιοποίηση των μικρών χώρων πρασίνου που συχνά είναι απομονωμένοι και ανεκμετάλλευτοι από το αστικό πράσινο, αλλά και η δημιουργία και ο σχεδιασμός νέων τέτοιων σημαντικών χώρων που θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών και τη συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων, καθώς προσάπτει σημαντικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά οφέλη μέσα σε ένα οργανωμένο πολεοδομικό σχεδιασμό. Οι χώροι πρασίνου μπορεί να υπάρχουν και να μη σημαίνουν τίποτα για την πόλη εάν δεν είναι προσιτοί σε καθημερινές χρήσεις και παραμένουν απομονωμένοι χωρίς να μπορούν να επηρεάσουν το άμεσο περιβάλλον τους. Η σύνδεση τους σε μια προοπτική διαμόρφωσης δικτύων είναι ένα μέτρο που συμβάλλει στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.

Σχετικά με την περιοχή μελέτης, αυτό που γίνεται κατανοητό είναι ότι η περιοχή Αιγάλεω αποτελεί ένα πυκνοδομημένο τμήμα της πόλης στο μεγαλύτερο τμήμα του με αστικά κενά και ανεκμετάλλευτες εκτάσεις οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν.

Ωστόσο, δεν λήφθηκε μέριμνα για τη δημιουργία και διατήρηση ικανοποιητικών χώρων πρασίνου απαραίτητων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Όπως προαναφέρθηκε, έχουν μεγάλη σημασία οι ανεκμετάλλευτοι ελεύθεροι αστικοί χώροι, και σε συνδυασμό με τα ήδη υφιστάμενα μικρά πάρκα, μπορούν να διαμορφωθούν κατάλληλα ώστε να είναι προσπελάσιμοι και να αποτελούν χώρους έλξης για τους κατοίκους. Όπως διατυπώθηκε και στις θεωρητικές προσεγγίσεις, υπάρχει η δυνατότητα σύνδεσης των μικρών αστικών πάρκων με μεγαλύτερες εκτάσεις πρασίνου συμπληρώνοντας με αυτό τον τρόπο ένα δίκτυο το οποίο έχει ως αφετηρία το περιαστικό πράσινο και καταλήγει στα rocket parks, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ευρύτερης περιοχής.

Η δημιουργία των rocket parks μπορεί να γίνεται τυχαία, δεν είναι όμως εύκολη υπόθεση, ειδικά αν αναλογιστούμε ότι οι προδιαγραφές των σχεδίων πόλεων και τα θεσμικά εργαλεία δεν προβλέπουν τέτοιου είδους σχεδιασμό και πολύ περισσότερο δεν παρουσιάζουν την κατάλληλη υποδομή αυτών των πάρκων. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο σχεδιασμός των μικρών πάρκων μέσα στις πόλεις μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο. Άρα, δεν απαιτεί κάθε φορά την διαχείριση του χώρου μέσω απαλλοτριώσεων και αστικού αναδασμού.

Έτσι λοιπόν, έχοντας τη γνώση ότι τα rocket parks παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο αστικό πράσινο και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, κρίνεται απαραίτητη η ένταξη των μικρών αυτών πυρήνων πρασίνου και η θεσμοθέτηση συγκεκριμένης τυπολογίας τους στο σχεδιασμό και στο θεσμικό πλαίσιο ώστε να μπορέσουν να συμβάλουν αποτελεσματικά στο αστικό τοπίο.

ABSTRACT

Nowadays, while we are witnessing modernization and progress in technology and science, we are not being given proper attention to the environment that surrounds us.

Urban greenery is the means by which a city citizen comes into contact with the natural environment. It is the place where residents benefit from benefits that the built environment cannot provide them. The lack of green infrastructure not only threatens the urban climate and ecosystems but can also affect a city's image as well as the living conditions of its inhabitants.

In recent years, the design of urban green infrastructure has become an area of particular interest in the context of environmental urban/urban planning and landscape design. The sustainability and quality of the urban environment are investigated to include parameters relating to urban green areas, with indicators reflecting the perception of residents and visitors about their living environment.

In addition to the many environmental, ecological and psychological benefits, urban green areas can play a very important role in the sustainable development of the community. Areas characterized by an increase in the coverage rate of ecosystems can help people adapt to a healthy lifestyle.

The present diplomacy focuses on the benefits of urban green infrastructure based on sustainability aspects, including environmental, social, economic and cultural dimensions. Its aim is to highlight the importance and contribution of pocket parks to the improvement of the urban microclimate.

The first step is to analyze the definitions of urban open spaces and green spaces. Then follows their categorization and the description of the category of "pocket parks". Their character and usefulness to improve the image of the neighborhood and by extension the city as well as their overall social, environmental and economic contribution are analyzed. In the end, primary research will follow in the municipality of Aigaleo.

ελληνική ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασούλη-Ρογκάκου Αθ. & Συνεργάτες. 1999.Σχεδιασμός, περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μέθοδοι εκτίμησής τους, Τόμος Α. Περιβαλλοντική τεχνολογία. Ε.Α.Π. : Πάτρα.
- Ανανιάδου – Τζημπούλου Μ., [1992], Αρχιτεκτονική τοπίου: σχεδιασμός αστικών χώρων, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη
- Αραβαντινός Α., Κοσμάκη Π., (1988),Υπαίθριοι χώροι στην πόλη : θέματα ανάλυσης και πολεοδομικής οργάνωσης αστικών ελεύθερων χώρων και πρασίνου. Αθήνα, Συμειών
- Αραβαντινός Α. Ι., [2007], Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία
- Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Κατερίνα Ογγάρη(2015), Εισαγωγή στη βιώσιμη ανάπτυξη
- Ε. Αθανασίου, 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος 2012, ««What's up park» ή η Πολιτική Οικολογία των Χώρων Πρασίνου στη Θεσσαλονίκη»
- Ε. Ανδρικοπούλου, Α. Γιαννακού, Γ. Καυκαλάς, Μ. Πιτσιάβα- Λατινοπούλου(2007). Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, εκδόσεις «Κοιτική»
- Ε.Τούση, Κ.Σερράος,Βrowfields,Περιβαλλοντικές και κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες,Διεθνής Εμπειρία και Ελλάδα[2020],Αθηνά-Θεσσαλονίκη,Εκδόσεις Σάκκουλα,
- Θεοχάρη, Χ. [2003], 'Η επίδραση των χώρων πρασίνου στο μικρόκλιμα και στον οργανισμό', Helesco 2003: 4η Διεθνής Έκθεση και Συνέδριο για την Τεχνολογία του Περιβάλλοντος ,Τόμος Γ. Αθήνα: ΤΕ
- Λιονάτου, Μ. [2008], 'Αρχιτεκτονική Τοπίου και ΔίκτυαΠρασίνου στα Σύγχρονα Αστικά Κέντρα: Δυνατότητες και Προοπτικές - Μεθοδολογία και Εφαρμογή: Το παράδειγμα της Λάρισας', Διδακτορική Διατριβή , Σχολή Γεωπονίας, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Μ.Αγγελίδης (2000). Χωρικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκδόσεις «Συμμετρία», σελ. 51-52,Αθήνα
- Μέγα Β., [2000] 'Η οδύσσεια της αειφορίας στο ευρωπαϊκόαστικό αρχιπέλαγος' στο Μοδινός Μ. και Ευθυμιόπουλος Η.[επιμ.], Βιώσιμη Πόλη, Αθήνα: Εκδόσεις Στοχαστής
- Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., Σουρέλη Ν., Πρέντου Π. [2012] Ελεύθεροι Χώροι, Αστικό Και Περσαστικό Πράσινο Στο Μητροπολιτικό Συγκρότημα Αθήνας, Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος, Τομέας Πολεοδομίας & Χωροταξίας, Ε.Μ.Π., Αθήνα
- Μοδινός Μ., [2000] 'Η Αστική Αποκάλυψη: Οι πόλεις στην εποχή της παγκοσμιοποίησης', Αθήνα: ΕκδόσειςΣτοχαστής
- Μωραΐτης Κ., [2006], Σημειώσεις για το αστικό κενό:Προτάσεις για επεμβάσεις μικρο-τοπίων, Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ , τεύχος 55 – περίοδος Β , σελ.68-70
- Ποζουκίδου Γ., Σοπέογλου, Ε., και Τσιούμα Β., [2006], 'Αστικά κενά: παραδείγματα και εμπειρίες από τις αμερικάνικες πόλεις της, Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ , τεύχος 55 – περίοδος Β
- Πολύζος Γ., Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., [2006] 'Τα στρατόπεδα ως πρόκληση αναβάθμισης του πολεοδομικού ιστού της Αθήνας. ΕΑΤ-ΕΣΑ και Γουδί' Ημερίδα "Στρατόπεδα στην πόλη – Ανάδειξη και αξιοποίηση" ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη
- Πολυχρονόπουλος Δ., [2006] «Αστικά κενά», Το κ ε ν ό ως τόπος» , Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ , τεύχος 55 – περίοδος Β
- Σερράος Κ. [2006], 'Μετασχηματισμοί της Ελληνικής πόλης.Επιπτώσεις στην εικόνα του αστικού τοπίου' στο Γοσποδίνη Α., και Μπεριάτος Η., [επιμ.] Τα Νέα Αστικά Τοπία Και Η Ελληνική Πόλη, Αθήνα: Κριτική
- Σοφία Κετσετζόγλου (2015). Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και οι συνταγματικοί περιορισμοί στην ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία,
- Τσαλικίδης Ι.Α.,(2005)Αρχιτεκτονική Τοπίου. Σημειώσεις Μαθήματος, Θεσσαλονίκη, Γεωπονική Σχολή, ΑΠΘ.

- Council of Europe, [1986] Open space: public living room from the locality. Brussels
- Fabos J.,(1995)Introduction and overview: the greenway movement, uses and potentials of greenways.Landscape and Urban Planning ,33(1-3), October
- Liam Magee, Andy Scerri, Paul James, James A.Thom, Lim Padgham, Sarah Hickmott, Hepu Deng, Felicity Cahill (2013). Reframing social sustainability reporting : Towards an engaged approach. Environment, Development and Sustainability
- Lydon, M. & Garcia, A. (2015) Tactical Urbanism: Short -term Action for Long-term Change.Washington DC Island Press. 81 (2)
- Lynch K.,(1960),The image of a city. Massachusetts:The MIT Press
- Moughtin C.,(1992)Urban design : street and square. Oxford ; Boston:Butterworth Architecture,1st edition
- Turner T.,(1995)Greenways, blueways, skyways and other ways to a better LondonLandscape and Urban Planning, 33(1-3),October
- Will Allen (2007). Learning for Sustainability: Sustainable Development.

διαδικτυακός ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ

- Alison Ecker ,Stella Kim(2014)ARE PARKLETS PUBLIC PERCEPTIONS OF POLK STREET PARKLETS City Planning 241:Research Methods in Environmental Design
- Blake, A. (n.d.). Pocket parks. (2010), Ανάκτηση από:http://depts.washington.edu/open2100/pdf/2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf, [Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Chris Nicol & Ron Blake (2010). Classification and Use of Open Space in the Context of Increasing Urban Capacity. Journal Planning Practice & Research .Vol 15 (No3), 193-210.Retrieved August 19 from <https://doi.org/10.1080/713691902>[Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Kiani A. et al (2014). Evaluation of Urban Green Spaces and their Impact on Living Quality of Citizens (Case Study: Nehbandan City, Iran). Journal of Civil Engineering and Urbanism. Vol 4 ,89-95. Retrieved August 25, 2014 from <https://www.researchgate.net/publication/283715376>[Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Think.org(2014). Finding and resolving the root causes of sustainability problems. Διαθέσιμο στο : <http://thwink.org/sustain/glossary/ThreePillarsOfSustainability.htm>[Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- T.R.OKE(1995), The Heat Island of the Urban Boundary Layer: Characteristics, Causes and Effects,διαθέσιμο στο : «https://www.researchgate.net/publication/281364715_The_Heat_Island_of_the_Urban_Boundary_Layer_Characteristics_Causes_and_Effects» [Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Woolley H., [2003], Urban Open Spaces, Taylor & Francis,διαθέσιμο στο:«https://books.google.gr/books?id=7UJ5AgAAQBAJ&dq=Woolley+Urban+Open+Spaces&hl=el&source=gbs_navlinks»[Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- <https://pavementtoparks.org/parklets> [πρόσβαση 21/12/2021]
- <https://kalamatain.gr/new/> [πρόσβαση 21/12/2021]
- <https://www.archdaily.com/892388/common-unity-rozana-montiel-estudio-de-arquitectura/> [πρόσβαση 21/12/2021]
- <https://landezine.com/balfour-street-pocket-park-by-jane-irwin-landscape-architecture/> [πρόσβαση 21/12/2021]
- Δικτυακός Τόπος Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (<http://www.opengov.gr/minenv/?p=3166> [πρόσβαση 21/12/2021]
- Κοσμάκη Π. και Λουκόπουλος Δ.,[2007] Αστικά κενά – Μικρά πάρκα, διαθέσιμο στο: «<http://www.monumenta.org/article.php?IssueID=2&lang=gr&CategoryID=3&ArticleID=86>» [Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Μπελαβίλας Ν., Βαταβάλη Φ., [2009], Οδηγός για το περιβάλλον: Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη. Αθήνα:WWFΕλλάς.http://www.wwf.gr/images/pdfs/Odigos_AstikoPrasino.pdf, [Πρόσβαση στις 16/01/2022]
- Σαμάτης Α.Σεκλιζιώτης , Λάμπρος Α.Σεκλιζιώτης.Τα Πάρκα Τσέπης(Pocket Parks) στον Αστικό Χώρο.Διαθέσιμο στο <https://worldagronomists.blogspot.com/2017/08/t-pocket-parks.html>[Πρόσβαση στις 16/01/2022]

